

Lennujaam

AASTAARUANNE 2018

SISUKORD

6

Juhatuse
pöördumine

14

Ülevaade
ettevõttest

22

2018. aasta
sündmused

28

Ettevõtte strateegia
ja omaniku eesmärgid

42

Ettevõtte
juhtimine

64

2018. aasta ma-
jandustulemused

78

Ettevõtte
tegevus

138

Meie
meeskond

154

Ülevaade
keskkonnast

182

Pilk tu-
levikku

208

2018. majandusaasta
konsolideeritud aruanne

SISSEJUHATUS

JUHATUSE PÖÖRDUMINE

PIRET MÜRK-DUBOUT

Hea lugeja!

Eesti on imelise looduse ja nutikate inimestega väikeriik. Meie asukoht Euroopas on samal ajal meie võimalus ja proovikivi. Lennuühendused on riigi majanduse arengu võti. Otselendudel on suur mõju välisinvesteeringutele, riikide kaubandussidemetele ja teenuste ekspordile, turismile ning tootlikkusele. Õhustransport annab juurdepääsu uutele turgudele, võimaldab paremini ära kasutada mastaabiefekti ja värvata tipptasemel tööjõudu.

Me loome võimalusi selleks, et Tallinna lennujaamast saaks reisida Euroopa põhilistesse sihtpunktidesse mõistliku sageduse ja ajakuluga.

2018. aasta suvel kasvas meie **otsesihtkohtade arv rekordilise 41-ni**, millele lisandus üle 90 tšarterlennu sihtkoha. Aastaringseid liinilende alustati Maltale, Küprosele ja Edinburghi – kokku oli aastaringseid sihtkohti 27.

Oleme jõudsalt liikunud parema ühenduse poole Euroopaga ja see on meie prioriteet edaspidigi, kuid 2019. aastal tõstame fookusse ka ühendused Lähis-Idaga.

Tallinna lennujaamas tegutseb **16 lennukompaniid**. Neist kõige uuem regulaarlendude pakkuja on Wizzair, kes hakkas 2018. aastal lendama Tallinnast Kiievisse ja Londonisse. Kui see aasta tõi Tallinna lennujaamale juurde uusi sihtkohti, siis 2019. aastal keskendume olemasolevate liinide sageduse suurendamisele, et teha liinid sobivamaks just ärireisijate vajadustele.

Reisijate koguarv kasvas ka regionaalsetes lennujaamades ning veelgi suuremat nõudluse kasvu on lähitulevikus oodata nii Kuressaare kui ka Tartu lennujaamas.

Kahe viimase aasta jooksul on reisijate arv suurenenud kokku üle 30% (2017. a 19% ja 2018. a 13,6%). 2018. aasta tõi meile taas rekordarvu reisijaid. Aasta viimasel päeval ületasime maailgise 3 miljoni reisija piiri, mis teeb keskmiselt 8200 reisijat ja 60 lendu päevas. 2019. aastaks ootame reisijate arvu kasvuks ligikaudu 7%.

Ka reisijate arvu kiire kasvu ajajärgul peame oluliseks hoida tipptasemel teeninduse kvaliteeti, ohutuse ja turvalisuse taset, vältida tõsiseid vahejuhtumeid ning tagada klientide ja partnerite rahulolu. AS Tallinna Lennujaam soovib ka tulevikus olla nüüdisaegne ja paindlik äriarendamise keskkond klientidele ja partnerile, kes tegutsevad meie territooriumil.

BEST AIRPORT 2018
UNDER 5 MILLION
PASSENGERS

MEIE EESMÄRK ON OLLA MAAILMA KODUSEIM LENUJAAM.

2018. aastal saime uhkusega kanda tiitlit „**Euroopa parim lennujaam 2018**“ alla 5 miljoni reisijaga lennujaamade kategoorias. Nimelt kuulutas Euroopa Lennujaamade Nõukogu (Airports Council International Europe, ACI Europe) 20. juunil 2018 välja „Best Airport Awards 2018“ auhindade võitjad. See tunnustus sai tulla üksnes tänu professionaalsele ja pühendunud meeskonnale ning meie headele partneritele, kellega koostöös on olnud võimalik luua reisijatele mugav ja kodune keskkond.

Peale kõrge tunnustuse uurisime reisijate rahulolu ka ACI korraldatava ülemaailmse lennujaamade reisijaküsitluse (ingl *airport service quality*, ASQ) teeninduskvaliteedi parameetrite alusel. 2018. aasta tulemused annavad põhjust rõõmustada, sest Euroopa 111 võrreldava lennujaama arvestuses paigutusime kolmandale kohale.

KASUM VÕIMALDAB INVESTEERIDA PAREMASSE TEENUSESSE PRAEGU JA TULEVIKUS.

Möödunud aasta oli AS-ile Tallinna Lennujaam erakordselt edukas: müügitulu kasvas 43,8 mln euroni (9%) ja EBITDA 15,1 mln euroni (8%) võrreldes eelneva aastaga. Ettevõtte puhaskasum suurenes eelmise aastaga võrreldes peaaegu 16%, ulatudes 7,5 mln euroni.

Kontsern investeeris 22,7 mln eurot, sellest Tallinna lennujaam 19,3 mln eurot, regionaalsed lennujaamad 2,3 mln eurot ja Tallinn Airport GH 1,1 mln eurot. Võrreldes 2017. aastaga investeeriti 31% vähem.

2018. aasta lõpus tõstsime täiesti uuele tasemele reisijate parkimise teenuse – avasime Eesti suurima, **üle 1200-kohalise parkimismaja** ja laiendasime pikaajalise parkimise teenuse mahtu.

Lisaks renoveerisime ilmastikukindlamaks Kärddla lennujaama lennuliiklusala ja alustasime Pärnu lennuvälja rekonstrueerimisprojekti.

Tallinna lennujaama reisiterminali läbilaskevõime on 2,6 miljonit reisijat aastas, kuid 2018. aasta tegelik reisijate arv ületas seda 13% võrra. Seetõttu alustame 2019. aastal lennujaama reisiterminali laienduse planeerimist, et olla tulevikus valmis teenindama 5–6 miljonit reisijat aastas.

PÜHENDUNUD MEESKOND ON KÕIGE ALUS.

Meie meeskonnal on suur au töötada Eesti heaks ning me usume, et meie edu tagavad just professionaalsed ja pühendunud töötajad. Sama tähtsaks peame süsteemset hoolitsemist töötajate järelkasvu ja koolitamise eest.

2018. aastal tegime koostöös Kantar Emoriga kontserni töötajate hulgas tööelu-uuringu, et selgitada välja pühendumuse koondnäitaja ehk rahvusvaheliselt kasutatav TRI*M-indeks.

Uuringu tulemustest selgus, et kontserni töötajate keskmine pühendumusindeks oli tervikuna tublisti kõrgem Eesti keskmisest.

Instari 2018. aasta uuringu alusel oli AS Tallinna Lennujaam töötajate atraktiivsuse üldarvestuses 189 ettevõtte hulgas viienandal kohal.

Nende tunnustuste pälvimisel on suur osa iga meie töötaja panusel oma töösse ja suurepärase õhkkonna loomisse.

Äritegevuses juhindume jätkusuutlikkuse põhimõtetest. Oleme võtnud endale ülesande järgida Ühinenud Rahvaste Organisatsiooni kestliku arengu eesmärgi (ingl *sustainable development goals*), mille täitmist kajastame esimest korda ka selles aruandes.

2018. aastal sai AS Tallinna Lennujaam vastutustundliku ettevõtluse kuldmärgise. See näitab et ettevõtte juhib oma tegevuse mõjusid loodus- ja majanduskeskkonnale ning sidusrühmadele vastutustundliku ettevõtluse põhimõtete alusel. Sel aastal liitusime kestliku arengu koalitsiooniga, mille eesmärk on suurendada teadlikkust maailma kestlikust arengust ja arengueesmärkidest.

Meie eesmärk on ühendada Eesti Euroopaga, arendades Eesti peamist õhuvärravat: järgmise kümne aastaga viie miljoni reisijani!

Edukat aastat!

ETTEVÖTE

ÜLEVAADE ETTEVÖTTEST

AS Tallinna Lennujaam on Eesti lennujaamade käitaja ja arendaja.

AS Tallinna Lennujaam ja selle tütarettevõtte AS Tallinn Airport GH moodustavad kontserni Tallinna Lennujaam. AS-i Tallinna Lennujaam aktsiate omanik on Eesti Vabariik. Ettevõtte on Majandus- ja Kommunikatsiooniministeeriumi haldusalas ja selle peakontor asub Tallinnas.

AS-i Tallinna Lennujaam tegevuse eesmärk on pakkuda rahvusvahelisi lennuühendusi, mis aitavad kaasa Eesti riigi ettevõtluse ja turismi arengule ning sedakaudu konkurentsivõime kasvule.

Tahame saada atraktiivseimaks lennujaamaks Euroopas ja meie fookuses on kliendikesksus.

Regionaalsetes lennujaamades soovime tagada toimivad regionaalsed lennuühendused ja selles segmendis on meie fookus tõhus käitamine.

Kontserni tegevusalad on lennuväljataristute käitamine ning rahvusvaheliste ja riigisiseste liini- ja üldlennunduse õhusõidukite, reisijate ja kauba maapealne teenindamine. Käitame ja arendame Tallinna, Kuressaare, Kärdla, Pärnu ja Tartu lennujaama ning Kihnu ja Ruhnu lennuvälja.

KONTSERNI 2018. JA 2017. AASTA OLULISIMAD TEGEVUSNÄITAJAD

Reisijaid Tallinna lennujaamas

Müügitulu

Reisijaid regionaalsetes lennujaamades

Äritulu

Bilansimaht

Puhaskasum

Investeeringute maht

Kontserni 2018. ja 2017. aasta olulisimad tegevusnäitajad

Aastal 2018 toimus Tallinna lennujaamas

- **48 568 lennuoperatsiooni** (2017. a 45 325) ja
- teenindati **3 007 644 reisijat** (2017. a 2 648 361).
- Kaupa veeti **11 518 tonni** (2017. a 11 345).

Regionaalsetes lennujaamades tehti kokku

- **10 099 lennuoperatsiooni** (2017. a 10 451) ja
- teenindati **61 507 reisijat** (2017. a 60 878).

Kontserni põhilised äritegevused:

- lennuväljateenuse, sh aeronavigatsiooniteenuse osutamine,
- reisijateenuse osutamine,
- müük ja arendus.

Tallinna Lennujaama kontsernis oli majandusaasta lõpu seisuga 680 töötajat (2017. a 632). Tallinna lennujaam on tihedaima lennuliiklusega rahvusvaheline õhuvärv Eestis.

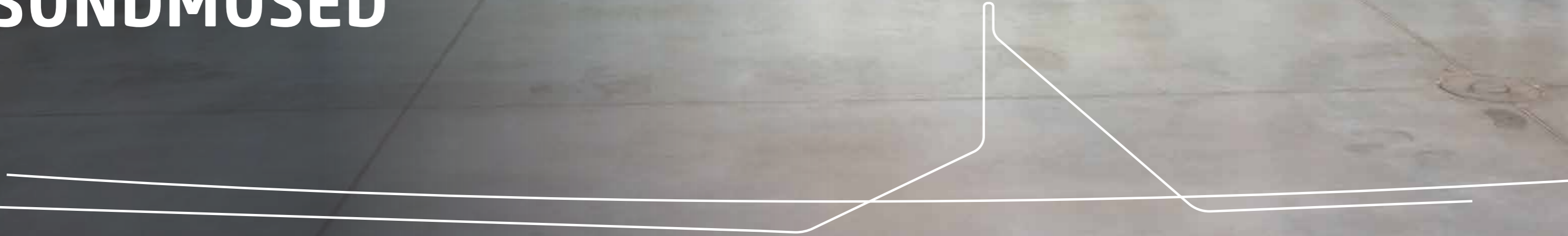
Tallinna lennujaama taristu põhinäitajad

- Haldusterritoriumi pindala 371,5 ha
- 3480 m pikk ja 45 m lai ida-läänesuunaline maandumisrada
- Hoonete üldpindala 101 400 m²

- 33 hoonet
- Reiserterminali pindala 34 367 m², läbilaskevõime kuni 2,6 mln reisijat aastas
- 4 kaubaterminali üldpindalaga 11 600 m²
- 4 angaari õhusõidukite teenindamiseks üldpindalaga 22 200 m² ja 4 kergangaari üldpindalaga 4000 m²

- M-perroonil 34 seisuplatsi (C-klass)
- Y3-perroonil 2 seisuplatsi
- Y5-perroon
- K-perroonil 2 seisuplatsi (C-klass)

- Päästevõimekuse kategooria CAT VIII, sh veepäästevõimekus

SÜNDMUSED

2018. AASTA SÜNDMUSED

JAANUAR

AS Tallinna Lennujaam liitus Eesti Keskkonnajuhtimise Assotsiatsiooniga.

MÄRTS

Ryanair alustas otselende Maltale ja Paphosele.

APRILL

Nordica alustas otselende Kiievisse ja Kopenhaagenisse.

Tallinna Lennujaama segakoori esimene proov.

MAI

AS Tallinna Lennujaam sai teist korda vastutustundliku ettevõtluse kuldmärgise.

Kärdla lennujaamas korraldati ühisõppus pinnaltpäästmise ja kriisiolukorras toimimise harjutamiseks.

JUUNI

Rahvusvaheline lennujaamade ühendus Airports Council International (ACI) tunnustas Tallinna lennujaama „Best European Airport 2018” auhinnaga.

Koostöös rahvusvahelise lennujaamade kaupluseketi käitaja Baltonaga said kolm Tallinna lennujaama reisiterminali *duty free* kauplust uue ja moodsa ilme.

Wizzair alustas otselende Kiievisse.

JUULI

Registreerisime Tallinna lennujaamas 312 300 reisijat, mis on ühes kuus lennujaama läbinud reisijate rekord.

AUGUST

Tallinna lennujaama läbinud 11 983 reisijat püstitasid uue päevarekordi.

SEPTEMBER

20. septembril tähistasime Tallinna lennujaama 82. sünnipäeva.

Instari 2018. aasta uuringu alusel oli AS Tallinna Lennujaam tööandjate atraktiivsuse üldarvestuses 189 ettevõtte hulgas viiendal kohal.

Lõppes Kärddla lennujaama rekonstrueerimine ja lennuväli avati taas lennuliikluseks.

OKTOOBER

Tähistasime AS-i Tallinn Airport GH 13. sünnipäeva.

Avaldati Eesti saja suurima mõjuga ettevõtte ja 25 avaliku sektori suurima tööandja 2017. aasta aastaaruanne analüüs, milles hinnati ühiskondliku vastutuse kajastamist. AS Tallinna Lennujaam pälvis saja ettevõtte seas teise koha.

Ryanair avas Edinburghi aastaringse liini.

NOVEMBER

Kvaliteedikuul tutvustasime kvaliteedi- ja protsessijuhtimise osakonna tööd sõnumiga „Kvaliteet algab minust!“.

Täiskasvanud õppija kuu keskendus vaimse tervise hoidmisele ja enesejuhtimisele. Loengutes ja töötubades osales rekordilised 222 inimest.

Tallinna Lennujaama Spordiklubi saavutas teise koha võistlussarjas „Eesti sportlikem ettevõtte 2018“.

DETSEMBER

Reisijate rahuloluküsitluse (ingl *airport service quality*, ASQ) tulemuste alusel paigutub Tallinna lennujaam reisijate üldise rahulolu mõõdiku poolest Euroopa 111 lennujaama seas kolmandale kohale.

Tallinna lennujaama parkimismaja avati külalistele.

Tallinna lennujaama reisiterminali paigaldati Eesti esimene ühistranspordi piletiautomaat.

2018. aasta viimasel päeval jõudis Tallinna lennujaama reisijate arv rekordilise 3 miljonini.

EESMÄRGID

ETTEVÕTTE STRATEEGIA JA OMANIKU EESMÄRGID

Me loome võimalusi, et Tallinna lennujaamast saaks reisida Euroopa olulisimatesse sihtpunktidesse mõistliku sageduse ja ajakuluga.

Püüdleme selle poole, et sihtkohtade arv ja lennuühenduste sagedus suureneks. Niisama tähtsal kohal on meie jaoks reisijate ja teenuste ohutus ja turvalisus.

Soovime olla usaldusväärne, avatud ja hooliv ettevõte.

Tallinna lennujaam ei saa saada maailma suurimaks, küll aga maailma hubaseimaks lennujaamaks. Meile on oluline olla oma klientidele usaldusväärne partner ning pakkuda neile avatud, paindlikku ja uuendusmeelset ärikeskkonda. Tahame võimaldada reisijale mugavat, turvalist ja meeldivalt üllatavat kliendikogemust. Soovime olla maailma koduseim lennujaam ning seda eelkõige hoolivuse ja avatuse kaudu – reisijate, töötajate ja partnerite suhtes!

Eesti Vabariik kinnitas 2016. aasta sügisel ainuaktsionärina AS-i Tallinna Lennujaam omaniku ootused äriühingu tegevusele. Ettevõtte määratleti valdavalt avalike eesmärkidega äriühinguna.

Ettevõttele on omanik seadnud järgmised eesmärgid.

- Lennuliikluse hoidmine ja suurendamine.
- Tallinna lennujaamast saavad eri sihtrühmad reisida Euroopa olulisimatesse sihtpunktidesse mõistliku sageduse ja ajakuluga.
- Ettevõtte tegevus on ärioliselt kasumlik ja tõhus.
- Ettevõtte äritegevus toob kasu nii omanikule kui ka sise- ja välisklientidele ning ühiskonnale tervikuna. Ettevõtte annab oma panuse riigi majanduskeskkonna arengusse.
- Jätkusuutlik ja vastutustundlik toimimine (ohutus ja keskkonnasäästlikkus).
- Ettevõtte loob turvalise ja jätkusuutliku tegevuskeskkonna. Ta tagab lennuväljade käitamise ning õhusõidukite, reisijate ja kauba teenindamise taseme vastavuse rahvusvahelistele ja riiklikele õigusnõuetele ning vastastikku kokku lepitud tingimustele.
- Ettevõtte juhib oma tegevuse mõjusid loodus- ja majanduskeskkonnale ning sidsurühmadele ning rakendab meetmeid negatiivsete mõjude vähendamiseks.
- Eesti regionaalsete lennujaamade käitamine ja arendamine nende piirkondade majanduskeskkonna arengu toetamiseks riigilt saadud sihtotstarbelise toetuse ulatuses.

Ettevõtte sotsiaalse vastutuse põhisuunad

AS Tallinna Lennujaam juhindub äritegevuses jätkusuutlikkuse põhimõtetest. Oleme võtnud endale ülesande järgida ka Ühinenud Rahvaste Organisatsiooni kestliku arengu eesmäärke (ingl *sustainable development goals*). Meie tegevus aitab kaasa nende eesmärkide – tervis ja heaolu, tööhõive ja majanduskasv, tööstus, uuendus ja taristu, säästev tootmine ja tarbimine, kliimamuutuste vastased meetmed – täitmisele.

Meie ettevõtte sotsiaalse vastutuse põhisuundades on võetud arvesse äritegevuse majanduslikku, sotsiaalset ja keskkonnamõju. Oma põhitegevuses pöörame tähelepanu teenuse ohutule ja turvalisele osutamisele. Seda tehes oleme usaldusväärne partner oma äripartneritele, töötajatele, omanikule ja ühiskonnale. Teenuseid osutades ja disainides hoiaime fookuses keskkonna.

Lennujaama tegevus mõjutab paljusid inimesi. Seepärast oleme lõiminud huvirühmade ootusi arvestava ettevõtte juhtimise ja jätkusuutliku äritegevuse põhimõtted oma juhtimisprotsessi. Oleme loonud vastutustundliku töökorralduse ja ohutud töötingimused, motiveerime töötajaid ning peame dialoogi tööandja ja töötaja vahel.

Me räägime ühiskonnas kaasa vastutustundliku ettevõtluse teemal, viljeleme jätkusuutlikku ettevõtlust, rakendades selle põhimõtteid järjekindlalt oma töös ja suurendades samas ühiskonna teadlikkust sel teemal. Suhtleme avalikkuse ja meediaga vahetult, edastame ainult täpseid ja tõeseid andmeid ning teavitame avalikkust oma tegevusest plaanipäraselt.

Oma tegevuste kohta esitame vastutustundlikkuse aruandluse, st avalikustame andmed sotsiaalse, majandus- ja keskkonnamõju kohta, lähtudes globaalse aruandlusalgatuse (ingl *global reporting initiative*) juhenditest.

2018. aasta sügisel analüüsis konsultatsiooniettevõtte Sustinere Eesti 100 suurima mõjuga ettevõtte ja 25 avaliku sektori suurima tööandja aastaaruandeid. Hinnati, kui põhjalikult ettevõtted kirjeldavad oma tegevuse sotsiaalset ja keskkonnamõju, juhtimispõhimõtteid ja laiemat ühiskondlikku rolli. AS-i Tallinna Lennujaam tulemus, mis väljendab ühiskondliku vastutuse teemade kajastamise ulatust ja põhjalikkust 2017. aasta aastaaruandes, oli 89%. AS Tallinna Lennujaam paigutus 100 analüüsitud ettevõtte seas teisele kohale.

AS-i Tallinna Lennujaam on tunnustatud vastutustundliku ettevõtluse kuldmärgisega 2015. ja 2017. aasta tegevuse eest. 2013. aastal anti meile hõbemärgis.

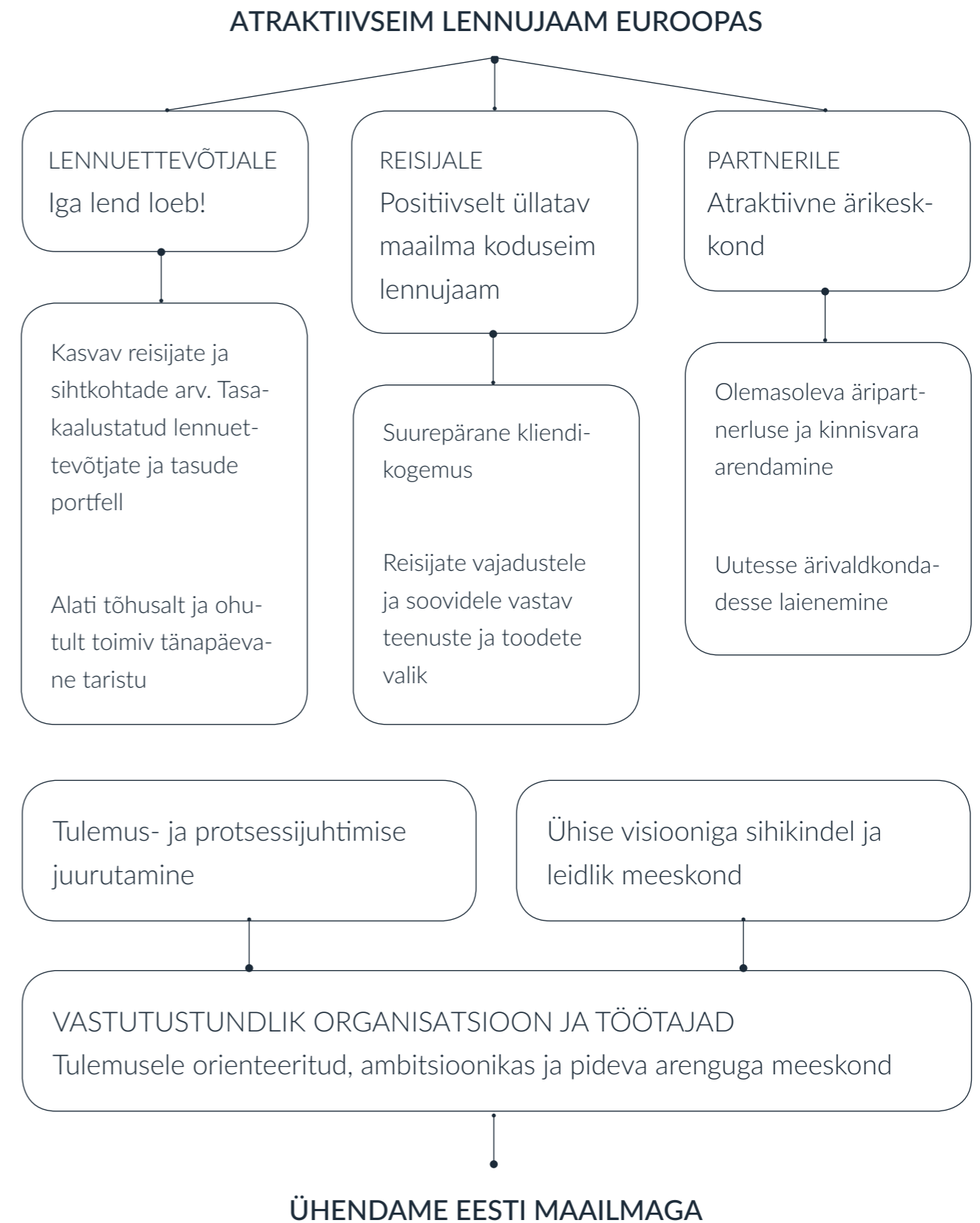

AS-i Tallinna Lennujaam strateegia

Ettevõtte pikaajalised eesmärgid on suunatud sihtpunktide ja ühenduvuse arendamisele, ohutule ja kvaliteetsele lennuvälja- ja reisijateenusele ning jätkusuutlikule toimimisele.

Missioon

**ÜHENDAME EESTI
MAAILMAGA**

Kontserni Tallinna Lennujaam seatud eesmärkide täitmine

KONTSERNI KASUMLIKKUS

Eesmärk	Tulemus 2018
Omakapitali tootlus vähemalt 6%	9,1%
Müügitulu lahkuva reisija kohta vähemalt 28,52 €	28,17 €
Müügitulu töötaja kohta vähemalt 70 000 €	71 372 €
Investeeringute tootlus vähemalt 3,8%	6,1%
Puhaskasum töötaja kohta vähemalt 8500 €	12 192 €
Puhaskasum lahkuva reisija kohta vähemalt 3,46 €	4,81 €
AS-i Tallinn Airport GH puhaskasumi marginaal üle 9%	9%
Regionaalsete lennujaamade jääktulu üle -482 353 €	-390 796 €

REISIJAD

Eesmärk	Tulemus 2018
Aastas 2,85 mln reisijat	3,01 mln reisijat
Reisija rahulolu reisijaküsitluse (ASQ) alusel viiepunktiskaalal 4	4,43
Kaubanduse ja toitlustuse tulu vähemalt 4,13 mln €, sh kontsessioonid 3,47 mln €	4,06 mln €*, sh kontsessioonid 3,48 mln €
Parkimisteenuste ja taksotulu vähemalt 2,03 mln €	2,15 mln €
Iseteeninduslike <i>check-in</i> -tehingute osakaal 55%	Kõigi lennufirmade lahkuvate reisijate seas 39% ja 46% nende lennufirmade reisijate seas, kellel on võimalik kasutada Tallinna lennujaamas iseteenindust**
Reisijateenuste läbilaskevõime julgestus 170 inimest tunnis liini kohta (850 kokku 5 liinil)	Reisijate suurim läbilaskevõime 184 reisijat tunnis

* Kaubanduse ja toitlustuse tulu oli kavandatust väiksem, kuna terminali ümberehitused olid ajamahukamad. Kontsessioonid kasvasid, sest käive oli kavandatust suurem.

** Reisijal on sageli pagas ja seepärast puhtpraktiline põhjus mitte teha kaht eraldi tegevust.

LENNUETTEVÕTJAD

Eesmärk	Tulemus 2018
0 lennuõnnetust ja 0 tõsist lennuintsidenti	1*
Lennujaama maapealseid vahejuhtumeid 1000 lennuoperatsiooni kohta kuni 7,5	4,4
Julgestuse tõsiseid vahejuhtumeid kuni 3 aastat	0
AS-i Tallinn Airport GH tõsiseid vahejuhtumeid kuni 0,04 juhtumit 1000 lennuoperatsiooni kohta	0
AS-i Tallinn Airport GH ohutuse vahejuhtumeid 1000 lennuoperatsiooni kohta alla 2,8	1,92
AS-i Tallinn Airport GH julgestuse vahejuhtumeid 1000 lennuoperatsiooni kohta kuni 0,5	0,07
Lennuliiklusala läbilaskevõime 16 lennuoperatsiooni tunnis	100%
CAT II on nõuetele vastavalt rakendatud	Projekt kestab 2018–2020
Aastaringsete otselendude sihtkohti vähemalt 25	25
AS-i Tallinna Lennujaam lennundustulu 15,2 mln eurot	16,2 mln eurot
AS-i Tallinn Airport GH eraldiseisev käive vähemalt 10,6 mln eurot (ilma jäätõrjeta)	11 mln eurot
3. kategooria reostuseid 0**	0

* Smartlynx A320 hädamaandumine tehnilise rikke tõttu.

** Seoses möödiku muutumisega 2018. a alguses muudeti algeesmärki, milleks oli keskkonnaindeksi taseme keskmine (2).

PARTNERID

Eesmärk	Tulemus 2018
Kinnisvara üüriteenuste jääktulu vähemalt 1,94 mln €	2,02 mln €
Vakantsset pinda kogu üüripinnast kuni 7%	3,5%

TÖÖTAJAD JA ORGANISATSIOON

Eesmärk	Tulemus 2018
Eesti atraktiivseimate tööandjate esikümnes, tööandja tuntuse esiviisikus	„Eesti atraktiivseim tööandja“, 5. koht. Tööandja tuntus 194 tööandja hulgas 94%*
Vabatahtlik volavus AS-is Tallinna Lennujaam alla 9%	8%
Vabatahtlik volavus AS-is Tallinn Airport GH alla 15%	18%**
Töendamata/uuendamata pädevusi mittevastavustes ei leita	0
Töötaja kasutuse tõhusus, üle- ja alatunnid +/-8% ehk 92–108%	AS-is Tallinna Lennujaam -2,42% AS-is Tallinn Airport GH -3,29%
Raskeid tööõnnetusi 0	0

* Seoses uuringu meetoodika muutusega alates 2018. a pingeriida ei koostata.

** Tööjõupuudus Eestis.

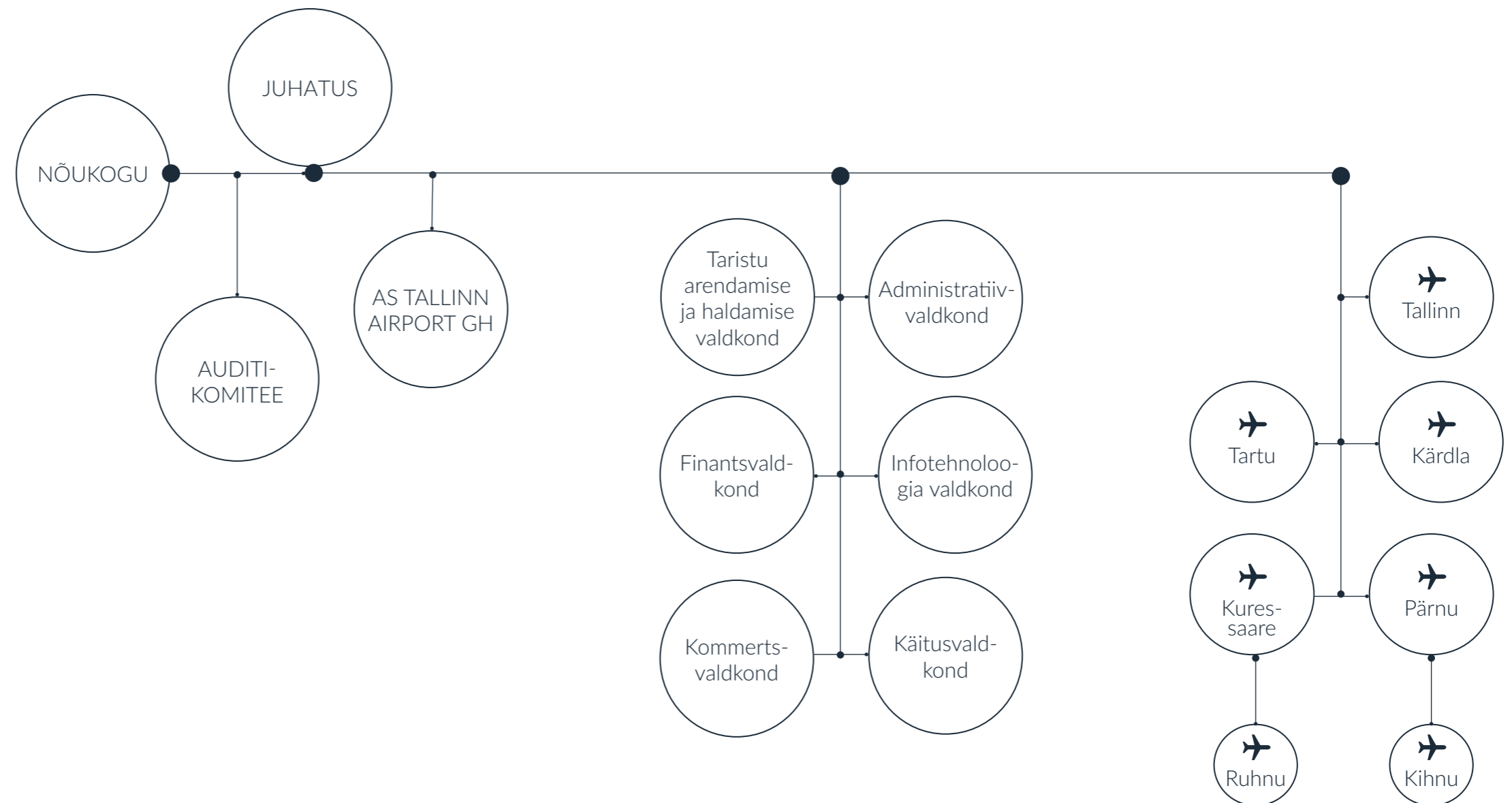

JUHTIMINE

ETTEVÕTTE JUHTIMINE

KONTSERNI TALLINNA LENNUJAAM STRUKTUUR

Hea ühingujuhtimise tava aruanne

AS Tallinna Lennujaam rakendab riigile kuuluva äriühinguna hea ühingujuhtimise tava. Sellekohased põhimõtted on avalikustatud ettevõtte kodulehel.

AS-i Tallinna Lennujaam aktsiate omanik on Eesti Vabariik. Ettevõtte on Majandus- ja Kommunikatsiooniministeeriumi haldusalas.

Kontserni kuuluvad emaettevõtte AS Tallinna Lennujaam ja tütarettevõtte AS Tallinn Airport GH.

Üldkoosolek

AS-i Tallinna Lennujaam korralisel üldkoosolekul 6. aprillil 2018 kinnitati 2017. majandusaasta auditeeritud aruanne, kasumi jaotamise ettepanek ja auditi järelendusotsus.

Auditikomitee

- Esimees
Toivo Jürgenson
- Liikmed
Piret Aava
Indrek Gailan

Toimus kuus koosolekut (2017. a viis). Vaadati üle ja kiideti heaks lennujaama 2017. majandusaasta aruanne ning 2018. aasta vaheauditi tulemused. Olulisimad tegevused olid lennundusjulgestus, lennuohutus ja andmekaitse teemad.

AS-i Tallinna Lennujaam nõukogu

- Nõukogu esimees
Märten Vaikmaa
Nõukogu käis 2018. aastal koos kümnel korral (2017. a samuti kümnel korral).
- Liikmed
Piret Aava
Indrek Gailan
Toivo Jürgenson
Kadri Land
Nõukogu liikmete tööjõukulud kokku (töötasu sotsiaalmaksudeta) olid 39 tuhat eurot (2017. a 32 tuhat eurot).

AS-i Tallinna Lennujaam juhatus

- Juhatusesimees
Piret Mürk-Dubout
2018. aastal juhatuse koosseisus muudatusi ei tehtud.
- Liikmed
Einari Bambus
Anneli Turkin
2018. aastal pidas juhatus 76 koosolekut (2017. a 60).
Juhatuses liikmete tööjõukulud kokku (teenistuslepingu tasu, preemia eraldis ja puhkusereserv) sotsiaalmaksudeta olid 333 tuhat eurot (2017. a 325 tuhat eurot).

Aruandlus

AS-i Tallinna Lennujaam juhatus koostab kontserni majandusaasta finantsaruande, järgides rahvusvaheliselt tunnustatud finantsaruandluse põhimõtteid. Aruannet kontrollivad audiitor ja AS-i Tallinna Lennujaam nõukogu.

2018. aastal esitas juhatus nõukogule ettevõtte majandustulemuste ülevaateid igal kuul.

Ettevõtte kodulehel on avaldatud juhatuse ja nõukogu koosseis ning andmed audiitori kohta. Ettevõtte majandusaasta aruanne avalikustatakse hiljemalt 1. mail.

Järelevalve

Riskijuhtimissüsteem toetab ettevõtte ohutus- ja ärieesmärkide saavutamist. Ühtsete riskijuhtimise põhimõtete abil analüüsime, hindame ja juhime kogu ettevõtte tegevus-, äri-, töökeskkonna- ja finantsriske.

Põhiprotsesside siseauditi toimimise eest vastutab siseaudiitor, kellel on aruandekohustus nõukogu ja auditikomitee ees. Siseauditi valdkonnast käsitlesime 2018. aastal investeeringute planeerimise ja mitme valdkonna hangete auditeerimist. Lennureisijate üldise kasvu tingimustes oli arutelude fookus laiendus- ja ehitustegevustega kaasnevate riskide ja probleemide ennetamisel ning auditeerimisel.

Juhtimissüsteemi siseauditite käigus auditeerivad AS-i Tallinna Lennujaam kvaliteediaudiitorid AS-i Tallinna Lennujaam allüksusi ning lennuväljade territooriumitel asuvaid ettevõtteid.

2018. aastal tehti 30 auditit (2017. a 32). Perioodiliselt toimuvad juhtimissüsteemi ülevaatuse koosolekud, mille käigus juhatus hindab juhtimissüsteemi toimimist ja mõjusust. Peale ettevõttesiseste auditite teevad lennundusettevõtjad, Lennuamet ning teised järelevalve organisatsioonid järjepidevalt inspekteerimisi, kvaliteedi- ja riskijuhtimisauditeid.

Eetika

Tallinna Lennujaam lähtub oma tegevuses kolmest põhiväärtusest: olla avatud, vastutustundlik ja usaldusväärne ettevõtte, mis vastab kõrgetele eetikastandarditele.

Lähtume nulltolerantsi põhimõttest korruptsiooni igasuguste vormide suhtes. Kõik ettevõtte töötajad peavad tegutsema eetiliselt, vastutustundlikult ja seadusi järgides ning kaitsma ettevõtte head nime ja mainet. Ettevõtete juhatuste ja nõukogude liikmed esitavad kord aastas välisaudiitorile majanduslike huvide deklaratsiooni ning töötajad, kes korraldavad hankeid ja/või on eelarve vastutavad täitjad, esitavad kord aastas huvide konfliktideklaratsiooni.

Korruptsiooni vältimiseks ja eetilise käitumise normide kokkuleppimiseks oleme välja töötanud sisemise korra korruptsiooniohu ennetamiseks ning kehtestanud hea ärietika põhimõtted. Ettevõtte sisevõrgus on igal töötajal võimalus anonüümselt teavitada võimalikest eetika, korruptsiooni jms juhtumitest. Neid teateid menetletakse eetikakomisjonis. Komisjonile 2018. aastal teateid korruptsioonijuhtumite kohta ei esitatud (ka 2017. aastal mitte). Esitati paar tähelepanekut töökorralduse kohta.

Liikmesus

AS Tallinna Lennujaam kuulub järgmistesse organisatsioonidesse:

- Euroopa Lennujaamade Nõukogu (Airports Council International (ACI) Europe) komiteed,
- Rahvusvaheline Tsiviillennunduse Organisatsioon (International Civil Aviation Organization, ICAO),
- MTÜ Vastutustundliku Ettevõtluse Foorum,
- SA Saaremaa Turism,
- Saaremaa Ettevõtjate Liit,
- Eesti Töoandjate Keskliit,
- Eesti Maksumaksjate Liit,
- Eesti Kaubandus-Tööstuskoda,
- Eesti Turismifirmade Liit,
- Eesti Keskkonnajuhtimise Assotsiatsioon,
- MTÜ Eesti Ehitusinseneride Liit,
- Kestliku Arengu Koalitsioon.

Komiteed ja nende koosseisud

TALLINNA LENNUVÄLJA OHUTUSKOMITEE

Tallinna lennuvälja ohutuskomitee koosolekutel osalevad kõikide Tallinna lennuväljal tegutsevate ettevõtete esindajad ning need toimuvad kord kvartalis. Koosolekutel jagame ohutuskogemusi ning infot edasiste muudatuste kohta taristus ja protseduurides, analüüsime vahejuhtumeid ja parendustegevusi nende vältimiseks tulevikus. Samuti vahetame kogemusi lennuväljal tegutsevate ettevõtete vahel.

TALLINNA LENNUJAAMA KASUTAJATE KOMITEE

2018. aastal toimus neli (2017. a üks) Tallinna lennujaama kasutajate komitee koosolekut. Neil osalesid AS-i Tallinna Lennujaam, AS-i Tallinn Airport GH ning Tallinnas regulaar- ja tellimuslende teostavate lennufirmade esindajad. Arutati lennujaama käitamise ja teenuste hinnastamisega seotud teemasid.

TALLINNA LENNUJAAMA REISITERMINALI KASUTAJATE KOMITEE

Reisiterminali kasutajate komitees tutvustame reisiterminalis tegutsevatele rentnikele ja koostööpartneritele reisijate kliendikogemuse parendamisele suunatud ja reisiterminali arendamisega seotud projekte. Lisaks arutame igapäeva töökordaldu küsimusi ja kuulame reisiterminali kasutajate ettepanekuid.

Reisiterminali kasutajate komitee kogunes 2018. aastal kolmel korral (2017. a kahele). Pidevat ülevaadet andsime reisijaküsitluse (ingl *airport service quality*, ASQ) kvartalitulemusest. Ühtlasi käsitlesime piirirežiimi ja lennujaama turvalisusega seotut ning tutvustasime lennujaama kogukonnale mõeldud koolitusi, mis toimusid täiskasvanud õppija kuul.

TÖÖKESKKONNANÕUKOGUD

AS-is Tallinna Lennujaam ja AS-is Tallinn Airport GH on moodustatud töökeskkonnarühmad, kus on võrdne arv tööandja ja töötajate esindajaid. Mõlema nõukogu eesmärk on analüüsida ettevõtte töötingimusi ning jälgida, et kõik töötervishoiu ja -ohutuse nõuded oleksid täidetud. Kohtumistel analüüsime juhtunud tööõnnetusi, riskianalüüsi tulemusi ja selle tegevuskava täitmist ning töökeskkonna probleeme.

AS-is Tallinna Lennujaam on kümme töökeskkonnavolinikku, neist Tallinna lennujaamas kuus ja igas regionaalses lennujaamas üks. Nad esindavad kõiki allüksusi ja neid on valinud töötajad. AS-is Tallinn Airport GH on viis töökeskkonnavolinikku.

REGIONAALSETE LENNUJAAMADE OHUTUS- JA KVALITEEDIGRUPID

Kuressaare, Kärdla, Pärnu ja Tartu lennujaamas kogunevad vähemalt kord kvartalis ohutus- ja kvaliteedigrupid. Nende eesmärk on teha esmast kontrolli ohutusjuhtimissüsteemi toimivuse üle, saada tagasisidet parendustegevusteks ja edendada ohutust. Koosolekutel käsitletakse jooksvaid lennuvälja käitamise, lennuohutuse ja kvaliteediteemasid, klientide tagasisidet ning lennujaamas tehtud auditite käigus avastatud puudusi. Koosolekutele kaasatakse lennuväljade territooriumitel tegutsevad ettevõtted.

Riskijuhtimine

Riskijuhtimine on ettevõtte juhtimisprotsessi lahutamatu osa. Selle eesmärk on toetada ohutus- ja ärieesmärkide saavutamist, luua riskide hindamise metoodika ning aidata kaasa võimalike maandamismeetmete leidmisele. Riskijuhtimise oluline osa on eri valdkondade ja juhtkonna koostöö, kogemustest õppimine ning võime näha olukordi ette.

AS-is Tallinna Lennujaam võib riskijuhtimisega seotud tegevusi kirjeldada järgmiselt:

- ettevõtte strateegiliste riskide hindamine,
- ettevõtte valdkondade riskide hindamine,
- välistest nõuetest tulenev kohustuslik riskihindamine,
- projektiriskide hindamine.

Ettevõtte strateegilisi riske hindame eesmärgiga tuua esile valdkondade põhiriskid ja kirjeldada võimalikud maandamismeetmed. Tõsisemad riskid puudutavad endiselt tööjõudu ja survet palgakasvule, aga ka võimalikku lennuoperatsioonide vähendamist 2019. aastal, reisijate arvu kasvu ning maapealse teenuse turu avanemisega seotud tegevuste ajakavas püsimist.

Strateegilistest riskidest realiseerus lennuõnnetus Tallinna lennujaamas, mille tõhus lahendamine kinnitas, et pädevus, valmisolek ja võimekus sellistele sündmustele reageerida on meil olemas. Teise olulise riskina realiseerus aastaringsete lennuliinide arvu vähenemine, mis meile siiski kriitilist mõju ei avaldanud.

Ettevõtte valdkondade riskide hindamisel keskendume eelkõige valdkonnasiseselt tegevus- ja personaliriskidele ning teenuse osutamise jätkusuutlikkust mõjutavatele riskidele.

2018. aastal toimunud õigusruumi muudatused on toonud endaga kaasa lisakohustusi riskianalüüside tegemisel. Nii küberturvalisuse seaduse kui ka isikuandmete kaitse määruse raames oleme hinnanud infosüsteemide riske ning suurendanud teadlikkust võimalikest ohtudest ja ohuteguritest. Aeronavigatsiooniteenuse osutamise ja seadmetega seotud riskianalüüse koostame nõuete alusel.

Projektiriskide hindamise aluseks on projekti maht (pikaajalisus, eelarve, seotud valdkonnad jm).

Riskijuhtimise valdkonnas oleme tundnud puudust statistika koondamise paremast võimekusest. Seepärast on 2019. aasta üks eesmärk luua riskijuhtimise infosüsteemi lähteülesanne, et tagada tulevikus riskide tõhusam haldamine ja statistika ning operatiivne reageerimine realiseerunud riskidele.

ÄRIRISKID

Lennundusturg on oma olemuselt otseselt seotud majanduskeskkonnaga. 2018. aasta rekordiline reisijate arv on tõendus soodsa ärikeskkonna kohta. Kuigi 2019. aastal on oodata lenuoperatsioonide arvu teatavat vähenemist, tuleb siiski olla valmis reisijate arvu edasiseks kasvuks. Selline olukord nõuab nii ressursside kui ka tõhususe head planeerimist. Äririskide maandamiseks oleme koostanud ettevõtte strateegia alusel tegevusplaani. Meil on prioriteetidest lähtuv investeerimisstrateegia ning äriplaanide riske maandame lisatagatiste, kindlustuse ja lepingute kaudu.

Majanduskeskkonnast sõltuvad ka Tallinna lennujaama territooriumil tegutsevad partnerid. Rentnike vähesus või lahkumine võib tuua kaasa tulususe ajutise vähenemise.

Arendustegevustest tulenevad äririskid olid peamiselt seotud mahukate ja ajakavas püsivalt vajavate investeerimisprojektidega, mis kulgesid 2018. aastal edukalt.

TEGEVUSRISKID

Ettevõtte prioriteet on jätkupidevalt osutada lennuväljateenust kõigil meie käitavatel lennuväljadel. Selle osa on lennuohutusriskide vältimine ja turvalisuse tagamine. Ohutu lennujaama maine eeldab pidevat tööd, sest reisijate mahu suurenedes kasvab nii julgestuse kui ka lennuohutuse tagamisega seotud töötajate koormus. Tagada tuleb vastavus lennuväljade sertifikaatide nõuetele, kriitilise tähtsusega süsteemide toimepidevushäirete töö, vahejuhtumite minimeerimine ja aktsepteeritava lennuohutustaseme hoidmine.

Tegevusriskide maandamiseks oleme loonud protseduure ja jälgime rangelt ohutuspoliitika täitmist. Tähtis on tagada kriitilise tähtsusega süsteemide taasteplaanid (koos testimisega) ning olla pidevalt valmis toimepidevushäirete ennetamiseks ja likvideerimiseks.

VALMISOLEK KRIISIOLUKORDADEKS

Et tagada kõigi AS-i Tallinna Lennujaam lennuväljade ohutu ja nõuetekohane käitamine, oleme kirjeldanud ettevõtte tegevused kriisi- ja hädaolukordade korral.

Päästeteenistuse valmidus tagab Tallinna lennuväljale aasta ringi VIII päästekategooria. Ka regionaalsetel lennujaamadel on valmisolek reageerida ning tegutseda mitmesugustes kriisi- ja hädaolukordades.

Regionaalsetes lennujaamades 2018. aastal lennuõnnetusi ega tõsiseid lennuintsidente ei juhtunud. Tallinna lennuväljal juhtus üks lennuõnnetus, kui 28. veebruaril treeninglennul olnud Smartlynxi lennuk A320 sooritas tehnilise rikke tõttu hädamaandumise ja kaldus lennurajalt välja. Õnnetuse tõttu oli lennuraja kasutamine häiritud: seda kasutati lühendatud konfiguratsioonis seni, kuni õhusõiduk oli teisel datud. Olukord lahendati operatiivselt ja kokkulepitud protseduure järgides. Sellisel puhul on tähtis eemaldada liikumatu õhusõiduk lennuvälja manööverdusala ohutult ja kiiresti, minimeerides lennuraja kinniolekuaega ja rahalist kahju. Kuna Tallinna lennuväljal on ainult üks lennurada, on meie jaoks liikumatu õhusõiduki manööverdusala teisaldamise aeg eriti kriitiline, aga ka teisaldamine ilma õhusõidukile lisavigastusi tekitamata. Viimane on omakorda oluline nii lennuettevõtja kui ka juhtumit uurivate ametite ja organisatsioonide jaoks. Seetõttu soetasime Tallinna lennujaama liikumatu õhusõiduki teisaldamise varustuse, et tagada lennuvälja operatiivne valmisolek.

2018. aastal korraldasime seitse õppust. Suurim väliõppus toimus Kärdla lennujaamas. See oli maismaapäästeõppus, kuhu olid kaasatud Päästeamet, kiirabi, Politsei- ja Piirivalveamet ning Lennuamet. Tallinna lennujaamas toimus kaks lauaõppust, mõlemad olid seotud kriisigrupi tegevusega eri- ja hädaolukordades. Kõikides lennujaamades korraldati ka kohustuslikud evakuatsiooniohupäevad. 2019. aastaks oleme kavandanud 16 õppust, neist suurimad Tartus ja Kuressaares.

PERSONALIRISKID

Inimestega seotud riskid tulenevad ühelt poolt väliskeskkonnast ja teiselt poolt ettevõtte sisekeskkonnast.

Väliskeskkonna riskid on majanduskasvust tingitud tööandjate suur nõudlus uute töötajate järele ning tööturul osalejate pädevused. Need aspektid mõjutavad nii värbamise edukust kui ka töötajate lahkumisolukorda. Seetõttu jätkus 2018. aastal tugev surve palkade kasvule, mis omakorda suurendas tööjõukulu osakaalu.

Ettevõtte sisekeskkonda iseloomustavad struktureerituse kõrge määr, lennuohutusega seotud riskide maandamise olulisus ja välise pädevusnõuete täendamise ulatus. Lennundusvaldkonnas on mõjurid ka taustakontrolli nõue ja kõrgendatud nõudmised töötajate pädevustele. Sisekeskkonnast tulenevad riskid on seotud tööaja (ööpäevaringne töötajad) ning töölaadiga (füüsiline töö, ilmastikuolude mõju, tööintensiivsus ja ajasurve teenuste osutamisel), samuti järelkasvu tagamise, võtmeametikohtade ja lahkuvate töötajate mehitamise võimekusega.

TÖÖTERVISHOID JA TÖÖOHUTUS

Ettevõttes toimib töötervishoiu ja -ohutuse juhtimissüsteem. Regulaarselt hindame töökeskkonna ja tööohutusega seotud riske, mille käigus vaatame üle ja uuendame töökeskkonna riskianalüüsi. Ohud tu-

vastame, riskid hindame ja vahejuhtumeid uurime ettevõttesiseste nõuete alusel. Hindame regulaarselt tööohutusjuhendite piisavust ja ajakohasust ning korraldame tööohutusega seotud koolitusi. Töötervishoiu ja tööohutuse aspekte kontrollime ka juhtimissüsteemi auditite käigus.

2018. aastal juhendasime töötajaid vaatluste ja küsitluste käigus kasutama paremaid ja ohutumaid töövõtteid, paigaldasime uusi ohutusmärgiseid ning esmaabivahendeid. Koolitasime ka uusi esmaabi andjaid. 2019. aastal on meie peatähelepanu kemikaalide käitlemisega seotud ohtude teadvustamisel ja sellekohase teadlikkuse suurendamisel, töökoha ergonoomikal ja võimlemisel, samuti esmaabi andjate pideval koolitamisel.

INFOTURVE JA ANDMEKAITSE

2018. aasta oli infoturbe ja andmekaitse jaoks märgiline, sest maikuus rakendusid isikuandmete kaitse üldmäärus ning võrgu- ja infosüsteemide turvalisuse direktiiv. Uutele õigusnõuetele vastavuse tagamiseks ja nõuete rakendamiseks täiendasime ning uuendasime AS-i Tallinna Lennujaam dokumente ning lennuettevõtjate ja koostööpartneritega sõlmitud lepinguid.

Sügisel alustasime lõimitud infoturbe ja andmekaitsetsüsteemi juurutamist, et tagada ettevõttes uute arendatavate infosüsteemide vastavus kehtivatele õigusnõuetele, infoturbe standarditele ja parimale praktikale. Tellijana peame olema piisavalt targad turvameetmete nõudmiseks, et tootja rakendaks neid kogu arenduse elutsükli jooksul ning pärast rakenduse valmi-

mist saaksime hinnata selle võimalikke IT-riske ja vajaduse korral testida turvameetmete toimimist.

Selleks, et kõik meie töötajad oleksid teadlikud küberruumi ohtudest ja oskaksid erinevates olukordades õigesti käituda, alustasime küberhügieeni koolitusi spetsiaalsel e-koolituse platvormil. Koolitusi jätkame 2019. aastal eesmärgiga anda kõigile Tallinna Lennujaama kontserni töötajatele piisavad teadmised ja oskused.

OSTUPROTSSESSIDE RISKIDE JUHTIMINE

Kuna AS-il Tallinna Lennujaam puudub klassikalises mõttes tarneahel, korraldame hankeid, mille korra ja protseduureeglid oleme kehtestatud hangete korraldamise korraga. Hankija peab järgima riigihangete korraldamise head tava, kasutama raha otstarbekalt ja säästlikult ning saavutama riigihanke eesmärgi mõistliku hinnaga, tagades konkurentsi korral pakkumuste võrdlemise teel parima võimaliku hinna ja kvaliteedi suhte. Riigihanke korraldamisel on tagatud läbipaistvus ja kontrollitavus.

2018. aastal korraldasime 191 hankemenetlust (2017. a 135), sealhulgas riigihangete registri vahendusel 38 (2017. a 32), millest oli rahvusvahelise piirmäära ületanud hankemenetlusi 11 (2017. a 2), lihthankemenetlusi 26 (2017. a 22) ja väljakuulutamiseta läbirääkimistega hankemenetlusi üks. Üldarvust 3 korral lõpetati hankemenetlus lepinguta (2017. a samuti 3 korral). Elektroonilises riigihangete registri keskkonnas korraldatud hangetest oli e-menetlusi 38 (2017. a 28).

BEST AIRPORT **2018**
UNDER 5 MILLION
PASSENGERS

Saabuv pagas | Väljapääs
Baggage Claim | Exit

Transiit check in
Transfer Check In

Saabuv pagas
Baggage Claim

Väljapääs
Exit

Children's Play Area

WORLD

TULEMUSED

airBaltic

visit estonia
work estonia
visit estonia
visit estonia

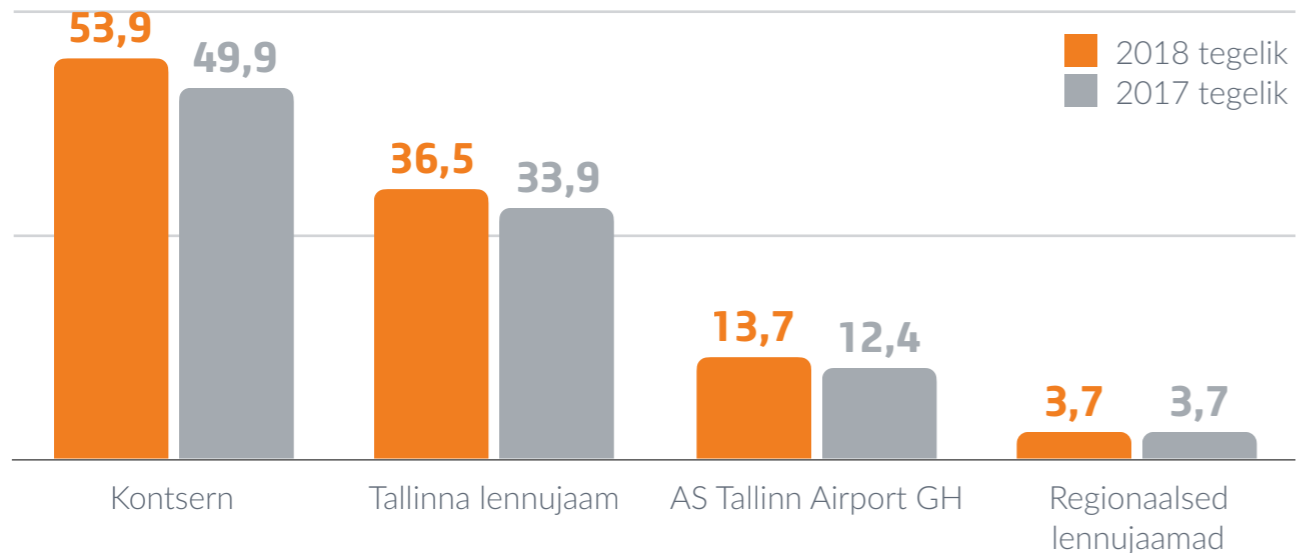
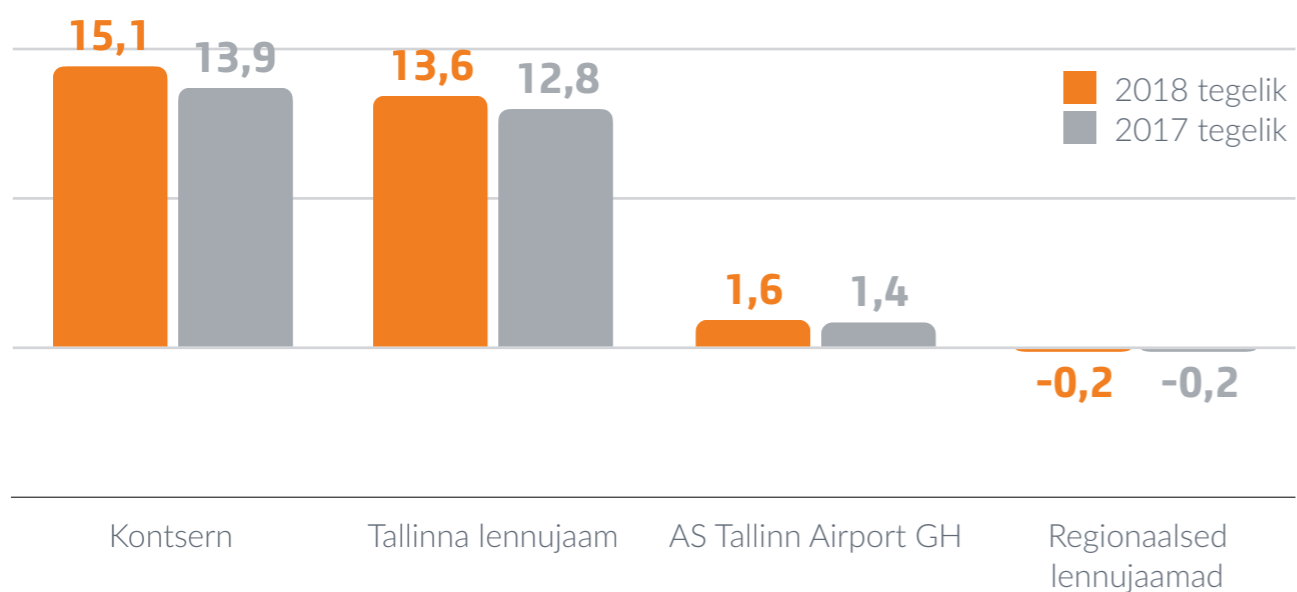
2018. AASTA MAJANDUSTULEMUSED

Kontserni tähtsaimad müügi- ja finantsnäitajad

Tuhandetes €	2018	2017	Muutus
ÄRITULUD KOKKU	53 868	49 934	8%
Müügitulu	43 801	40 250	9%
sh lennundustulu	16 152	14 660	10%
sh mittelennundustulu	27 649	25 590	8%
Muud äritulud	10 067	9 684	4%
sh varade sihtfinantseerimine	3 946	3 789	4%
sh julgestuse ja pääste sihtfinantseerimine	4 135	4 135	0%
sh regionaalsete lennujaamade sihtfinantseerimine	1 615	1 615	0%
sh muud äritulud	371	145	157%
Ärikasum enne kulumit (EBITDA)*	15 067	13 921	8%
Puhaskasum	7 482	6 464	16%
Rahavood põhitegevusest	15 450	15 102	2%
Investeeringud	22 695	32 813	-31%

Tuhandetes €	2018	2017	Muutus
BILANSIMAHT	189 736	181 412	5%
Varad aasta lõpus sihtfinantseerimise kohustusega*	128 834	120 752	7%
Omakapital aasta lõpus	85 739	78 257	10%
Võlakohustused aasta lõpus	33 762	32 259	5%
Omakapital/varad aasta lõpus*	67%	65%	
Võlakohustused/ärikasum enne kulumit*	2,24	2,32	
ÄRIKULUD KOKKU	46 216	43 262	7%
sh kaubad, materjalid, teenused	14 035	12 614	11%
sh mitmesugused tegevuskulud	1 580	1 283	23%
sh tööjõukulud	19 031	17 747	7%
sh muud ärikulud	209	580	-64%
sh põhivara kulum	11 361	11 038	3%

* Ei sisalda põhivarade sihtfinantseeringut.

**TALLINNA LENNUJAAMA KONTSERNI
TULUD 2017–2018 MLN EURODES**

EBITDA 2017–2018 MLN EURODES

Tulu

KONTSERN TALLINNA LENNUJAAM

Tallinna Lennujaama kontserni 2018. aasta müügitulu kasv oli 9%, kulumieelse ärikasumi EBITDA kasv 8,2% ja puhaskasumi kasv 15,8%.

Kontserni tulud kokku olid 53,9 mln eurot (2017. a 49,9 mln eurot), kasvades eelmise aastaga võrreldes 3,9 mln eurot (7,6%). Tuludest moodustas 81% müügitulu ja 19% muud äritulud (2017. a vastavalt 81% ja 19%).

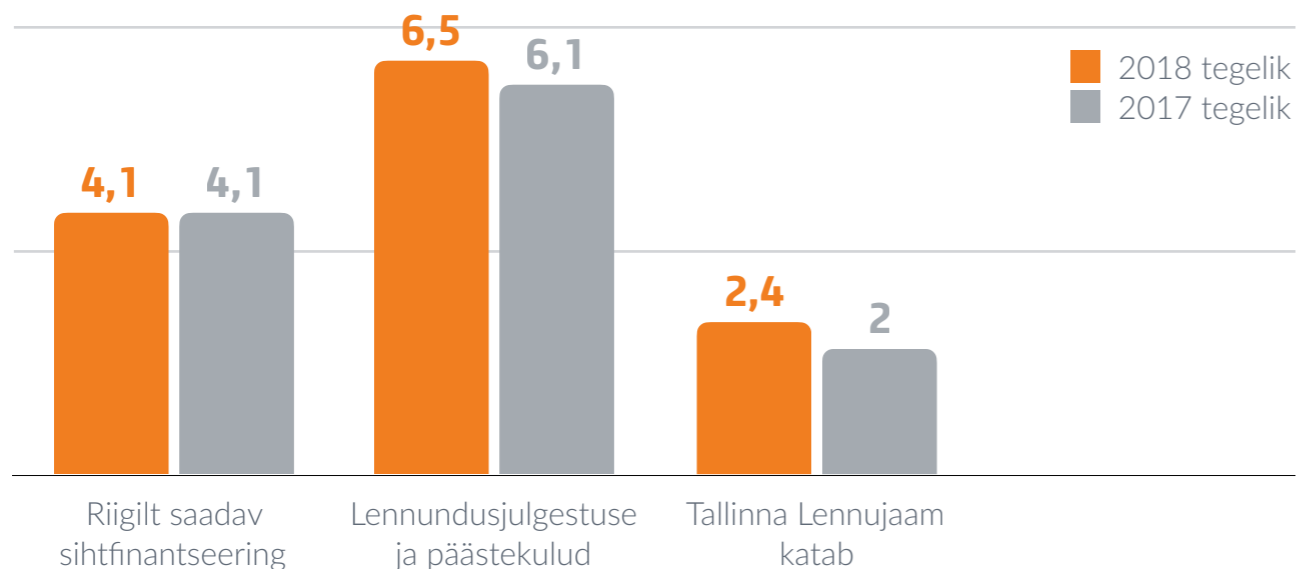
Tallinna Lennujaama kontserni müügitulu oli 2018. aastal 43,8 mln eurot, mis on eelmise aasta müügitulust (40,3 mln eurot) 9% võrra suurem. Müügitulu suurenemine tulenes Tallinna lennujaama reisijate ja lennuoperatsioonide arvu kasvust, mis tõi kaasa nii Tallinna lennujaama kui ka maapealsete teenuste valdkonna müügitulu kasvu.

Tallinna Lennujaama kontserni EBITDA oli 15,1 mln eurot, olles 1,1 mln euro võrra (8,2%) suurem kui 2017. aastal.

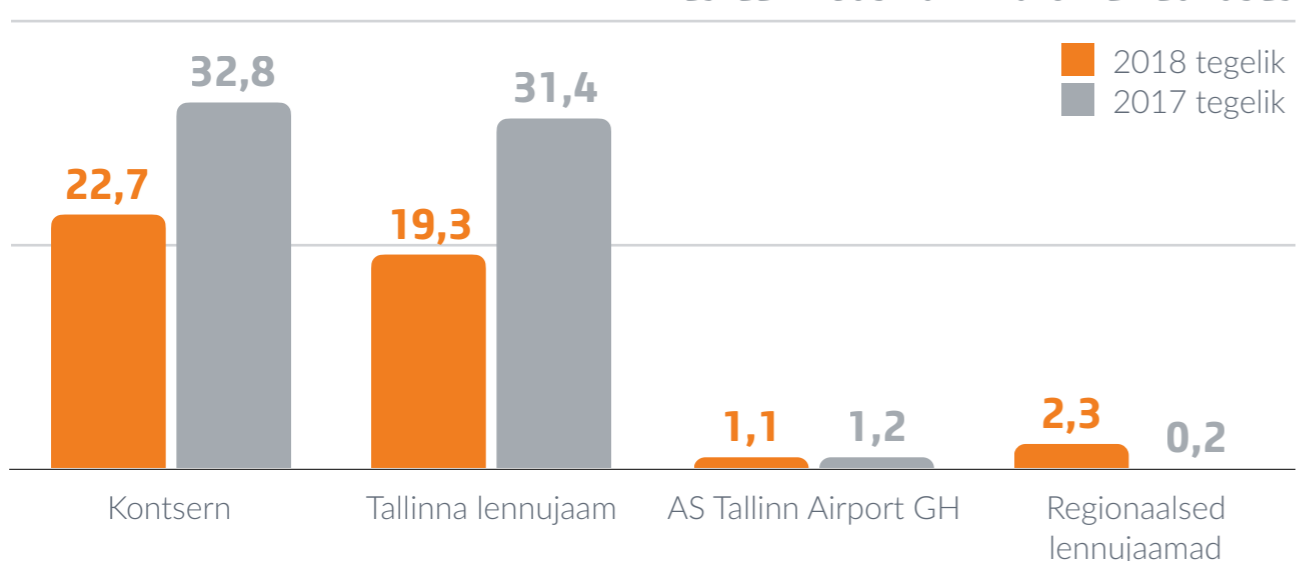
TALLINNA LENNUJAAM

Tallinna lennujaama 2018. aasta müügitulu kasvas 8,3%, EBITDA 6,4% ja puhaskasum 9,8%. Tallinna lennujaama tulud kokku olid 36,5 mln eurot (2017. a 33,9 mln eurot) ehk 2,6 mln euro (7,8%) võrra suuremad kui 2017. aastal. Tuludest 29,4 mln eurot (2017. a 27,2 mln eurot) oli müügitulu ja 7,1 mln eurot (2017. a 6,7 mln eurot) muu äritulu. Müügituludest oli lennundustulusid 15,5 mln eurot (2017. a 14 mln eurot) ja mittelennundustulusid 13,9 mln eurot (2017. a 13,2 mln eurot). Müügitulude kasv tulenes reisijate ja lennuoperatsioonide arvu kasvust. Tallinna lennujaama EBITDA oli 13,6 mln eurot (2017. a 12,8 mln eurot) ja puhaskasum 6,7 mln eurot (2017. a 6,1 mln eurot).

TALLINNA LENNUJAAMA LENNUNDUSJULGESTUSE JA PÄÄSTEKULUD 2017–2018 MLN EURODES

KONTSERNI TALLINNA LENNUJAAM INVESTEERINGUD 2017–2018 MLN EURODES

Riigilt saadav sihtfinantseering lennundusjulgestuse ja päästekulude katmiseks jäi samale tasemele (nii 2018. kui ka 2017. a 4,1 mln eurot), samas kasvasid Tallinna Lennujaama tehtavad kulud 0,4 mln euro võrra (6%). 2018. aastal olid lennundusjulgestuse ja päästekulud kokku 6,5 mln eurot (2017. a 6,1 mln eurot). Seega, kui 2017. aastal kattis Tallinna Lennujaam lennundusjulgestuse ja päästekulusid 2 mln euro ulatuses, siis 2018. aastal juba 2,4 mln euro ulatuses.

REGIONAALSED LENNUJAAMAD

Regionaalsete lennujaamade 2018. aasta müügitulu vähenes 7,1%, EBITDA kahjum vähenes 21,1% ja puhaskahjum vähenes 21,4%. Regionaalsete lennujaamade tulud olid 3,7 mln eurot (2017. a 3,7 mln eurot), millest 0,7 mln eurot oli müügitulu ja 2,9 mln eurot muu äritulu. Regionaalsete lennujaamade EBITDA oli 0,2 mln eurot (2017. a kahjum 0,2 mln eurot) ja kahjum 0,4 mln eurot (2017. a kahjum 0,5 mln eurot). Kahjum vähenes, kuna põhivara kulum regionaalsetes lennujaamades oli 0,1 mln euro võrra väiksem.

AS TALLINN AIRPORT GH

AS-i Tallinn Airport GH 2018. aasta müügitulu kasvas 11%, EBITDA kasvas 13,9% ja puhaskasum kasvas 23,7%. AS-i Tallinn Airport GH tulud olid 13,7 mln eurot (2017. a 12,4 mln eurot), mis on 1,3 mln eurot (11%) rohkem võrreldes 2017. aastaga. AS-i Tallinn Airport GH EBITDA oli 1,6 mln eurot (2017. a 1,4 mln eurot) ja puhaskasum 1,2 mln eurot (2017. a 1,0 mln eurot).

INVESTEERINGUD

Kontsern investeeris 2018. aastal 22,7 mln eurot, sh Tallinna lennujaam 19,3 mln eurot, regionaalsed lennujaamad 2,3 mln eurot ja AS Tallinn Airport GH 1,1 mln eurot. Võrreldes 2017. aastaga vähenesid investeeringud 31%. Kontsern on planeerinud investeerida 2016.–2022. aastal 127,4 mln eurot. Aastatel 2016–2018 on kontsern investeerinud 81,1 mln eurot ehk 63,7% planeeritust.

SUURIMAD INVESTEERINGUD 2018. AASTAL

Tallinna lennujaama parkimismaja ehitus

- Eesmärk oli reisijakogemuse parandamine parkimisteenuse osas
- Lisati 1200 parkimiskohta
- Investeering oli 14,1 mln eurot (sh tehnika), millest 2018. aastal investeeriti 13,7 mln eurot

Tallinna lennujaama lennuliiklusala laiendamine ida ja lõuna suunal

- Eesmärk oli tõsta Tallinna lennujaama lennuohutuse taset ning tõhustada keskkonnasäästlikku ja tõhusat käitamist
- 2016. aastal alanud projekt, kuhu aastatel 2016–2017 investeeriti 31,9 mln eurot, jätkus 2018. aastal teise etapi ettevalmistustöödega
- Investeeringuid tehti summas 2,3 mln eurot
- Ühtekuuluvusfondi sihtfinantseering projektile oli 2018. aastal 2,9 mln eurot (2017. a 8,5 mln eurot ja 2016. a 6,7 mln eurot)

Kärdla lennujaama lennuraja ja perrooni rekonstrueerimine

- Eesmärk oli tõsta lennuraja ja perrooni lennuohutuse taset ning luua võimalused ülemaailmse satelliitnavigatsioonisüsteemi (GNSS) lähenemisprotseduuride teostamiseks
- Investeering oli 1,5 mln eurot
- Riigilt saadav sihtfinantseering oli 1 mln eurot

Pärnu lennujaama rekonstrueerimine 2018–2020

- Eesmärk on võimaldada Pärnu lennuväljal maanduda 70-kohalistel õhusõidukitel, et teenindada kohaliku turismisektori tellimuslende
- 2018. aastal tehti rekonstrueerimiseks ettevalmistusi.
- Investeering oli 0,5 mln eurot
- Riigilt saadav sihtfinantseering oli 20 mln eurot, sellest on laekunud 2018. aastal 2,7 mln eurot ja 2019. aastal laekub 17,3 mln eurot

FINANTSEERIMINE

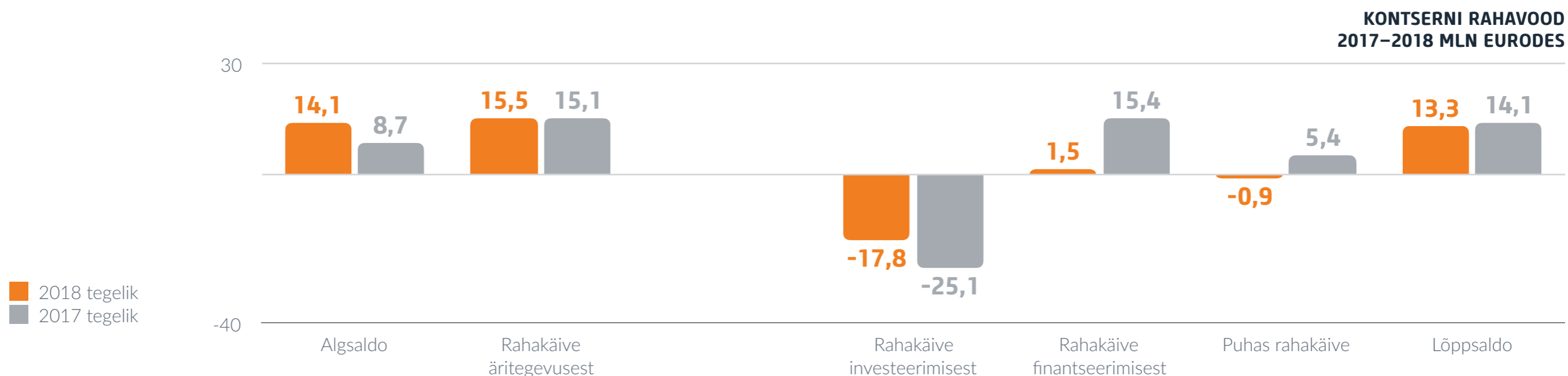
Tallinna Lennujaam on võõrkapitali kaasanud laenudena Euroopa ja Põhjamaade investeerimispankadelt ning regionaalsetelt pankadelt. 2016. aastal sõlmis kontsern kaks laenulepingut: Euroopa Investeerimispankaga (EIB) 30 mln euro ja Põhjamaade Investeerimispankaga (NIB) 24 mln euro laenamiseks, et rahastada Tallinna lennujaama lennuliiklusala laiendust ning parkimismaja ehitust. 2017. aastal saime kummaltki pangalt 10 mln eurot laenu. 2018. aastal saime EIB-lt laenu 10 mln eurot. 2019. aastal on plaanis võtta 14 mln eurot laenu NIB-ilt ning 2020. aastal 10 mln eurot laenu EIB-lt. Kokkulepitud laenulimiitidest on 31.12.2018 seisuga kasutusel EIB-st 20 mln eurot ja NIB-ist 10 mln eurot.

Kontsernil oli 2018. aasta lõpuks võlakohustusi kokku 33,7 mln eurot (2017. a 32,2 mln eurot), sealhulgas Pohjola laen 3,8 mln eurot, NIB laen 10 mln eurot ja

EIB laen 20 mln eurot. Pohjola võlakirjad summas 7,5 mln eurot, millega rahastati kinnisvarainvesteeringut, lunastati 2018. aastal kokkulepitud tingimustel. Kontsern võttis 2018. aastal laenu 10 mln eurot ja tasus laene 8,5 mln euro ulatuses. Võrreldes 2017. aastaga kasvasid võlakohustused 1,5 mln euro võrra (4,7%).

RAHAVOOD

2018. aasta alguse seisuga olid kontserni raha ja raha ekvivalendid 14,1 mln eurot. Rahavoog äritegevusest oli 2018. aastal oli 15,5 mln eurot (2017. a 15,1 mln eurot), mis oli EBITDA-ga võrreldes 0,2 mln eurot parem ning mille põhjus olid käibekapitali muutused. Rahavoog investeerimisest oli -17,8 mln eurot (2017. a -25,1 mln eurot) ja rahavoog finantseerimisest 1,5 mln eurot (2017. a 15,4 mln eurot). Kontserni raha ja raha ekvivalendid olid 2018. aasta lõpu seisuga 13,3 mln eurot, seega vähenesid likviidsed vahendid 0,9 mln euro ehk 6% võrra.

FINANTSSUHTARVUDE PIIRMÄÄRAD

AS Tallinna Lennujaam on võtnud kohustuse mitte ületada laenulepingutega finantssuhtarvude piirmäärasid ning 2018. aasta lõpuks olid finantsnäitajad piirmäärade piires.

OMAKAPITAL

Seisuga 31.12.2018 on kontserni omakapital 85,7 mln eurot. See on kasvanud 2018. aasta puhaskasumi võrra. Omakapitali ja kohustuste osakaal passivas on muutunud nii, et kohustuste osakaal on vähenenud 55%-ni (2017. a 57%) ja omakapitali osa suurenenud 45%-ni (2017. a 43%).

AS-i Tallinna Lennujaam aktsiate omanik on 100% Eesti Vabariik. Llähtuvalt ettevõtte käibe ja investeeringute mahu proportsioonist on omanik otsustanud jooksvalt reinvesteerida kogu puhaskasumi ettevõttesse.

TEGEVUS

ETTEVÕTTE TEGEVUS

Lennuliiklus

2018. aastat iseloomustas nii Eestis kui ka mujal Euroopas positiivne majanduskonjunktuur, tänu millele jätkus kasvutsüklil ka lennunduses. Soodsate piletihindade põhjus on ühelt poolt mõõdukas naftahind ja teiselt poolt lennufirmade kasvanud konkurents.

Soodne majanduskeskkond toetas nõudlust kogu aasta vältel, mille tulemusel saavutas Tallinna lennujaam taas kõikide aegade parima tulemuse: reisijate koguarv kasvas 3 007 644-ni, suurenedes aastatagusega võrreldes 13,6%. Euroopas tervikuna kasvas reisijate arv keskmiselt 6,1% (ACI Europe, 2018. aasta jaanuari–detsembri andmed). Erakordseks võib pidada asjaolu, et Tallinna lennujaama reisijate arvu kasvuprotsent oli kahekolmeosaline lausa teist aastat järjest ning nii regulaarlendudel kui ka tšarterreisijate segmendis.

**TALLINNA LENNUJAAMA
LIINIVÕRGUSTIKU KAART
SEISUGA SUVI 2018**

TALLINNA LENNUJAAM

Tallinna lennujaama läbis 2018. aastal 360 000 reisijat rohkem kui aasta varem. Aastaga lisandus regulaarlendudele mullusega võrreldes 10% istekohti ja vastav reisijate arv suurenes 13%, mis näitab, et kasvu vedas tugev nõudlus. Regulaarlendude aasta keskmine täituvus oli 70,5% (2017. a 69%). Üle 70% ulatuv täituvus oli esmakordne ja reisijate arv kasvas peaaegu kõikidel lennufirmadel.

Turuosalt suurimad vedajad olid Nordica, kes teenindas 23% kõikidest reisijatest, ja Air Baltic, kes teenindas 15% reisijatest; mõlemad püüsid 2017. aasta tasemel. Neile järgnesid SmartLynx, Ryanair, Finnair ja Lufthansa, kelle kõigi turuosa oli suurusjärgus 9%. Need kuus vedajat teenindasid kokku u kolm neljandikku kogu turust, ent regulaarlande tegi kokku 16 lennufirmat (sama palju 2017. a). 2018. aasta juunis lisandus vedajate loetellu uus odavlennufirma Wizzair. Suurima arenguhüppe tegi seevastu Norwegian, kes lisas lende Oslo liinile ja alustas lende Stockholmi, kasvatades aastaga oma reisijate arvu 58%.

Tšarterlendude reisijate arv kasvas aastaga 20% (2017. a 31%), mida toetas stabiilne julgeolekuolukord Türgi ja Egiptuse puhkusepiirkondades. Lisaks neile riikidele tehti tšarterlende traditsiooniliselt peamiselt Kreeka, Hispaania ja Bulgaaria puhkuse sihtkohtadesse. Tellimusreiside turu suurim vedaja oli SmartLynx Estonia, kes kasvas aastaga reisijate mahtu 21% ja teenindas 80% tšarterreisijatest, tõustes Tallinnas kõigi teenindatud reisijate turuosalt suuruselt kolmandaks vedajaks. Lennujaama üldisest reisijate arvust oli tšarterreisijaid 12% (2017. a 11%).

REISIJATE ARV TALLINNA LENNUJAAMAS 2014–2018

Reisijad	2018	2017	2016	2015	2014
KOKKU	3 007 644	2 648 361	2 221 615	2 166 820	2 017 371
sh siselendudel	28 709	25 255	18 079	20 271	17 441
sh välislendudel	2 645 716	2 345 240	2 203 536	2 146 549	1 756 904
sh ümberistujaid	50 392	43 945	25 678	55 960	47 034
sh pööringutel	0	0	0	9 369	14 161

LENNUOPERATSIOONID TALLINNA LENNUJAAMAS 2014–2018

Lennuoperatsioonid	2018	2017	2016	2015	2014
KOKKU	48 568	45 325	40 938	41 513	37 791
sh reisilendudel	39 892	36 856	32 230	32 058	28 936
sh kaubalendudel	1 597	1 662	1 810	1 803	1 817
sh mitteäri- lendudel	7 079	6 807	6 898	7 652	7 038

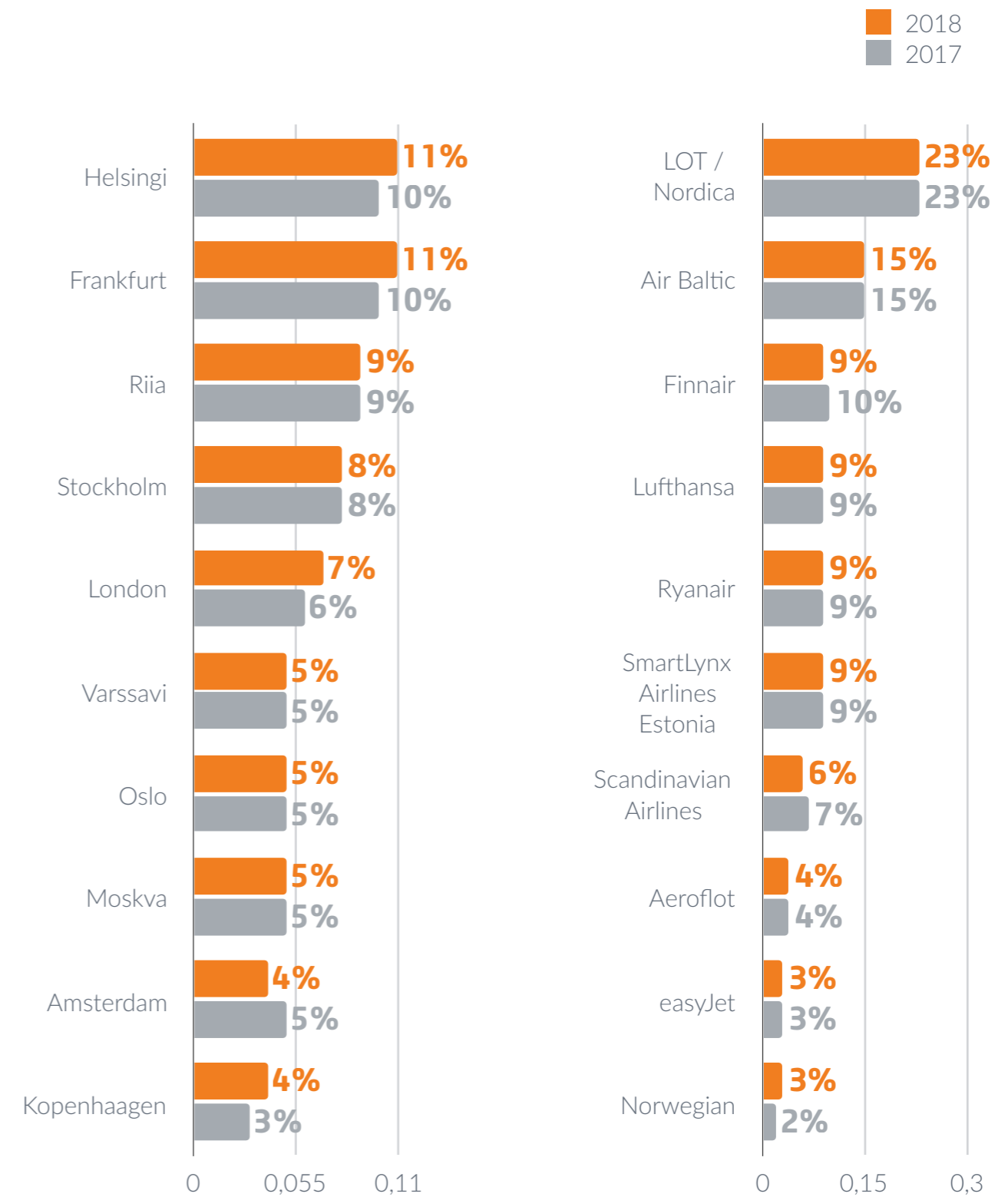
Tallinna lennujaam ootab reisijate arvu kasvu jätku tagasihoidlikumas tempos ka 2019. aastal, sest lisandub uusi ühendusi senistesse sihtkohtadesse (Varssavi, Brüssel ja Kopenhaagen) ning uue sihtkohana Malaga.

Regulaarlendude reisijad moodustasid kõigist reisijaist 88% (2017. a 89%). Regulaarliinide esikolmik on olnud juba kuus aastat sama: Helsingi, Frankfurt ja Riia. 2018. aasta lõpu seisuga käitati 27 aastaringset liini (2017. a 25), sh uusi liine Paphosesse, Maltale ja Edinburghi. Koos hooajaliste sihtkohtadega oli lennuplaanis 41 liini, 2017. aastal vastavalt 25 ja 36 liini.

Ryanair avas uued liinid Maltale, Paphosesse ja Edinburghi ning hooajaliste liinide hulka lisandusid Constanta ja Ohrid, kuhu lendas Nordica. Uute ühendustega täienesid senised sihtkohad London, Kiiev, Kopenhaagen, Oslo ja Stockholm.

Põhiosa (77%) teenindatud kaubakoguste mahust moodustasid kullerpostiveod (2017. a 68%). Mitteregulaarsetel kaubalendudel veetud kaubakogused on vähenenud alates 2014. aasta lõpust ja moodustasid 2018. aastal ainult 9% kõikidest kaubaveedudest (2017. a 18%).

SIHTKOHTADE JA LENNUFIRMADE TURUOSA TALLINNA LENNUJAAMAS 2017–2018

**KAUP, SH POST, TONNIDES
TALLINNA LENNUJAAMAS
2014–2018**

Kaup	2018	2017	2016	2015	2014
KOKKU	11 518	11 345	13 940	16 156	19 860
sh post	2 535	2 096	1 886	1 762	1 782
sh lennukaup	8 984	9 249	12 054	14 394	18 078

**REISIJATE ARV
REGIONAALSETES LENNUJAAMADES
2014–2018**

Reisijad	2018	2017	2016	2015	2014
Tartu	26 092	30 292	29 594	21 117	14 493
Kuressaare	23 166	19 231	13 289	14 458	13 665
Kärdla	9 943	9 170	7 547	8 029	7 750
Pärnu	920	856	1 196	2 067	2 752
Ruhnu	1 345	1 329	1 415	1 239	1 299
Kihnu	41	0	319	1 188	1 968

REGIONAALSED LENNUJAAMAD

AS-i Tallinna Lennujaam ülesanne on tagada Kärdla, Kuressaare, Tartu ja Pärnu lennujaama ning Kihnu ja Ruhnu lennuvälja ohutu käitamine, mis võimaldab seal jätkata avaliku liiniveo ja vajaduse korral teiste lendude teenindamist. Käitame regionaalseid lennujaamu Eesti eri piirkondade majanduskeskkonna arengu toetamiseks riigilt saadud sihtotstarbelise toetuse ulatuses ning lisaks ettevõtte omavahendite toel.

2018. aastal tagasime regionaalsetel lennuväljadel lennuvälja- ja aeronavigatsiooniteenuse nii regulaarlendudele kui ka erakorralistele meditsiini-, keskkonnaseire-, õppe-, riigikaitse- ja muudele lendudele.

Regionaalsete lennujaamade lennuoperatsioonide arv sõltub paljuski regionaalpoliitikast. Võrreldes teiste jaamadega suurendavad seda arvu Tartu lennujaamas märgatavalt Eesti Lennuakadeemia õppelennud.

Lennuoperatsioonide arvu vähenemine Kärdla lennujaamas oli osaliselt tingitud lennuliiklusala renoveerimisest: 23. juulist 28. septembrini oli lennuväli avatud ainult regulaar- ja erakorralistele meditsiinilendudele ning 17. kuni 31. augustini oli lennuväli kõikidele lendudele liikluseks suletud. Suur osa regulaarlendude vähenemises oli ka halbade ilmastikuolude tõttu ära jäänud või edasi lükatud lendudel.

**LENNUOPERATSIOONIDE ARV
REGIONAALSETES LENNUJAAMADES
2014–2018**

Lennuoperatsioonid	2018	2017	2016	2015	2014
Tartu	4 788	5 074	4 727	5 052	5 173
Kuressaare	2 813	2 222	1 883	2 148	2 342
Kärdla	1 354	1 528	1 233	1 460	1 305
Pärnu	626	1 066	1 017	1 326	914
Ruhnu	470	487	518	470	490
Kihnu	48	74	198	400	538

REGIONAALSETE LENNUJAAMADE
KOHTA ON LISAINFOT JÄRGMISTES
PEATÜKKIDES:

- LENNUOHUTUS
- AERONAVIGATSIOONITEENUSED
- LINDUDE JA LOOMADEGA SEOTUD VAHEJUHTUMID
- ÜLEVAADE KESKKONNAST
- TARISTU ARENDUS

TARTU LENNUJAAM

Tartu lennujaamas tehti 2018. aastal 4788 lennuoperatsiooni (2017. a 5074) ja teenindati 26 092 reisijat (2017. a 30 292). See lennujaam on regionaalsetest Eesti ainus, kuhu ulatub rahvusvaheline regulaarliin. Reisijate arv kahanes 2018. aastal seoses regulaarlendude sageduse vähenemisega. Lennujaama tegevusele avaldas suurimat mõju lennugraafiku muutus alates 28. aprillist: Tartu lennuväljale tuli juurde ööbiv lennuk. Seetõttu pidime märkimisväärselt muutma töögraafikut ja värbama juurde töötajaid.

2018. aastal rekonstrueerisime lennuvälja perimeetriaia, ehitasime ümber terminali julgestusala ja võtsime kasutusele käsipagasi tänapäevase, kahevaatelise läbivalgustusseadme. Suurõppuse Siil ajal võõrustas Tartu lennujaam Ühendkuningriigi armee sõdureid ja nende koptereid.

PÄRNU LENNUJAAM

Pärnu lennujaamas tehti 2018. aastal 626 lennuoperatsiooni (2017. a 1066) ja teenindati 920 reisijat (2017. a 856), kellest 794 kasutas Ruhnu regulaarlenndu. Reisijate arv sõltub endiselt ilmastikuoludest. Lennooperatsioonide arvu suur kahanemine oli tingitud Eesti Langevarjuklubi rahvusvahelise langevarjulaagri ärajätmisest põhjusel, et kavandati lennuvälja rekonstrueerimist.

Pärnu lennuväljal toimusid Ruhnu-Kuressaare liini regulaarlennud 1. oktoobrist 30. aprillini. Sügisel toimusid Pärnu lennuväljal ligikaudu kaks aastat planeeritud mängufilmi „Tulilind“ võtted, mille põhiline rekvisiit oli sealne ainus originaalustega säilinud lennukiangaar.

Lennuvälja liiklusala rekonstrueerimise ettevalmistusi alustati 2018. aasta talvel ja töö kavandatav lõpp on aastal 2020.

Eesti Lennundusmuuseumist pärit Vene hävituslennuk MIG21, mida kasutati filmi „Tulilind“ võtetel Pärnu lennuväljal. Foto: Erki Teemägi

KIHNU LENNUVÄLI

2018. aastal tehti Kihnu lennuväljal 48 lennuoperatsiooni (2017. a 74) ja teenindati 41 reisijat (2017. a 0).

Kihnu saarele plaaniti rajada esmaabilendude jaoks helikopteri maandumisplats, ent seda ei tehtud, kuna ehituspakkumuste maksumus ületas oodatut kaks korda. Plaan on jõus, kuid Terviseameti asemel tegeleb sellega Kihnu vald ja töö jätkub 2019. aastal.

KURESSAARE LENNUJAAM

2018. aastal tehti Kuressaare lennujaamas 2813 lennuoperatsiooni (2017. a 2222) ja teenindati 23 166 reisijat (2017. a 19 231), mis on viimase 20 aasta paremuselt teine tulemus.

Kuressaare lennujaam teenindab kahte lennuliini: Kuressaare-Tallinna liini 12 korda nädalas ja Pärnu-Ruhnu-Kuressaare liini neli korda nädalas 1. oktoobrist 30. aprillini. Lisaks tehakse lennujaamast tšarterlende.

12.–20. juulini toimus rahvusvahelise Eesti Langevarjuklubi langevarjulaager Parasummer, millel osalejad kasutasid Kuressaare lennujaama.

Kuressaare lennujaamas suurendati 2018. aastal ka lennuvälja lennuohutust. Soetati võõrkehade tekitatud kahjustuste (ingl *foreign object debris*, FOD) jaoks magnet lennuraja puhastamiseks ja gaasikahurid lindude peletamiseks.

RUHNU LENNUVÄLI

2018. aastal tehti Ruhnu lennuväljal 470 lennuoperatsiooni (2017. a 487) ja teenindati 1345 reisijat (2017. a 1329).

KÄRDLA LENNUJAAM

2018. aastal tehti Kärdla lennujaamas 1354 lennuoperatsiooni (2017. a 1528) ja teenindati 9943 lennureisijat (2017. a 9170). 96,6% lennureisijatest moodustasid regulaarliini teenindava vedaja Transaviabaltika kliendid. Kärdla lennujaama reisijate arv kasvas peamiselt põhjusel, et regulaarreisijatel oli kindlustunne, et vedaja pakub stabiilset lennuvõimalust.

Renoveerisime Kärdla lennuvälja liiklusala, paigaldades lennurajale, ruleerimisteedele ja perroonidele uue asfaltkatendi ning täiendades tuledesüsteemi.

Soovime vähendada ilmastikuolude häirivat mõju regulaarlendudele. Seepärast töötasime koostöös Lennuliiklusteeninduse AS-i ja Eesti Lennuakadeemiaga välja ülemaailmse satelliitnavigatsioonisüsteemi (ingl *Global Navigation Satellite System*, GNSS) instrumentaallähenemisprotseduurid, mida rakendame 2019. aastal. Need võimaldavad õhusõidukil maanduda udu, madalate pilvede või muude vertikaalset nähtavust segavate ilmastikuolude korral senisega võrreldes vähemhäirituna.

Lennuväljade käitamine

SERTIFIKAADID

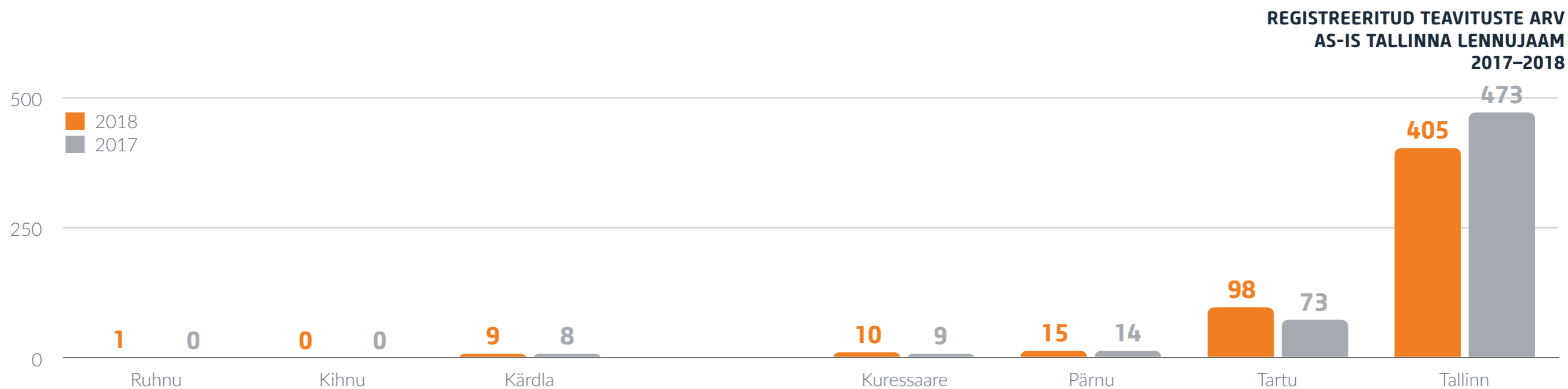
AS-il Tallinna Lennujaam on üleettevõteline aeronavigatsiooniteenuse osutaja sertifikaat ning rahvusvaheliste standardite ISO 9001:2015 ja ISO 14001:2015 sertifikaadid. Juhtimissüsteem hõlmab kõiki meie tegevusi ja lennuvälju ning sertifitseerimisulatus on

- lennuväljade käitamine,
- aeronavigatsiooniteenuse osutamine,
- õhusõidukite ja reisijate maapealne teenindamine,
- lennuohutus- ja lennundusjulgestustegevused.

Kõigil lennuväljadel kehtivad lennuvälja sertifikaadid.

LENNUOHUTUS

AS-i Tallinna Lennujaam kõigi tegevusvaldkondade eesmärkide saavutamisel on esmatähtis tagada ohutus, kõigil ettevõtte lennuväljadel regulaarne ja katkema- tu lennutegevus ning klientide teenindamine igal ajal ja iga ilmaga, järgides rahvusvahelisi ohutusnõudeid ja standardeid. Meie kogukonnas on kõiki töötajaid ja kogukonna liikmeid kaasav, avatud ja läbipaistev ohutuskultuur ning hästitoimiv ohutusjuhtimissüsteem, tänu millele liigub ohutusinfo operatiivselt. Ohutusjuhtimissüsteemi eesmärk on vältida õnnetusi ning kaitsta inimesi, vara ja keskkonda. Ohutusjuhtimissüsteemiga toetatakse kõigist töös ette tulnud lennuohutust mõjutavatest juhtumitest teavitamist, et toimunut saaks uurida ja tagada, et see ei korduks. 2018. aastal registreeriti kõigil lennuväljadel kokku 538 teavitust.

Propageerime ohutuskultuuri ja suurendame ohutusteadlikkust uudiskirjade abil, mida anname Tallinna lennujaamas välja vähemalt neli ning regionaalsetes lennujaamades kaks korda aastas.

Tallinna lennuväljal rakendasime 2018. aastal mitmesuguseid meetmeid lennuohutuse suurendamiseks.

- Alates 2018. aasta talvehooajast võtsime kasutusele eraldi jäätõrje seisupaiga, kus on võimalik teha jäätõrjet halbade ilmastikutingimuste korral. Projekti käigus töötasime välja spetsiaalse juhtimissüsteemi ja protseduurid jäätõrjeala kasutamiseks.
- Võtsime kasutusele mootorsõidukite juhtimisõiguse korduvkoolituse e-õppe video, et pakkuda klientidele paindlikumat koolitusvõimalust.
- Rakendasime ülemaailmse satelliitnavigatsioonisüsteemi (ingl *global navigation satellite system*, GNSS) lähenemisprotseduurid (ingl *localizer performance with vertical guidance*, LPV) õhusõidukitele, mis on keskkonnasäästlikud ja alternatiivsed lahendused.
- Võtsime kasutusele veebilehe, mille kaudu kuvame lennuvälja kasutajatele operatiivset infot lennuvälja taristu piirangute kohta.
- Viisime lindude peletamiseks kasutatavate gaasikahurite juhtimise üle veebirakendusele, mis võimaldab kahureid juhtida eemalt tahvelarvuti abil.

AERONAVIGATSIOONITEENUSED

AS Tallinna Lennujaam pakub side- ja navigatsiooniteenindust, meteoroloogilist teenust ja lennuinfo teenust. Pakutava aeronavigatsiooniteenuse liik sõltub lennujaamast:

- lennuinfoteenust pakume Kärdlas, Kuressaares ja Pärnus,
- side- ja navigatsiooniteenust pakume Tallinnas, Kärdlas, Kuressaares ja Pärnus,
- meteoroloogilist teenust pakume Tallinnas, Tartus, Kärdlas, Kuressaares ja Pärnus.

AERONAVIGATSIOONITEENUSTE OSUTAMISEGA SEOTUD VAHEJUHTUMID AS-IS TALLINNA LENNUJAAM 2018

Lennujaam	Lennuinfoteenus	Side- ja navigatsiooniteenus	Meteoroloogiline teenus
Tallinn	Ei osutata	4	0
Tartu	Ei osutata	Ei osutata	0
Kärdla	1	0	0
Kuressaare	1	0	0
Pärnu	2	1	4

Pärnu lennujaama meteoroloogilise teenuse osutamisel toimunud rikked tulenesid seadmete amortiseerumisest (varuosad ei olnud saadaval). Rekonstrueerimisprojekti käigus plaanime soetada uued seadmed.

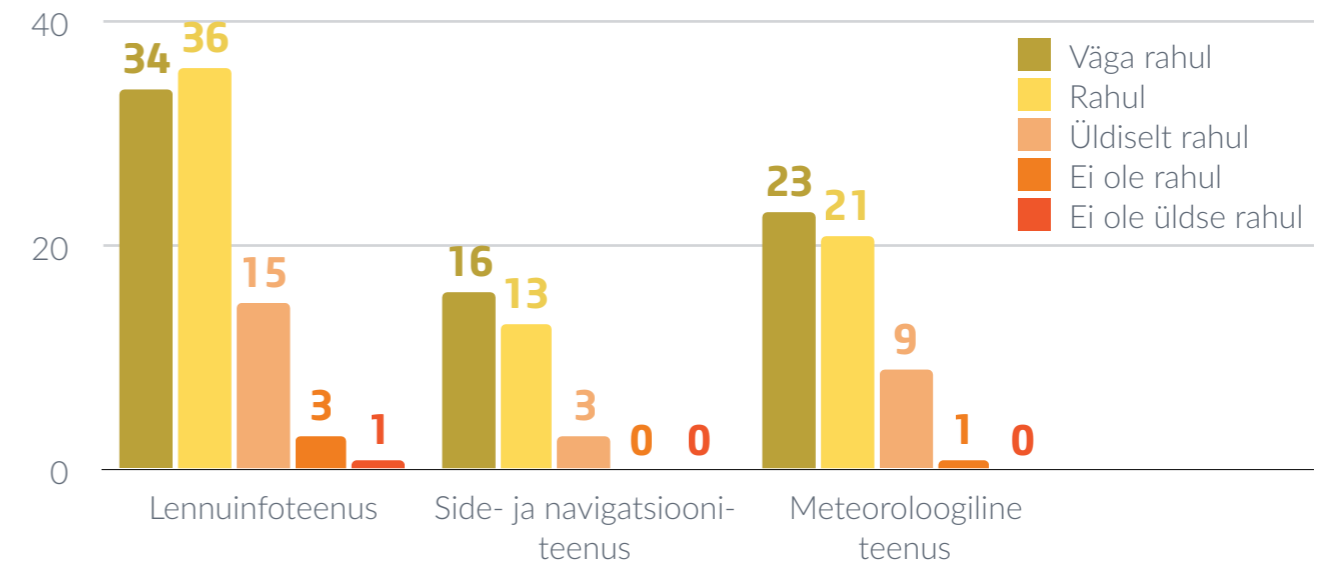
2018. aasta detsembris küsisime aeronavigatsiooniteenuste tarbijate arvamust kõigi lennuväljade kõigi aeronavigatsiooniteenuste kohta. Rahuloluküsitluse tulemused olid head – kasutajad olid meie pakutavate teenustega pigem rahul.

LINDUDE JA LOOMADEGA SEOTUD VAHEJUHTUMID

Linnud ja loomad võivad põhjustada õhusõidukitele suuri kahjustusi. 2018. aastal registreerisime kõigil lennuväljadel kokku 86 lindude ja loomadega seotud vahejuhtumit (2017. a 107), neist Tallinna lennuväljal 78 (2017. a 95).

Lindude ja loomade peletamiseks on lennuväljadel kasutusel gaasikahurid, audiovisuaalsed ning pürotehnilised vahendid. Lisameetmena on Tallinna lennuväljal kaasatud ornitoloogilise seisukorra hindamiseks ja jälgimiseks professionaalne ornitoloog.

**KLIENTIDE RAHULOLU
AERONAVIGATSIOONITEENUSTEGA
AS-I TALLINNA LENNUJAAM KÕIGIL
LENNUVÄLJADEL 2018**

**LINDUDE JA LOOMADEGA
SEOTUD VAHEJUHTUMID
AS-I TALLINNA LENNUJAAM
LENNUVÄLJADEL 2017–2018**

LENNUNDUSJULGESTUS TALLINNA LENNUJAAMAS

Aasta 2018 algas lennundusjulgestuse jaoks rohkete pommiähvardustega, kuid õnneks ei olnud tegu reaalseste lõhkeseadeldiste ega nende kasutamise ähvardusega. Lennundusjulgestuse sekkumist nõudsid hoopis reisijad, kes arvasid end tegevate lennule registreerimise käigus nalja ning väitsid, et neil on pagasis lõhkeainet. Selliste juhtumite puhuks on kindlad teavitus- ja tegevuskavad, mille üks osa on politsei teavitamine, kes sellistes olukordades reageerib.

2018. aastal teenindati julgestuskontrollis 1,4 miljonit lahkuvat reisijat ja selle käigus analüüsiti 3 miljoni reisijatega kaasas olevate esemete transpordikastide sisu. Nõuetele mittevastavalt pakendatud vedelike tõttu suunati lisakontrolli 223 713 pagasiühikut, st keskmiselt 39% lisakontrolli suunatud pagasiühikute arvust.

Aastal 2018 inspekteeris Euroopa Komisjon Tallinna lennujaamas lennundusjulgestuse meetmete rakendamist ja vaatlusmeetmete vastavust Euroopa Liidu ühtsetele nõuetele. Tagasiside meie tegevusele oli väga hea – ei tuvastatud ühtegi tõsist puudust.

Suur proovikivi oli säilitada ka kasvava reisijatemahu juures reisijate julgestusjärjekorras võimalikult lühike ooteaeg. Tööjõupuudus ei võimaldanud meil seatud eesmärki alati saavutada, kuid üldjoontes saime hästi hakkama. Teenindamisel tehtud tähelepanekute abil on hea planeerida 2019. aastat ning otsida meetmeid, mis aitaksid vähendada tööjõupuudust ja paremini täita seatud eesmärgid.

Lennundusjulgestusteadlikkuse suurendamiseks korraldasime 2018. aastal 108 koolitust (2017. a 116), kus osales 1301 lennundusega seotud töötajat (2017. a 1414).

Lennundusjulgestuse valdkonna üks peamisi eesmärgid on turvalise lennureisi tagamine. Üks meetmeid selleks on reisijatega kaasas olevast pagasist keelatud esemete ja ainete avastamine. 2018. aasta jooksul avastasime Tallinna lennujaama julgestusläbivaatuse käigus kokku 11 138 keelatud esemete ja ainete nimekirjas märgitud eset (2017. a 13 843).

Suurim investeering oli 2018. aastal lõhkeaine avastamise funktsiooniga (ingl *explosive detection system*, EDS) läbivaatuseadme hankimine registreeritud pagasi jaoks.

ESTONIAN
GOODS

ESTONIAN GOODS

Mittelennundus

Meie aitamegi lihtsalt lennata!

TEGUTSEB

Tallinna ja Tartu
lennujaamas

Teenindab

ÜLE 3 MILJONI

reisija aastas

SUURIM

lennukite ja lennureisijate
teenindaja Eestis

305 TÖÖTAJAT

seisuga 31. detsember
2018

ASUTATUD

1. jaanuaril 2006

AS TALLINN AIRPORT GH ÕHUSÕIDUKITE JA REISIJATE MAAPEALNE TEENINDAMINE

AS Tallinn Airport GH alustas tegevust reisijate ja õhusõidukite maapealse teenindamise korraldajana Tallinna lennujaamas. Ettevõtte asutaja ja aktsiate omanik on AS Tallinna Lennujaam. Peamised tegevusalad on lennujaama kasutatavate juriidiliste ja füüsiliste isikute lennundusalane maapealne teenindamine, transpordivahendite ja eritehnika rentimine, kassateenus, vahendustegevus ning reisija- ja kaubaveo dokumentide vormistamine ja müük. Ettevõtte kuvand on olla kvaliteetse teenindusega, paindlik, innovaatiline, sõbralik ja hooliv teenidusorganisatsioon.

AS-il Tallinn Airport GH on standardite ISO 9001:2015 ja ISO 14001:2015 sertifikaat. Ettevõttes on kasutusel ohutusjuhtimissüsteem.

PAKUTAVAD TEENUSED

Teenused reisijatele

Reisijate lennule registreerimine, lõplike lennuandmete edastamine vedajale, pardale saatmise teenused, pakikandmisteenused, pagasi transportimise ebaregulaarsuste lahendamine ja kadunud pagasi otsingud, reisijate ja õhusõidukite meeskondade transportimise teenused ning teenuste vahendamine (nt pardatoitlustuse tellimused).

Perrooniteenused

Õhusõidukite positsioneerimine, pukseerimine ja saatmine, nende varustamine maapealse vooluallika ning joogi- ja tehnilise veega, õhusõidukite tualetiteenused, salongi soojendus, pagasi, kauba ja posti laadimine, lastikontroll ning õhusõidukite jäätõrje.

Vahendatavad teenused

Õhusõidukite tankimine, meeskondade ning reisijate maapealne transport ja majutus, VIP-teenindus, registreerimissüsteemi Amadeus Altéa vahendamine Euroopas, rahvusvaheliste koolitusteenuste müük ning õhusõidukite salongi koristamine.

Kõigis oma tegevustes järgime järgmisi põhimõtteid:

- tegutseme ainult ausa konkurentsi põhimõtetel;
- turunduspoliitika on stabiilne ja sujuv;
- klienditeenindus on pädev;
- pakutavate teenuste hinna ja kvaliteedi suhe on hea;
- tegutseme kuluteadlikult eesmärgiga alandada tõhusate tööprotsesside ja infotehnoloogiliste lahenduste kaudu teenuste ja toodete omahinda.

2018. aastal oli ettevõtte eesmärk tagada teeninduse punktuaalsus kõikidele teenindatavatele lennufirmadele vähemalt 97,5%. Ettevõtte tegelik keskmine punktuaalsus oli 97,6% (2017. a 97,7%).

AS-I TALLINN AIRPORT GH (ERALDISEISVAD) TÄHTSAIMAD MÜÜGI- JA FINANTSNÄITAJAD 2018. JA 2017. AASTA

Tuhandetes €

Puhaskasum

Bilansimaht

Investeeringud

Ärikasum enne kulumit (EBITDA)

Äritulud kokku

Punktuaalsus

KVALITEEDIEESMÄRGID

AS-i Tallinn Airport GH strateegiline kvaliteedieesmärk aastaks 2017–2021 on kasvada Põhja-Euroopa kvaliteetseima teenindusega maapealse teeninduse ettevõtteks, teenindada kõiki lennufirmasid vähemalt 97,5% täpsusega ja olla neile teenindusjaamade kvaliteedihinnangus esimese viie seas.

Selle eesmärgi saavutamiseks parendame pidevalt kvaliteedijuhtimissüsteemi, lähtudes Rahvusvahelise Lennutranspordi Assotsiatsiooni väljatöötatud standardi Safety Audit for Ground Operationsi (ISAGO) nõuetest ning analüüsides regulaarselt klienditagasisidet, et arendada firma teenindusstandardeid kliendiootuste veelgi paremaks rahuldamiseks. Samuti teeme sisekoolitusi, kus analüüsime ettevõtte tegevusnäitajate sihttasemeid, nende näitajate võimalikke mõjureid ja negatiivsete mõjude vähendamise meetmeid.

AS Tallinn Airport GH kontrollib oma tegevuse ja teenuse vastavust regulaarse vastavusseirega (sise- ja välisinspekterimised). Siseinspekterimiste eesmärk on enesekontrolliga hinnata teenuse vastavust nõuetele, mille ulatuse ja mahu on ettevõtte juhatus kinnitanud. Välisinspekterimisi teostavad meie kliendid, lennundust reguleerivad ametkonnad ja sertifitseerimisega tegelevad asutused keskmiselt 12 korda aastas.

Riskijuhtimine on osa ettevõtte juhtimissüsteemist ning kõik ettevõtte põhiprotsessi puudutavad tegevused on allutatud riskijuhtimisele ja riskikesksele läheneamisele. Ettevõtte põhiprotsessi turvalisusega (ohutus ja julgestus) seotud eesmärgid on jagatud riskijuhtimise põhimõtete alusel kategooriatesse, et anda selgem ülevaade põhiprotsessile seatud eesmärkide saavutamise sihttasemetest.

AS Tallinn Airport GH olulisimad sündmused 2018. aastal

Jaanuaris sõlmisime koostöölepingu Ida-Euroopa suurima üdlenunduse lende vahendava firmaga Flight Consulting Group (FCG).

Jaanuari alguses rakendus ettevõttes uus põhipalgatasemete, -määrade ja -pädevuste süsteem, millega ühtlustatakse tasustamis põhimõtteid ning lihtsustatakse tasustamise arvestamist ja juhtide halduskoormust.

Lennufirmade tagasiside ettevõtte tegevusele oli 2018. aastal igati hea. Meie tähelepanu oli kvaliteetse teenuse pakkumisel, mis on tõstnud näiteks airBalticu ja LOTi Euroopa täpseimate väljujate hulka ning

Lufthansa, Finnairi ja Turkish Airlinesi maailma vägevimate sekka.

Aprillis alustasime Tartus ööteenuste pakkumist Finnairi lendudele.

Kevadsuvine lennuplaan tõi palju uusi sihtkohti ja lende ning muutis ettevõtte töögraafikud veelgi tihedamaks. Sõlmisime kokkuleppe Eesti Lennuakadeemiaga, kes aitab meil valida välja paindliku graafikuga kandidaadid töötamiseks suvel maapealses teeninduses.

Ettevõtte juhatuses tehti muudatusi: lisandus kaks liiget. Nüüd on juhatuses kokku kolm liiget.

Töötasime välja uue pakettide hinnakirja Executive Aviation-lendudele.

Anna meile tagasiside!
Leave us feedback!

zero

Reisijakogemus Tallinna lennujaamas

Meile on oluline, et reisijakogemus Tallinna lennujaamas oleks positiivselt üllatav. Me lähtume oma valikutes reisija ootustest ning väärtustame Eesti omapära ja Euroopa ühtsust.

Tallinna lennujaama reisijate küsitlus

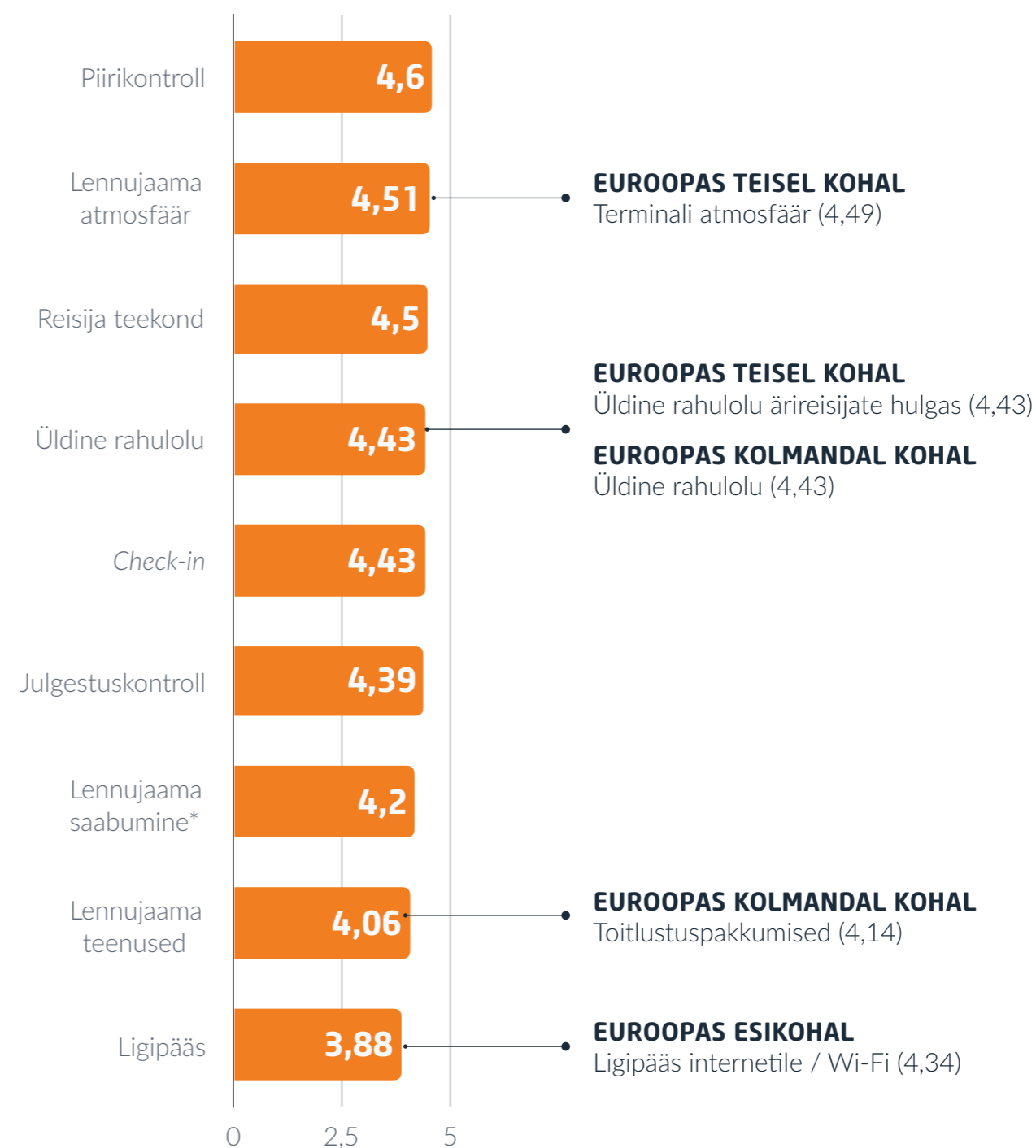
2017. aasta kolmandas kvartalis liitusime Rahvusvahelise Lennujaamade Nõukogu (Airport Council International, ACI) korraldatava lennujaamade reisijaküsitlusega (ingl *airport service quality, ASQ*), mida korraldab ligikaudu 360 lennujaama maailmas. Uuring võimaldab analüüsida ettevõtte tegevust kogu reisijatekonna vältel ning võrrelda tulemusi nii lähinaabrite kui ka lennujaamadega üle kogu maailma. Uuringut teeme aasta ringi. Aastal 2018 osales küsitluses üle 1400 reisija.

2018. aasta koondtulemusena asus Tallinna lennujaam reisijate üldise rahulolu mõõdiku järgi hindegaga 4,43 Euroopa 111 lennujaama arvestuses kolmandal kohal. Esimesel kohal oli ülekaalukalt Sotši lennujaam Venemaal tulemusega 4,62. Teise koha oli hõivanud võrdlemisi väike Hispaania Murcia–San Javieri lennujaam, mis edestas Tallinna ainult 0,02 punktiga (hinne 4,46). Tallinna lennujaamale järgnesid Rooma ja Moskva lennujaam.

Meie lähinaabritest saavutas Riia lennujaam 33. koha keskmise hindegaga 4,12 ja Helsingi lennujaam oli keskmise hindegaga 4,17 lõpparvestuses 24. kohal.

Aasta jooksul mõjutasid Tallinna lennujaama klientide üldist rahulolu eelkõige parkimismaja ehitus ja sellega kaasnenud liikluspiirangud. Lisaks vähenes aasta esimesel poolel seoses kaubanduspindade ümberehitusega klientide rahulolu reisiterminali kauplustega, ent see näitaja paranes aasta teisel poolel arvestatavalt.

TALLINNA LENNUJAAMA REISIJAKÜSITLUSE KOONDTULEMUSED VALDKONNITI 2018

Erivajadustega reisijate teenindamine

2018. aastal oli Tallinna lennujaamas 6179 erivajadustega reisijate abivajaja tellimust (2017. a 5195). Võrreldes 2017. aastaga on see arv kasvanud 19% (2017. a 33,4%). 12–24 tundi oli ette teatatud 80% tellimustest, 2–12 tundi 3% tellimustest ja kuni 2 tundi 17% tellimustest. Erivajadusega reisijate arv kasvab seoses rahvastiku vananemisega ning aasta jooksul tehtavate reiside arvu kasvuga inimese kohta.

Levinuim abivajaja tüüp (45%) on reisija, kes ei suuda läbida iseseisvalt pikki vahemaid (inglisekeelne lühend WCHR). Järgnevad reisijad (20%), kes ei kõnni peale pikkade vahemaade iseseisvalt ka treppidel (WCHS), ning reisijad (20%), kes on liikumatud ning vajavad õhusõidukisse sisenemisel ja sealt väljumisel tõstmist (WCHC).

Tallinna lennujaamas läbis 2018. aastal spetsiaalse erivajadustega reisijate teenindaja esmakoolituse 18 töötajat (2017. a 17) ja 57 töötajat tegi seda e-õppe vormis. Täienduskoolituse läbivad järk-järgult kõik reisijatega kokku puutuvad töötajad, et nende teadlikkus erivajadustega reisijatest oleks suurem.

Öisel ajal (kl 20–8) oli 2018. aastal Tallinna lennujaama reisi-terminalis alati kohapeal kolm teenindajat (2017. a kaks) ja päevasel ajal (kl 8–20) viis kuni kaheksa teenindajat (2017. a kolm kuni seitse). Peale nende on alati kohal terminalijuhi abi, kellel on samuti erivajadustega reisijate teenindaja pädevus. Erivajadustega reisijate teenindajate arv kasvas 2017. aastaga võrreldes kolme ametikoha võrra.

Ratastoole oli 2018. aastal Tallinna lennujaamas 17 (2017. aastal 13), neist üks on elektriline, kaks on kandetoolid, 13 tavalised ratastoolid ja üks XXL-suuruses ratastool. 2017. aastal soetatud Ambulifti sõiduki võtsime kasutusse 2018. aasta esimesel poolel. Lisaks soetasime reisijaveoks invabussi ja reisijate mobiilse trapi koos erivajadustega reisijate tõstukiga. Uued, tänapäevased seadmed muudavad meie teenuse erivajadustega reisijatele mugavamaks, privaatsemaks ja ohutumaks. Kokku investeerisime teenuse arendusse 292 500 eurot.

Ka regionaalsetes lennujaamades on selle ala koolituse saanud kõik töötajad, kes teenindavad erivajadustega reisijaid.

Erivajadustega reisijate tagasiside 2018. aastal oli hea: ühtegi kaebust teenuse kohta ei esitatud ja vahejuhtumeid ei esinenud.

Klientide tagasiside Tallinna lennujaamas

2018. aastal rakendasime lennujaamas esimest korda terve aasta vältel tagasiside menetlemise kesket süsteemi. Keskne koordinaator korraldas tagasiside menetlemise protsessi, suhtles osapooltega, vastas kliendile ja jälgis, et reisijate ettepanekuid ja tagasisides nimetatud puudujääke juhtimisotsustes ka tegelikult arvesse võetaks. Selle muudatuse tulemusena paranes tunduvalt ettevõtte tervikulevaade lennujaamale antavast tagasisidest.

Aasta jooksul registreerisime 389 kliendipöördumist (2017. a 128), mis tõid esile nii häid kui ka parandamist vajavaid aspekte meie ja meie partnerite töös. Kõige aktiivsemad kuud olid märts

ja august, mõlemas kuus registreerisime 42 pöördumist. Kõige rohkem andsid kliendid meile infot e-kirja teel (54% juhtudest) ja sageli võeti ühendust ka kodulehe tagasisidevormi kaudu (34%). Sotsiaalmeedias hakati andma üha rohkem tagasisidet, aasta jooksul anti seal 10% tagasisidest.

Tagasisidet anti põhiliselt järgmiste valdkondade kohta

- Julgestuskontroll (36% tagasisidest). Uuringutest selgub, et just julgestuskontroll on lennujaamas reisijatekonna kõige stressirohkem koht, mis ühtlasi mõjutab kõige rohkem tema rahulolu lennujaamaga.
- Lennujaama taristu (24%). Enamjaolt puudutas see terminali muutmist veelgi hubasemaks ja mugavamaks, kuid tavalisest veidi sagedamini juhiti meie tähelepanu parkimismaja ehituse tõttu keerulisele liikluskorraldusele ning lennujaama tualettide seisukorrale. Tagasiside alusel alustasime juba aasta lõpus renoveerimistöid, mis jätkuvad 2019. aastal.
- Maapealne teenindus ja lennufirmad (23%). Eelkõige valmistatakse reisijatele tuska lennufirmade pagasipoliitika, mis olid seotud käsipagasi registreerimisega kohustuslikku pagasiruumi väravas. Samuti oli pöördumisi eelootealade mugavuse kohta. Ka selle aspektiga tegeleme reisijate tagasiside alusel lähitulevikus.

Lisaks on reisijate hääl olnud kaalukas otsustuspunkt reisiterminali viidasüsteemi parandamises, taksode eelooteala projektis,

reisiterminali WiFi kvaliteedi uuele tasemele viimises ning uute liftide ja eskalaatorite lisamises reisiterminali.

2019. aastal soovime arendada kirjaliku tagasiside kõrval edasi ka digitaalseid lahendusi ja koguda tagasisidet rohkem reaajas. Selle protsessi esimese sammuna paigaldame 2019. aastal reaalaja tagasiside süsteemi piirikontrolli, et saada paremini aru ootejärjekordade mõjust reisijate rahulolule.

OSTUKESKKOND

2018. aastal tehti Tallinna lennujaama reisiterminalis kaubanduspindadel ehitustöid, kokku ehitasime ümber 2000 m² kaubanduspindu. Aasta lõpu seisuga oli reisiterminalis kümme kauplust ja üheksa söögikohta (nagu 2017. a). Korraldasime toidutänaväe käitusfirma leidmise konkursi. Otsime pidevalt uusi käitusfirmasid ja kaubarühmi, mis ei konkureeriks olemasolevatega, vaid tooksid reisijaile lisandväärtust ning käitusfirmadele ja lennujaamale lisatulu.

Võrreldes 2017. aastaga vähenes lahkuva reisija ostukorv 2018. aastal 0,15 senti võrra (2017. a-ga võrreldes tagasimine 0,66 senti). Selle tingisid eelkõige ümberkorraldused kaupluste käitusfirmade seas ja ehitustööd. Kaupade ostukorvi suurus oli 7,49 eurot (2017. a 7,64 eurot). Toitlustuses suurenes ostukorv 0,41 senti (2017. a 0,06 senti) lahkuva reisija kohta, keskmise ostukorvi väärtus oli 3,51 eurot (2016. a 3,10 eurot).

Reisiterminali kaubanduspinnad aastal 2018

- Jaanuaris avasime Baltona ajutise *duty free* põhikaupluse ja Non-Schengeni ajutise *duty free* kaupluse.
- Veebruaris avasime Tallinn Duty Free Non-Schengeni kaupluse.
- Märtsis avasime Sokisahtli kaupluse uues asukohas, uuendatud Tallinn Duty Free Last Minute'i ja uuendatud Kohviku Kohver.
- Aprillis avasime uuendatud Klicki digipoe.
- Mais sai Tallinn Duty Free põhikaupluse suuruseks 600 m² ja ajutise kaupluse pinnal alustasime ehitustöid.
- Juunis avasime Tallinna lennujaama seni kõige suurema kaupluse – 800 m² suuruse Baltona Tallinn Duty Free põhikaupluse.
- Juulis kuulutasime välja konkursi toidutänava käitusfirma leidmiseks.
- Detsembris sai toidutänava käitusfirmaks Select Service Estonia AS, kellel on Tallinna lennujaama reisiterminalis üheksa-aastane kogemus. Toidutänavale tuleb söögikoht kolme rahvusvahelise brändiga: Mi Casa (Mehhiko köök), Ritazza (Itaalia köök) ja Haven (keskendumud tervislikule toidule).

ÄRIKLASSI LOUNGE

Tallinna lennujaama äriklassi *lounge*'i külastas 2018. aastal 64 172 reisijat (2017. a 55 954). Võrreldes 2017. aastaga kasvas külastajate arv 15% (2017. a 19%). 2018. aastal liitusid uute partneritena GoTravel AS, Fiore Travel OÜ, Pilot Motors OÜ ja rahvusvaheliselt *lounge*'ide liikmesust pakkuv TAV Operation Services Co.

Novembris hakkasime *lounge*'i laiendama. Lisasime kaks telefonikõnede tegemise ruumi ja nõupidamisteks sobiva ruumi. Jaanuaris 2019 võtame seal kasutusele veel ühe istekohtade ala.

VIP-TEENUS

Pakume Tallinna lennujaamas VIP-teenuse valmispakette nii äri- kui ka erareisijatele, kes väärtustavad privaatsust ja isiklikku teenindust. Püüame alati lahendada ka kõige keerulisemana tunduvad erisoovid.

2018. aastal osutasime VIP- ja Express-teenust 1267 korral (2017. a 1119) 6826 reisijale (2017. a 6637). VIP-kompleksis teenindasime 10 riiklikku visiiti ja nelja riigivisiiti.

Lennujaam võib olla koosoleku, seminari või muu ürituse korraldamiseks parim koht juhul, kui asjaosalised on Eestisse saabumas või siit lahkumas ja aega vähe. Üritusi korraldatakse lennujaamas ka muudel puhkudel. 2018. aastal rentisime ruume 88 korral (2017. aastal 95 korral).

Sidusrühmad

AS Tallinna Lennujaam peab oma olulisimateks sidusrühmadeks reisijaid, kliente, lennujaama territooriumil tegutsevaid partnereid ja ettevõtteid, oma töötajaid ning kohalikke omavalitsusi.

Lennujaamade tegevus mõjutab paljusid sidusrühmi alustades töötajatest ja kogukonnaliikmetest, lennufirmadest ja äripartneritest ning lõpetades reisijate, maksumaksjate, omanike ja laiema ühiskonnaga. Lisaks võime oma tegevusega mõjutada kõiki lähemal ja kaugemal elavaid inimesi.

Et anda aru ettevõtte põhilistest tulemusnäitajatest, oleme tuvastanud lennujaama tegevuse peamised mõjukohad ja piiritlenud nende ulatuse. Selleks intervjuerisime sihtrühmade esindajaid, ettevõtte töötajaid ja juhtkonda ning tegime selle põhjal andme- ja meediaanalüüsi.

Olulisimad majanduslikud mõjukohad on teenuste ohutus ja turvalisus, tegevuse vastavus seadustele, nõuetele ja ühiskonna ootustele, aus ja läbipaistev juhtimine ning kliendi rahulolu teenustega. Peamised keskkonnaga seotud ootused on tegevuse energiasäästlikkus ja roheline mõtteviisi propageerimine. Ühiskonna ootuste aspektist on tähtsaimad taristu arendamine, hea lennuühenduse hoidmine ja kasumlik toimimine ning aus konkurents.

Seepärast lähtume aastaeesmärke üle vaadates nii omaniku kui ka teiste sidusrühmade ootustest. Kui peame sidusrühmadega avatud dialoogi ja arvestame ettevõtte tegevusstrateegias erinevaid huve, saame luua ning hoida oma tegevuse suhtes usaldust.

MÕJU MAJANDUSELE

Tallinna lennujaam mõjutab tugevalt nii Tallinna kui ka kogu Eesti majandust. Oleme uurinud majandusmõju, tuginedes sisendi-väljundi raamistikule.

Praeguseks on tehtud uuring kahe perioodi alusel: 2012. aastal, tuginedes 2005. aasta sisendi-väljundi raamistikule, ja 2018. aastal, tuginedes 2010. aasta raamistikule. Teise uuringu tulemused erinesid esimese tulemustest, kuna majandusüksik oli aastatel 2005 ja 2010 erinev.

2018. aasta uuringu tulemustest saime kinnitust, et iga 100 000 reisijat, kelle Tallinna lennujaam reisile saadab või vastu võtab, lisab lennujaama teeninduspiirkonda keskmiselt 113 uut töökohta (2013. a 146). See suurendab palgatulu ja riigi sisemajanduse mahtu.

Õhustranspordi sektori hinnanguline kogumõju Eesti sisemajanduse koguproduktile oli 2018. aastal 2,6% (2013. a 3,2%), st 600 miljonit eurot. Seega loodi 3 miljoni lennureisija kohta kokku 3390 töökohta (2013. a 3212). Selle hinnangu aluseks on 2018. aastal Annika Lentso ja 2013. aastal Maris Lauri koostatud uuringute „Tallinna lennujaama reisijate mõju Eesti majandusele“ metoodika.

2019. aastal on kavas teha uus analüüs, tuginedes 2015. aasta sisendi-väljundi raamistikule.

LENNUJAAMA KOGUKOND

Lennujaama kogukond ühendab meie lennujaamade territooriumitel tegutseva ligikaudu 100 ettevõtte peaaegu 2800 töötajat, aga ka ümberkaudseid ettevõtteid. Väärtustame oma kogukonda ja selle liikmeid, korraldame pidevat suhtlemist ja infovahetust. Toetame ja väärtustame töötajate tervisekäitumist. MTÜ Tallinna Lennujaama Spordiklubi on tegutsenud juba kümme aastat ja selle tegevustest võtavad osa nii lennujaama töötajad kui ka kogukonna liikmed.

2018. aastal moodustasime lennujaama segakoori, kus on osalejaid nii lennujaama kui ka selle kogukonna liikmete hulgast. Segakoor on andnud lühikese tegevusaja jooksul juba mitu kontserti.

Koostöös Magnetic MRO AS-iga korraldasime geenidoonori päeva, et teadvustada sotsiaalselt vastutustundliku tegevuse olulisust. Eesti geenivaramu sai selle tulemusel juurde 119 uut geenidoonorit.

Peale reisijate ja lennufirmade teenindamise ühendab lennujaama kogukonda armastus ja huvi lennunduse vastu ning võimalus aidata kaasa maailma hubaseima lennujaama loomisele.

Taristu arendus

TALLINNA LENNUJAAMA LENNULIIKLUSALA ARENDUSPROJEKT

Ühtekuuluvusfondi kaasrahastatud lennuliiklusala arendamise projekti II etapp (2018–2020)

Lennuliiklusala arendusprojekti eesmärk on tõsta Tallinna lennujaama lennuohutuse taset ning tõhustada lennujaama keskkonnasäästlikku ja tõhusat käitamist. Projekti maksumusest on 70 miljonit eurot tunnistanud abikõlblikuks Euroopa Liidu Ühtekuuluvusfond. Sellest sum-

ma panustab ühtekuuluvusfond 35 miljonit eurot ning ülejäänud investeeringuid rahastatakse omavahendite ja laenude abil, muu hulgas Euroopa Investeeringupangalt ja Põhjamaade Investeeringupangalt. Lennuliiklusala arendusprojekti kaasrahastamiseks ühtekuuluvusfondi vahenditest on Euroopa Komisjon väljastanud riigiabi loa.

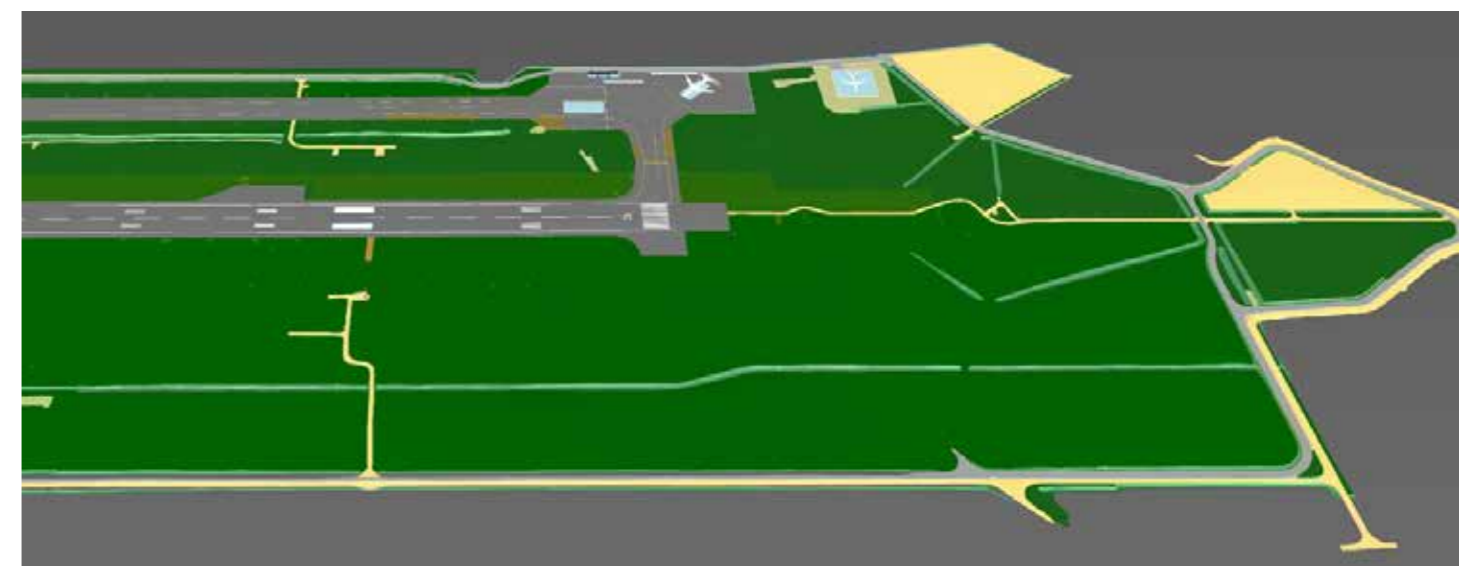
Lennuliiklusala arendusprojekti ehitustööd on jaotatud kahte etappi, millest esimene lõppes 2018. aastal. Aastatel 2016–2018 elluviidud esimese etapi käigus pikendasime ja rekonstrueerisime lennurada, uuendasime ruleerimisteede süsteemi ning paigaldasime lennuvälja

Vaade Tallinna lennujaama lennuliiklusalale
2018. aasta detsembris. Foto: Jaan Kronberg

Tallinna lennuvälja idapoolsete alade
ehitusinfo mudel

uue tuledesüsteemi. Keskkonnarajatistest ehitasime lumekogumis- ja jäätörjealad, alustasime sademeveesüsteemide rekonstrueerimist ja laiendamist ning uuendasime perimeetrisüsteemi võrgustikku.

Lisaks töötasime välja lennuvälja liiklusala ehitusinfo mudeli (BIM), mis pälvis uuendusliku lahendusena rahvusvahelist tähelepanu InfraBIM Open 2019 konverentsil Tamperes, kus koostöös partneritega tutvustati tehtud tööd. Jätkame mudeli edasiarendamist järgmises ehitusetapis.

2018. aastal algas teise ehitusetapi projekteerimine, mida teostab K-Projekt AS. Ehitustööde teine etapp algab 2019. aasta lõpus, mil lennuväljale hakatakse ehitama uusi õhusõidukite seisuplatse ja lõunapoolset ruleerimisteed ning jätkatakse keskkonnamõjusid leevendavate tugirajatiste väljaehitamist.

Hoolde- ja päästetehnika soetamine

Lennuliiklusala arendusprojekti raames kaasrahastab ühtekuuluvusfond ka ligikaudu 8 miljoni euro ulatuses lennuvälja hoolde- ja päästetehnika soetamist.

TALLINNA LENNUJAAMA REISITERMINALI JA PERROONIALADE ARENDAMISE TEOSTATAVUSUURINGU TEGEMINE

Pikaajaline prognoos kuni aastani 2045 näitab reisijate ja lennuoperatsioonide arvu jõudsat kasvu. Pikaajalise strateegia kohaselt koostame laienemisplaane 5–6 miljoni reisija teenindamiseks.

Teostatavusuuringu koostamise eesmärk on töötada välja pikaajaline perspektiiv Tallinna lennujaama reisiterminali ja perroonialade arendamiseks ning valida alternatiivsete tehniliste lahenduste seast välja see, mida hakkame lähima viie aasta jooksul rakendama. Uuringu tegemiseks on sõlmitud leping rahvusvaheliselt tunnustatud konsultantidega Austria-Saksa ühissettevõttest Airport Consulting Vienna GmbH ja Airport Design Management GmbH.

Teostatavusuuring sisaldab

- praeguse reisiterminali ja perroonialade läbilaskevõime analüüsi;
- reisijate arvu ja lennuliikluse kasvu prognoosi 25 aasta plaanis;
- vähemalt kolme alternatiivse tehnilise eskiislahenduse väljatöötamist terminali ja perroonialade etapiviisiliseks arendamiseks;
- investeeringute kava, finantsanalüüside ja tasuvusanalüüsi ning keskkonnajuhimise kava koostamist;
- väljavalitud variandi esimese ehitusetapi funktsionaalse-ehitusliku kontseptsiooni väljatöötamist.

TALLINNA LENNUJAAMA PARKIMISMAJA EHTAMINE

Et parandada ligipääsu Tallinna lennujaamale ja reisijatele pakutava teenuse kvaliteeti, alustasime 2017. aasta detsembris parkimismaja ehitust, mis kestis kogu 2018. aasta. Ehtasid Inseneriehituse AS ja AS LNK Industries. Hoone valmis ja avati külastajatele 20. detsembril 2018. Parkimismaja pindala on 46 000 m² ja parkimiskohti on seal u 1200 sõidukile. Projekti kogumaksumus oli 14,1 miljonit eurot.

Vaade Tallinna lennujaama parkimismajale 2018. a detsembris. Foto Jaan Kronberg

PARKIMISMAJA EHTUS ARVUDES

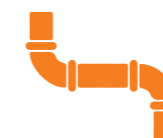
11 653 M³
raudbetooni

110 000 M
järelpingetrossi

960 545 KG
armeeringut

6716 JM
paigaldatud torusid
mahutavusega
417 m³

64 136 JM
tugevoolu
kaabeldustöid

53 300 JM
nõrkvoolu
kaabeldustöid

10 319
istikut

2661 JM
piirdeid

47 985 M³
pinnasekaevet

Rekonstrueerimistööd regionaalsetes lennujaamades

KÄRDLA LENNUVÄLJA LIIKLUSALA RENOVEERIMINE

Kärdla lennuvälja liiklusala renoveerimise käigus uuendati katendid, täiendati rajatulede süsteemi ja markeeringuid ning laiendati ruleerimisteid, et viia need vastavusse uute ohutusnõuetega ning rakendada ülemaailmse satelliitnavigatsioonisüsteemi (ingl *Global Navigation Satellite System*, GNSS) lähenemisprotseduure. Uued protseduurid aitavad parendada regulaarlendude toimumist ning vähendada tühistamisi ja hilinemisi, mis on tingitud halbadest ilmastikutingimustest. Viimati renoveeriti katendeid 20 aastat tagasi.

Renoveerimist rahastasime riigi sihtfinantseeringust ja omavahenditest.

PÄRNU LENNUJAAMA REKONSTRUEERIMINE

2017. aastal sõlmisid Majandus- ja Kommunikatsiooniministeerium, Pärnu linn ning AS Tallinna Lennujaam kolmepoolse lepingu Pärnu lennujaama rekonstrueerimiseks. Arendusprojekti põhieesmärk on uuendada projekti mahus kirjeldatud lennuliiklusala rajatise ja süsteeme, et need vastaksid kehtestatud nõuetele, oleksid ülalpidamises võimalikult vastupidavad ja kauakestvad ning võimalikult väikeste ülalpidamiskuludega. Oluline on ka keskkonnameetmete rakendamine sh sademeveesüsteemi uuendamine, pinnasest jääkreostuse likvideerimine ning planeeritava lennuliikluse müraanalüüsi koostamine.

Projekti raames on AS-i Tallinna Lennujaam kohustus lennujaama taristu õigeaegne ja nõuetele vastav rekonstrueerimine, Pärnu linna ja SA Pärnumaa Arenduskeskus ülesanne on sõlmida kokkulepped lennuettevõtjatega.

Rekonstrueerimise ajakava

2018–2019

- Lennuvälja lennuliiklusala projekteerimise hange
- Detailplaneeringu koostamine ja tööde projekteerimine
- Projekteerimishange

2019–2020

- Lennuvälja rekonstrueerimise ehitushange, misjärel algavad lennuliiklusala rekonstrueerimistööd:
  - lennuliiklusala ehitus
  - kombineeritud angaari ehitus
  - tugirajatiste ehitus
- Reisterminali laienduse hange

2020

- Rekonstrueerimistööd jätkuvad esimesel poolaastal
- Lennuvälja sertifitseerimine
- Lennuväljateenuse osutamise algus

MEEKSKOND

MEIE MEESKOND

Meie personalistrateegia põhialused on rahvusvaheliselt tunnustatud, jätkusuutlik ja uuendusmeelne organisatsioon, konkurentsivõime töajöuturul, tulemuslikkust väärtustav juhtimine ning tulemusele suunatud, ambitsioonikas ja pideva arenguga meeskond. Nende põhialustega toetame ettevõtte äristrateegia ja -kontseptsiooni elluviimist.

Ettevõtte tegutseb ainult Eestis, järgides siin töajöule kehivaid õigusakte. Iga regionaalse lennujaama töötajad on pärit samast maakonnast.

Personalipoliitikas on tähtis järgida soolise, vanuselise, haridusliku ja vaadete mitmekesisuse toetamise põhimõtteid. Väärtustame vastastikku lugupidavaid suhteid töötajatega. 2018. aastal ei algatatud ettevõttega seoses ühtegi töövaidlust, samuti ei esitanud töötajad kaebusi töösuhete, sh võrdse kohtlemise rikkumise kohta. Naiste-meeste osakaalu erinevus ettevõttes tuleneb nii töö laadist kui ka peegeldab üldisemalt Eesti elanike soolisi kutse-eelistusi. Meil töötab naised ja mehed kõikides ametigruppides.

Tasustamise põhimõtetes järgime välist konkurentsivõimet, ametirühmade jaotust ja võrdse kohtlemise põhimõtteid olenemata töötaja soost ja muudest tunnustest.

Töajöuturgu tervikuna iseloomustab praegu suur hõivatus ja väike tööpuudus. Enamik kandideerijatest on hõivatud ning kandideerima ajendab neid pigem soov leida huvitavam töö ja sobivamad töötingimused. Sellega kaasnevad kandidaatide suuremad ootused nii materiaalsetele kui ka üldistele tingimustele.

Tallinna Lennujaama kontserni riskitegur on öötöö ning pidev töötsükkel (töötame ka puhkepäevadel ja riigipühadel), mis halvendab tööturul meie konkurentsipositsiooni. Mõlema ettevõtte eesliinitööde puhul on lisategur asjaolu, et paljud töötajad omandavad parasjagu eriharidust ning siirduvad peale selle omandamist erialasele tööle.

Töötajate vabatahtlik volavus oli 2018. aastal AS-is Tallinna Lennujaam 8% (2017. a 4%) ja AS-is Tallinn Airport GH 18% (2017. a 20%).

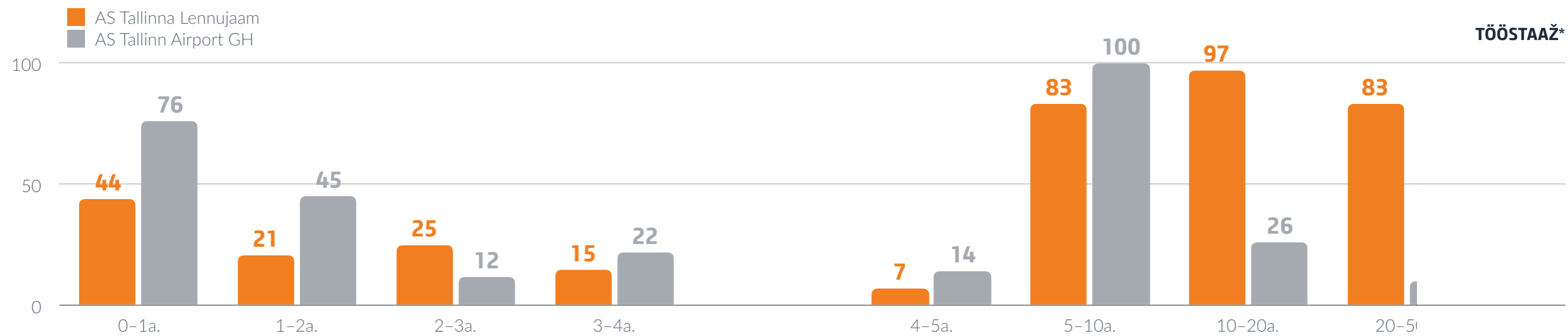
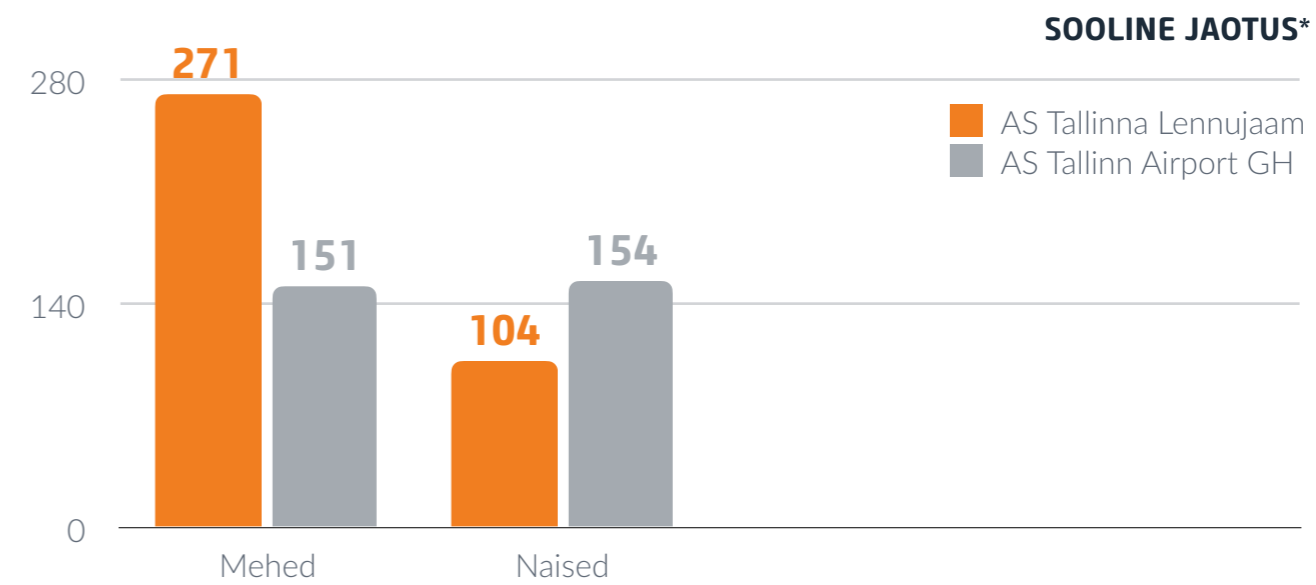
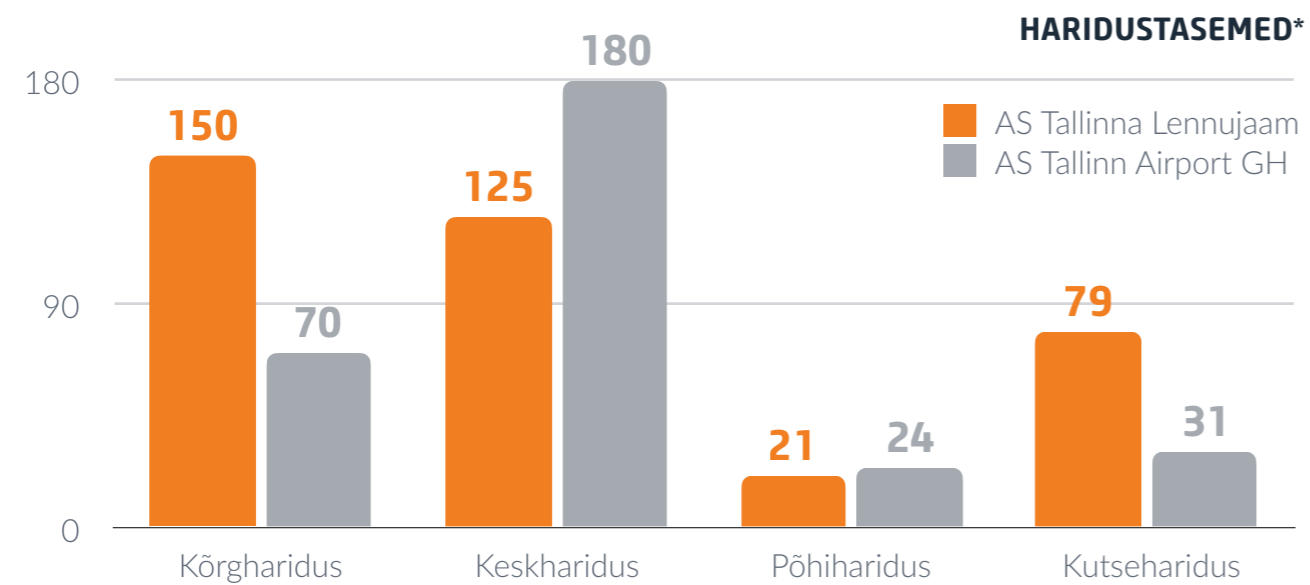
Tööandja maine on praeguste ja võimalike töötajate arusaam ettevõtetest kui tööandjast. Instari 2018. aasta uuringu alusel oli AS Tallinna Lennujaam tööandjate atraktiivsuse üldarvestuses 189 ettevõtte hulgas viiendal kohal.

8 TÖÖHÕIVE JA MAJANDUSKASV

5 SOOLINE VÕRDÕIGUSLIKKUS

2018. aastal korraldasime kontsernis 40 värbamiskonkurssi (2017. a 31), mille käigus värbasime töötajaid 32 ametikohale. AS-is Tallinna Lennujaam toimus 21 konkurssi (2017. a 17), sh üks sisekonkurss (17 ametikohta), ja sõlmisime 54 töölepingut. AS-is Tallinn Airport GH toimus 19 konkurssi (2017. a 14), sh viis sisekonkurssi (13 ametikohta), ja sõlmisime 107 töölepingut. Kokku kandideeris kontserni tööle 1797 inimest.

Töötajate tagasiside

2018. aastal tegime koostöös Kantar Emoriga tööeluuuringu, kus küsisime,

- kuidas on ettevõtte saanud hakkama kiirest kasvust tulenevate katsumustega (töökoormuse kasvu, muutuste ja sujuva koostöö tagamisega);
- kui suur on töötajate pühendumus ja valmisolek soovitada tööandjat võrdluses Eesti keskmisega;
- milline on rahulolu oluliste töömotivatsiooni kujundavate teguritega, sh juhtimiskvaliteedi, töökorralduse ja -õhkkonnaga;
- kuidas on töötajad võtnud omaks ettevõtte põhiväärtused.

Küsimustikule vastas 78% kontserni töötajatest, mis tagab tulemuste usaldusväärsuse.

Uuringu tulemusena selgitasime välja töötajate pühendumuse koondnäitaja ehk rahvusvaheliselt kasutatava TRI*M-indeksi. Kantar Emori 2018. aasta üle-eestilise võrdlusuuringu tulemustest selgus, et meie kontserni töötajate keskmine pühendumusindeks on 76, mis on tervikuna parem tulemus kui Eesti keskmine (66).

Ettevõtte peamiseks tugevateks külgedeks peeti

- professionaalset ja vastutustundlikku tegutsemist,
- hoolivat suhtumist üksteisesse,
- kindla ja püsiva töökoha pakkumist,
- uuenduslike lahenduste kasutamist.

Negatiivsena nimetati kasvanud töömahtu ja pinget, mis on seotud teenindusmahtu hüppelise kasvuga. Arendamist vajavateks aspektideks hindasid töötajad ettevõtte eesmärkide ja tulemuste täpsemat selgitamist juhtide poolt. Selle teadmise alusel algatasime juhtimiskompetentside arenguprogrammi.

Tervisekäitumise edendamine

Peame tähtsaks edendada töötajate hulgas tervisekäitumist ja tunnustada sportlike eluviise.

Toetame töötajate sportimisvõimalusi SportID keskkonna kaudu. 2018. aastal oli selle keskkonnaga liitunud üle 500 kontserni töötaja, kes kõik kasutavad pakutavaid spordi- ja terviseedendamise teenuseid regulaarselt.

MTÜ Tallinna Lennujaama Spordiklubi, kuhu kuulub töötajaid kogu kontsernist, tegutseb aasta ringi aktiivselt ja tulemuslikult. 2018. aastal võeti osa Eesti Firmaspordi Liidu sarivõistlustest (tali-, kevad-, suve- ja sügisspartakiaad ning Kuldpall), Kõrvemaa neliküritusest, Tartu Kuubikust, Estonian Cupi rattamaratoni sarjast ja paljudest teistest võistlustest. Eesti sportlikema ettevõtte sarjas saavutas meie spordiklubi teise koha. Klubi pakub mitmesuguseid treenimisvõimalusi: mängitakse võrkpalli, korvpalli, sulgpalli ja tennist, suusatatakse, sõidetakse ratast jpm.

Töötajate tunnustamine ja motiveerimine

Väärtustame tulemuslikkust ja töötajate silmapaistvat panustamist. Kontsernis tunnustame igal aastal väärt algatusi ja töist tegevust järgmistes kategooriates:

- aasta kolleeg,
- nutikas uuendaja,
- kliendilemmik,
- aasta algataja,
- aasta tegu.

Tallinn Airport GH tunnustab igal aastal oma ettevõtte väljapaistvalt tublisid kolleege Kuldvara tiitliga.

Töötajate pädevused

LENNUJAAMAS TÖÖTAMINE ON ARENDAV!

Õppimist, juhendamist ja arengut toetades lähtume rahvusvahelisest 70 : 20 : 10 õpimudelist, mis hõlmab kolme tüüpi õppimist: kogemuslikku, sotsiaalset ja formaalset. Õppimine töökohal on innovatsiooni lahutamatu osa, sest uuendused eeldavad õppimist ja töö käigus õppimine omakorda avab võimalused uuendusteks.

Toetame töötajate arengut ning korraldame nende õpetegevust ja juhendamist tõhusa ressursikasutuse ja paindlike õpivõimalustega. Näiteks muutsime sisekoolitustel osalemise videosilla kaudu regionaalsete lennujaamade ja vahetustega töötajate jaoks senisest mugavamaks. Samuti on töötajatel võimalus vaadata toimunud koolituste salvestusi sobival ajal järele.

Koolituskulude osakaal tööjõukuludest moodustas 1,5% (2017. a 1,7%). Kontserni koolitus- ja arenduskulud olid 2018. aastal 280 330 eurot (2017. a 291 980).

Et jälgida ametikohtadel nõutavate pädevuste ja töötajate taseme vastavust tõhusamalt ja ülevaatlikumalt, arendasime välja pädevuste infosüsteemi, mille juurutame 2019. aastal.

Töötajate tagasisidestamiseks korraldame juhtide, tippspetsialistide ja spetsialistide ametikoha töötajatega regulaarseid tagasisidevestlusi.

2018. aasta peamised koolitused

- Inimeste arengu toetaja oskuste tugevdamise koolitus sisekoolitajatele. Osales 31 sisekoolitajat ja juhendajat.
- Muutuste juhtimise töötuba projektijuhtidele Prosci PCT-mudeli rakendamiseks.
- Küberhügieeni e-kursus koostöös Cybexer Technologiesiga. Osales 37 AS-i Tallinna Lennujaam ja 18 AS-i Tallinn Airport GH töötajat. Andmekaitseminaril oli 65 osalejat.
- Erivajadustega reisijate teenindamise väljaõpe ja täiendusõpe e-õppena. Osales 57 töötajat.
- Täiskasvanud õppija kuu loengutes-töötubades osales kohapeal ja Skype'i kaudu 222 inimest, sh lennujaama kogukonna töötajad. Teemadena olid fookuses vaimse tervise hoidmine, läbipõlemise ennetamine ja muutuvate tingimustega toimetulek.
- Kohustuslik tuleohutuskoolitus Univocuse e-õppe keskkonnas. Osales 549 Tallinna lennujaama reisiterminali töötajat, sh 192 kontserni töötajat.
- Korraldati 108 julgestuskoolitust (2017. a 116) ning 51 ohutus- ja liikluskoolitust (2017. a 62). Osales 1754 inimest (2017. a 2049), sh 456 kontserni töötajat. Alates 2018. aastast saab lennuohutuse video-põhist korduskoolitust läbida individuaalses tempos.

- Lennujaamade tegevuse aluseks olevatele rahvusvahelistele õigusaktidele tuginedes korraldame igal aastal nii esma- kui ka täiendusõpet, et tagada töötajate pädevused. Kohustuslike koolituste osakaal õppe-tegevuse eelarves on 54% ja arendavate koolituste maht 46%.

Kõigi õppetegevuste kohta andis AS Tallinna Lennujaam 2018. aastal välja 1784 tunnistust ja sertifikaati (2017. a 1743). Koolitustel osalejate valikul ei ole meil soolisi ega vanuselisi eelistusi.

KOOSTÖÖ KOOLIDEGA

Olulisel kohal järelkasvu tagamiseks on meie kuvand tööandjana. See on seotud ka laiemalt vastutustundliku toimimisega, et anda noortele võimalus teha oma õpitee kavandamisel teadlikke otsuseid. Tallinna lennujaamas oleme tutvustanud lennujaama rolli ja tähendust Eestile ning töötamisvõimalusi nii üldhariduse, kutseõppe kui ka kõrghariduse omandajatele. Samuti oleme loonud Sihtasutuse Innove kaudu koostöösidemed karjäärinõustajatega.

2018. aastal võtsime õppekäikudel vastu seitse õpperühma. Muu hulgas käisid meil õppekäigul Tallinna Ülikooli kutsenõustajad, SA Innove haridus- ja karjäärinõustajad,

Tallinna Arte Gümnaasiumi 9.–12. klassi õpilased ning Tallinna Ülikooli, Tallinna Tehnikaülikooli ja Eesti Ettevõtluskõrgkooli Mainor üliõpilased, samuti Eesti Lennuakadeemia üliõpilased nii tutvumispraktika kui ka erialase praktika käigus.

Korraldasime töövarjupäevi. Tallinna ja Harjumaa 7.–9. klassi õpilased käisid meil koostöös Rajaleidjaga töövarjupäeval „Hüppa üle oma varju“, kus osales 21 õpilast. Gümnasistide töövarjupäeval käis lennujaamaga tutvumas 20 õpilast. Tartu lennujaamaga käis tutvumas õpilasarühm Lõuna-Eestist.

TÖÖOHUTUS

AS-is Tallinna Lennujaam registreeriti üks kerge tööõnnetus (2017. a neli) ja AS-is Tallinn Airport GH 12 kerget tööõnnetust (2017. a 11).

2018. aastal tegime üleettevõttelise tööohutuse riskianalüüsi, juhendasime töötajaid kasutama paremaid ja ohutumaid töövõtteid ning paigaldasime lisaks ohutusmärgiseid ja esmaabivahendeid. Koolitasime juurde ka esmaabiandjaid.

An aerial photograph capturing a scenic landscape. On the left, a dense forest displays vibrant autumn colors, ranging from bright yellows and oranges to deep reds and greens. This forest borders a large, open green field that occupies the center of the frame. To the right, a calm body of water, likely a lake or bay, reflects the light from a cloudy sky. The shoreline is irregular, with patches of tall, golden-brown grasses and small ponds. In the far distance, a small island is visible on the horizon. The overall atmosphere is serene and natural.

KESKKOND

ÜLEVAADE KESKKONNAST

Keskkonnajuhtimine

AS-i Tallinna Lennujaam eesmärk on tagada ettevõtte koosseisu kuuluvate lennujaamade säästlik ja vastutustundlik käitamine ning pakkuda kvaliteetset teenust, säästes seejuures looduskeskkonda ja vähendades saasteainete emissiooni.

Keskkonnajuhtimise põhimõtted ja suunad oleme määranud ettevõtte keskkonnapoliitikaga, mis on seotud meie sisemise kontrollsüsteemiga. ISO 14001:2015 keskkonnajuhtimissüsteemi standardi nõuete järgi oleme kirjeldanud keskkonnaprotseduurid ja -tegevused ning ametikohtade vastutused.

Alates 2017. aastast moodustati keskkonna juhtrühm, kes kohtub regulaarselt kord kvartalis ning kelle ülesanne on jälgida keskkonnaressursside tarbimist ja keskkonnavas seatud eesmärkide täitmist. Samuti tehakse ettepanekuid ettevõttes kulutõhusate meetmete rakendamiseks ja ettevõtte keskkonnapoliitika elluviimise kohta.

Keskkonnariskid

Kuigi lennujaamade puhul räägitakse põhiliselt õhu- ja mürasaastest, tuleb lennujaama käsitada nagu tööstust ning hinnata ka tema tegevuse mõju sademeveele, pinnasele ja põhjaveele.

Keskkonnariskide vähendamiseks hindame perioodiliselt nende mõju, maandamismeetmeid ja tõenäosust. Peame oluliseks, et riskide maandamiseks loodud meetmed oleksid tõhusad ja ajakohased. Keskkonnariskidega arvestame ka uusi investeeringuid tehes ja planeeringuid koostades.

Keskkonnareostuse vältimiseks jälgime pidevalt nii pinnase, vee kui ka õhu keskkonnaseisundit. Peale siseprotsesside kontrollime ka meie territooriumil tegutsevate partnerite nõuetekohast ja keskkonnasäästlikku tegutsemist.

Lennuväljade käitamisega seotud tegevused, millel on võimalik negatiivne keskkonnamõju:

- õhusõidukite ja katendite jäätõrje;
- maatranspordi liikumine lennuväljal;
- õlide ja kütuste käitlemine;
- reisijate ja õhusõidukite teenindamine;
- lennuväljade territooriumitel toimuv hooldus- ja arendustegevus;
- lennuliiklusest tingitud müra.

12 SÄÄSTEV TOOTMINE
JA TARBIMINE

17 ÜLEILMNE
KOOSTÖÖ

Keskkonnaeesmärgid

Keskkonnaeesmärkide täitmiseks oleme vastu võtnud keskkonnakava 2018–2020. Ettevõtte eesmärkide ja ülesannete täitmist hinnatakse ja uuendatakse kord aastas juhtkonna ülevaatuskoosolekul.

2018. aastaks planeeritud tegevused, mis olid seotud keskkonnaga, viidi suuremas osas ellu. Energia tarbimise vähendamiseks planeeritud üle-ettevõteline energia-audit ja energia kokkuhoiukava väljatöötamine lõkkusid aastasse 2019. Samuti lõkkusid edasi Tallinna lennujaama reisiterminali valgustusprojekt ja Tallinna lennujaama B-parkla leedvalgustusele üleminek. Jäätmekäitlussüsteemi arendamiseks kavandatud jäätmestrateegia loomine on planeeritud samuti aastasse 2019.

Negatiivse keskkonnamõju vähendamiseks Tallinna lennujaamas 2018. aastal tehtud uuendused ja parendused:

- lennuliiklusala arendusprojekti II etapi planeerimisel sademevee kvaliteedi tagamine;
- jäätõrjevahendite keskkonnaohutu käitlemise põhimõtete järgimine;
- pidev sademeveeseire;
- keskkonnanõuetele vastava jäätõrjeplatsi kasutuselevõtt;

- keskkonnanõuetele vastavate lumekogumis- ja -sulamisalade kasutamine;
- leedvalgustusele ülemineku jätk;
- energiasäästlike seadmete eelistamine seadmete soetamisel;
- reisiterminali automaatika juhtimissüsteemi kaasajastamine;
- reisiterminali uue, energiasäästliku lifti paigaldamine;
- reisiterminalis automaatregistritele üleminek;
- CO₂-neutraalse lennujaama programmiga liitumise ettevalmistamine;
- jäätmete kogumise süsteemi kaardistamine jäätmestrateegia loomiseks;
- pidev mürataseme hindamine lennuväljal;
- kemikaalireostuste likvideerimise põhimõtete täpsustamine;
- Tallinna lennujaama reisiterminali ja perroonialade arendamise teostatavusuuringus keskkonnasäästlikkuse põhimõtte järgimine.

Keskkonnavaldkonnas mittevastavusi ei esinenud ning trahve ega sanktsioone 2018. aastal ettevõttele ei kohaldatud. Pistelist kontrolli teeme keskkonnajuhtimissüsteemi käigus ka lennuväljadel tegutsevate partnerettevõtete seas.

Transpordi keskkonnamõju Tallinna lennujaamas

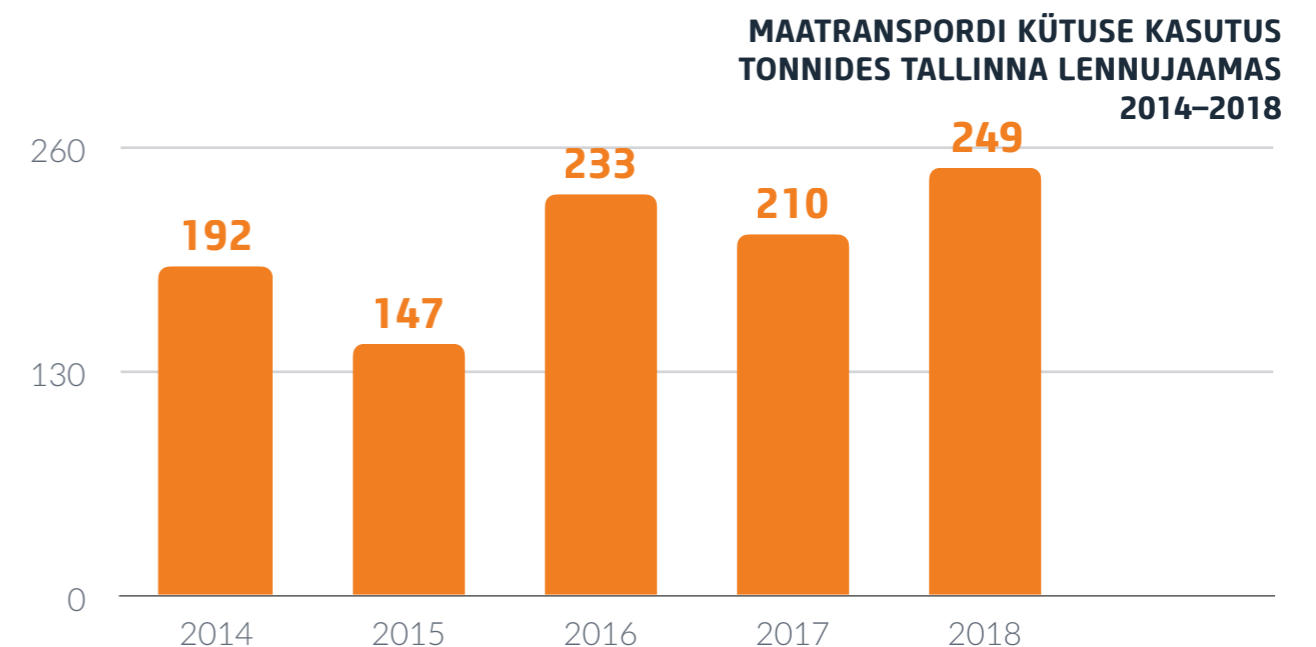
Suur mõju nii inimesele kui ka looduskeskkonnale on maatranspordil. Ohtlikem saastekomponent on kütuse põlemisel tekkivad heitgaasid.

Lennuväljade maatranspordi põhikütus on diisel, mida kasutame hooldustehnika ja õhusõidukite maapealse käitustehnika jaoks. Vähesel määral on tarvitusel ka maa-gaas, millega sõidab osa reisijabusse, ja bensiin, mida kasutab väiketehnika.

Kütuse tarbimist mõjutavad hooldust vajava pinna maht, reisijate ja lennuoperatsioonide arv ning ilmaolud. Tallinna lennujaamas kasvas kasutatud kütuse hulk 2018. aastal eelmise aastaga võrreldes 210 tonnilt 249 tonnile. Diiselmootori tarbimise suurenemine oli tingitud reisijate arvu kasvust, mistõttu vajasime rohkem reisijabusse. Kütuse tarbimist suurendas 2018. aastal ka liiklusala pindala suurenemine, lennuraja ja ruleerimisteede pikendamine ning ühe perrooniala lisamine. Gaasi tarbimine kasvas samuti seoses suurema nõudlusega reisijabusside järele. Bensiini tarbimine seevastu vähenes võrreldes eelmise aastaga. Nimelt tegime 2017. aastal lennukite rekonstrueerimistöid ja kasutasime selle tarbeks tunduvalt rohkem saatmisteenusi bensiiniga sõitvate autodega.

Eelistame bensiinimootoriga sõidukitele diiselmootoriga sõidukeid. Uusi maatranspordivahendeid soetades jälgime nende tehnilisi tingimusi (väike CO₂ ja kütuse kulu), et tagada keskkonnasäästlik tarbimine.

2017. aastal ehitatud trammiühendus Tallinna lennujaama ja kesklinna vahel on üldiselt vähendanud lennujaama töötajate ja reisijate mootorsõidukite kasutamist.

Lennuliikluse mõju Ülemiste järvele

Välisõhu saaste koormus lähtub Ülemiste järve kavandatava tegevuse alal liikuvatest ja punktsaasteallikatest. Nii mõjutab seda järve sõidukite liiklus põhja, kirde, ida, lääne ja loode suunas asuvatelt sõiduteedelt. Omaette saastekoormuse annavad järvest idas paiknevalt Tallinna lennujaamast õhku tõusvad ja sinna maanduvad lennukid, samuti lennujaama teenindavad mootorsõidukid. Kõigist nendest saasteallikatest lähtuvad heited loovad saastetaseme fooni. AS-i Tallinna Vesi aruannete alusel jääb veeproovides analüüsitud lennukikütuse põlemisel eralduvate produktide tase sadu kordi allapoole lubatud piirmääru.

Elektrienergia tarbimine Tallinna lennujaamas

2018. aastal kasvas kogu elektritarbimine Tallinna lennujaamas 17,1 GWh-lt 18,3 GWh-le. See suurenes nii omakasutuses kui ka elektrimüügis. Omakasutus kasvas kogu territooriumi ulatuses 10,5 GWh-lt 11,1 GWh-le, reisi-terminalis 5,7 GWh-lt 6,4 GWh-le.

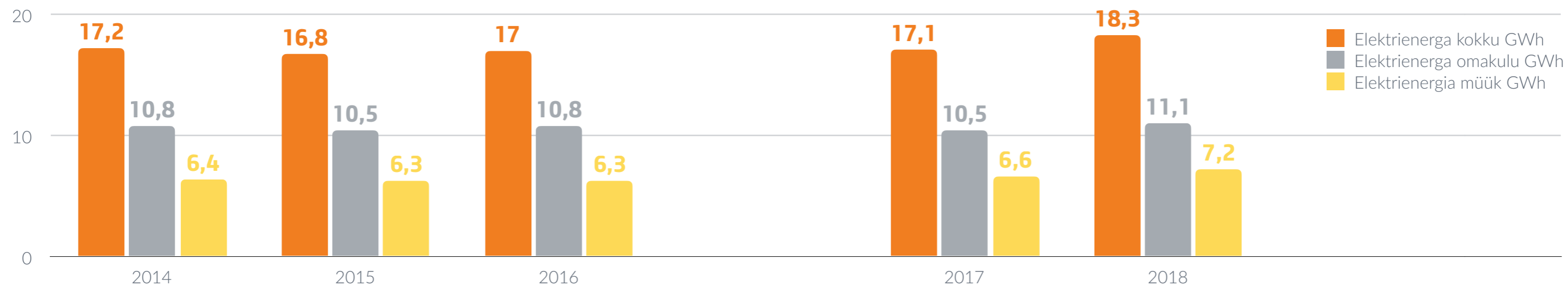
Elektrienergia tarbimise kasv on tingitud uute alade kasutuselevõtust reisi-terminalis ja jahutussüsteemide kasutamisest 2018. aasta suve pika kuumaperioodi jooksul. Teiseks oli rajatulede süsteemi üks osa 2017. aasta rekonstrueerimistöde ajal välja lülitatud ja süsteemi täismahus kasutuselevõtt suurendas 2018. aastal elektrienergia tarbimist.

Meie siht on elektrienergia tarbimist Tallinna lennujaama reisi-terminalis igal aastal vähendada ja taastuenergia tarbimist võimaluse korral suurendada. Peale pideva ülemineku leedvalgustusele ja liikumisandurite kasutamise paigaldasime terminali lõunaosa akendele päikesekaitsekiled ja -ribid, et hoida ära päikese liigne soojuskiirgamine siseruumidesse. Seades sihiteadlikult energiatarbe eesmäärke, paneme aluse energiatarbe süstemaatilisele ja teadlikule juhtimisele.

Elektrienergia tarbimine reisija kohta on reisijate arvu suurenemise taustal kahanenud 6,5 KWh-lt 6,1 KWh-le.

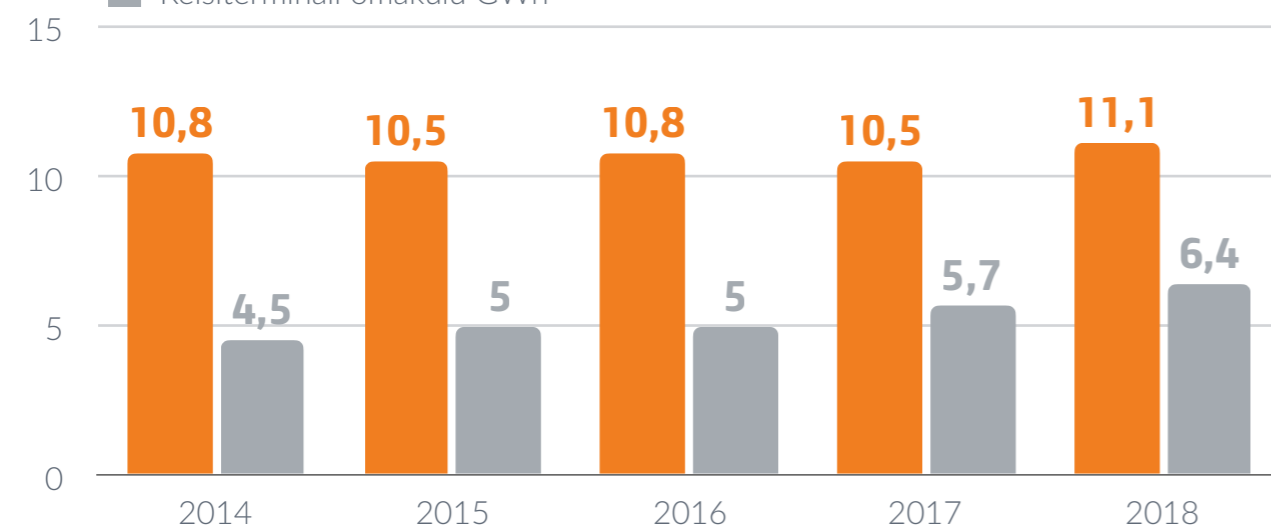

**ELEKTRIENERGIA TARBIMINE JA MÜÜK GWh
TALLINNA LENNUJAAMAS 2014–2018**

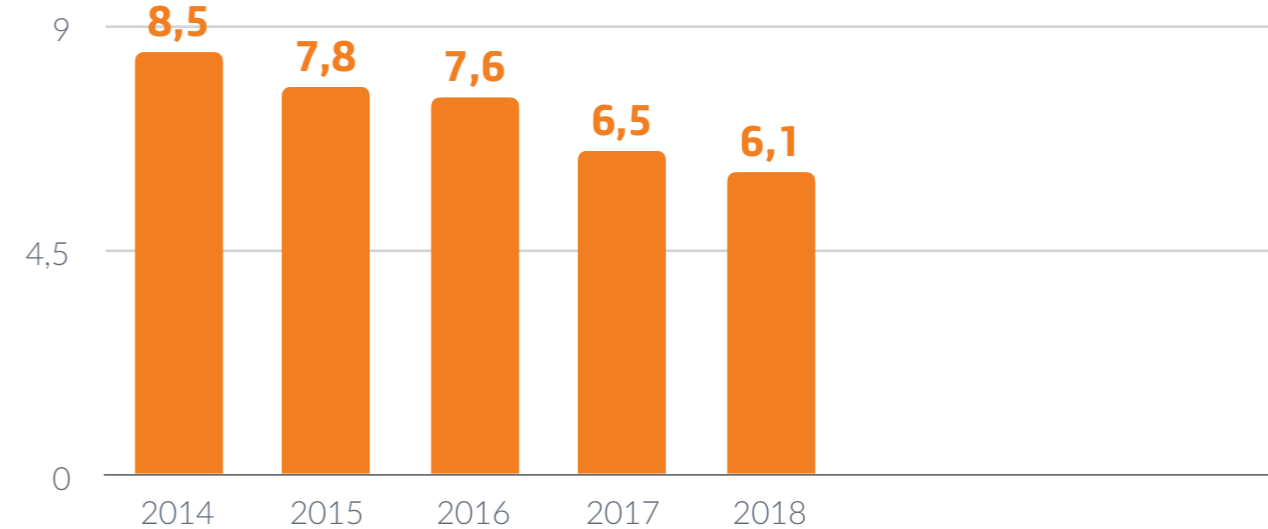

Elektrienergia omakulu GWh
Reisiterminali omakulu GWh

**ELEKTRIENERGIA OMAKASUTUS GWh
TALLINNA LENNUJAAMAS 2014–2018**

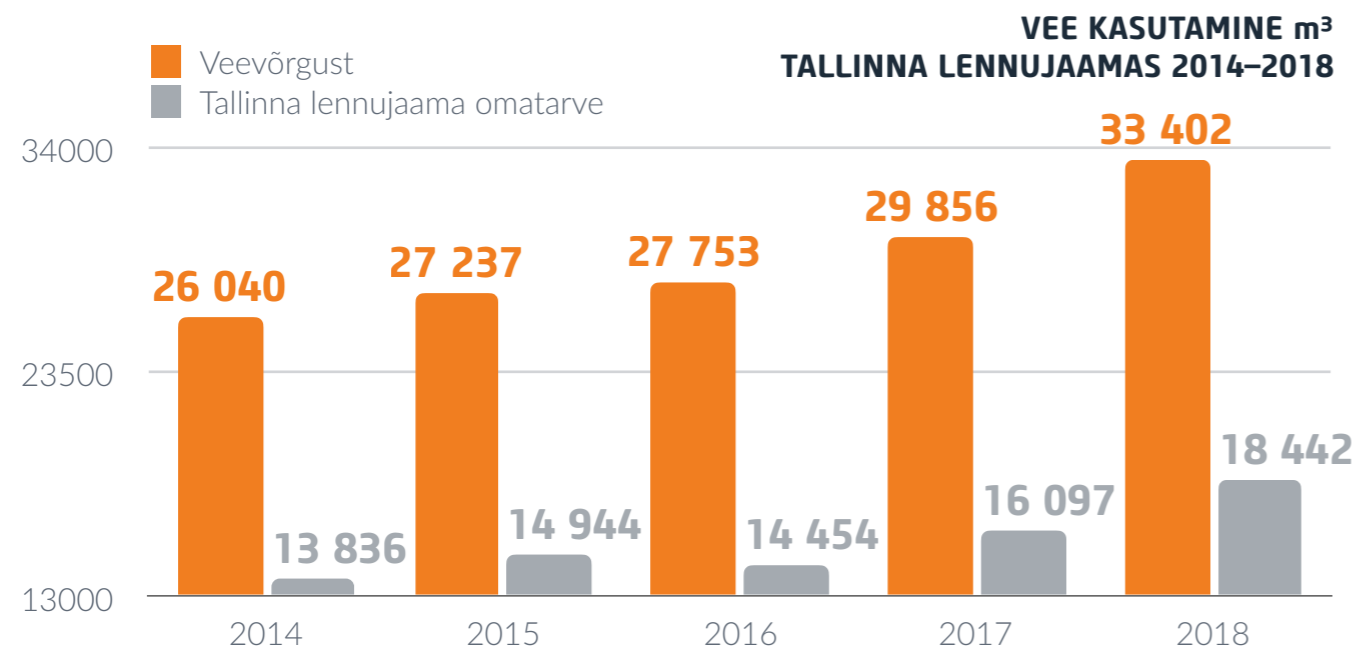
**ELEKTRIENERGIA TARBIMINE
REISIJA KOHTA kWh TALLINNA
LENNUJAAMAS 2014–2018**

Vee tarbimine Tallinna lennujaamas

2018. aastal tarbiti Tallinna lennujaamas AS-i Tallinna Vesi vett 33 402 m³ (2017. aastal 29 856 m³). Tarbimine on kasvanud suuresti reisijate arvu suurene-mise ja ehitustööde tõttu, sest tulekustutussüsteemi oli vaja korduvalt taastäita.

Jäätõrjevahendite kasutamine ja heitveed Tallinna lennujaamas

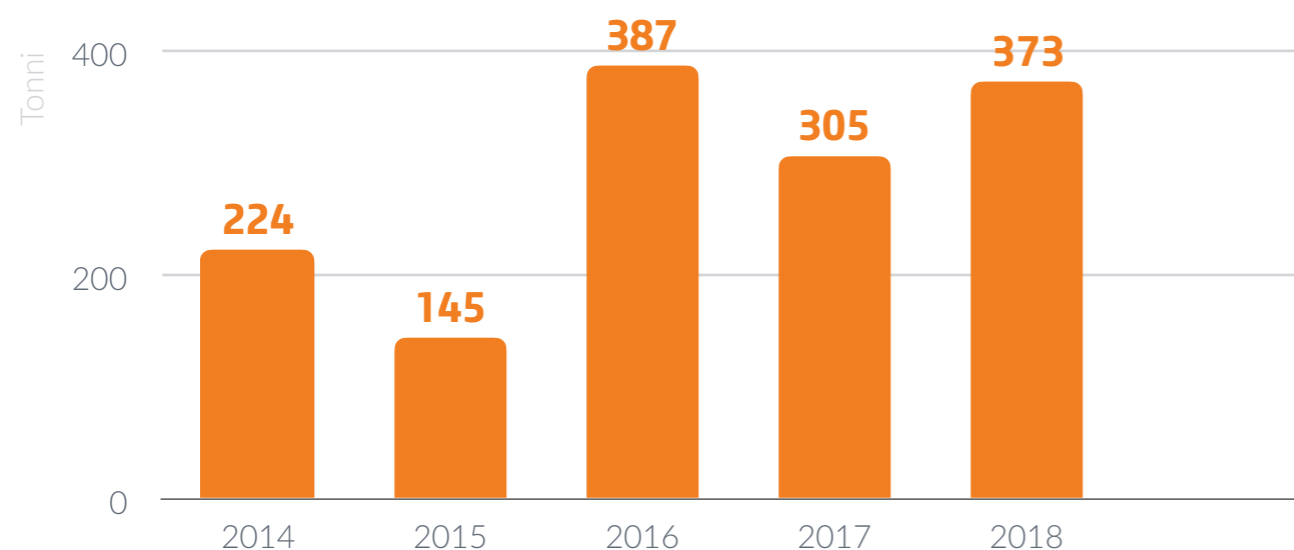
Tallinna lennujaamas kulub kemikaale kõige rohkem asfalt-pindade jäätõrjeks, et tagada õhusõidukite ohutu õhku-tõusmine, maandumine ja maapealne liiklemine, samuti õhusõidukite jäätõrjeks, et tagada nende ohutu lendami-ne.

Kasutame võimalikult keskkonnassäästlikke (sellekohase sertifikaadiga) ja looduskeskkonnas lagunevaid jäätõrjeva-hendeid. Sertifikaate ja keskkonnatingimustele vastavust nõuame ettevõtetele hangete käigus.

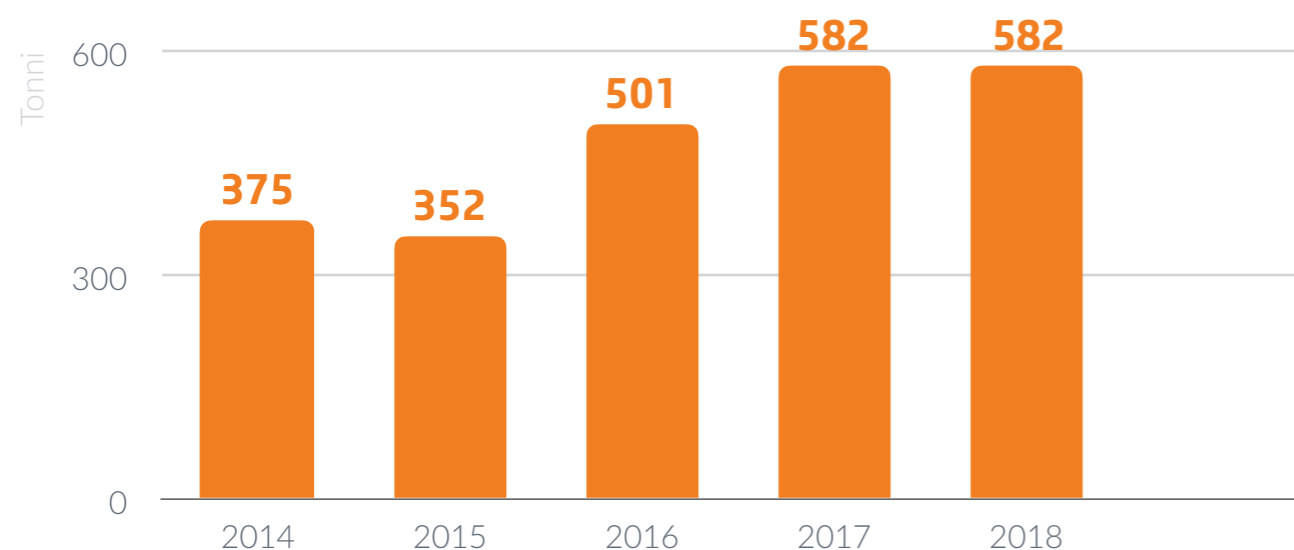
2018. aastal kasvas jäätõrjevahendite kasutamine õhusõi-dukite jäätõrjes üldiselt ja ka ühe õhusõiduki kohta. Selle põhjustasid nullilähedaste temperatuuride sagenemine ja õhusõidukitele nende maa peal seismise ajal kogunenud lume rohkus.

Asfalt-pindade jäätõrje maht jäi 2018. aastal võrreldes eel-mise aastaga samaks. Muutus vedela ja tahke jäätõrjeva-hendi vahekord, mille tingisid talveaja ilmastikuolud.

**ÕHUSÕIDUKITE JÄÄTÖRJEVAHENDITE KASUTAMINE
TONNIDES TALLINNA LENNUJAAMAS 2014–2018**

**ASFALTPINDADE JÄÄTÖRJEVAHENDI KASUTAMINE
TONNIDES TALLINNA LENNUJAAMAS 2014–2018***

* 2014–2017 andmeid on muudetud võrreldes 2017. aasta aastaaruandes esitatuga, seoses 2018. aastal kasutusele võetud täpsema arvutuste koefitsiendiga.

Sademevesi

Sademevee juhtimisel on peamine, et selle kvaliteet vastaks nõuetele ning et see ei jõuaks Ülemiste järve, millel on joogivee võtmise tõttu eristaatus ja millele on seadusega loodud sanitaarkaitseala.

Tallinna lennuväljalt kokku kogutud sademevett ei taaskasutata, vaid see suunatakse idas Soodevahe peakraavi, mis suubub Pirita jõkke, ning läänes läbi sademeveesüsteemi Tallinna lahte.

Alates 2017. aasta novembrist on AS-il Tallinna Lennujaam vee erikasutusluba, mille alusel oleme kohustatud seirama sademevee väljalaske ja esitama selle kohta Keskkonnaametile aruandeid. Seiretingimuste järgi kontrollime sademevee kvaliteeti kord kvartalis. Analüüsid tellime akrediteeringuga laborilt.

Regionaalsetes lennujaamades me otseselt sademevee kvaliteeti ei kontrolli, sest seal tehakse jäätörjet minimaalselt ja ühegi lennujaamade suubla ei ole looduskaitse all. Muud keskkonnakontrolli teeme vajaduse kohaselt näiteks ehitusprojektide koostamise käigus.

Õhusaaste Tallinna lennujaamas

Välisõhu kvaliteeti mõjutavad Tallinna lennujaamas lennuliiklus, katlamajad ja autotransport lennujaama alal. Lennujaama lähimbruses mõjutavad välisõhu kvaliteeti põhja poole jääv Lasnamäe tööstuspiirkond ning autotransport Tallinna-Tartu maanteel ja Suur-Sõjamäe tänaval. Õhusaasteloa alusel esitame kvartaliaruandeid, milles arvutame ja jälgime saastekoguste paiskamist välisõhku.

Keskkonnamõju hinnangus mainitud uurimistöös „Tallinna lennujaamast väljuvate-maanduvate lennukite õhusaaste hajumisarvutused Ülemiste järve suunal“ toodud hajumisarvutuste tulemused näitavad, et õhusõidukitest tulenev õhusaaste avaldab mõju ainult lennujaama läheduses olevatele aladele. Arvutuste tulemustest selgus, et isegi lennutsükli alguses, kui õhusõiduk on maapinna lähedal, ei ületa saadud kontsentratsioonid lubatud norme.

Varasematel aastatel tehtud mõõtmiste põhjal oli kõige suurem NO_x kontsentratsioon just lennujaama lähiümbruses, ulatudes maksimaalselt 0,056 µg/m³. Samas on see üle 700 korra väiksem kui välisõhu saastatuse seaduse piirnormid lubavad. Arvutuste kohaselt on ka CO tase kontrolli all.

2014. aastal koostatud keskkonnamõjude hinnangus tõdesime, et Tallinna lennujaamal ei ole olulist negatiivset mõju lähiümbruse õhukvaliteedile, eriti arvestades, et lennukite heitmed väljutatakse suurema kõrguse ja rõhu all. Samas hinnangus oli ka meie maagaasil töötavate katlamajade mõju (mida me arvutame ka igal aastal), peetud väheoluliseks.

KASVUHOONEGAASID

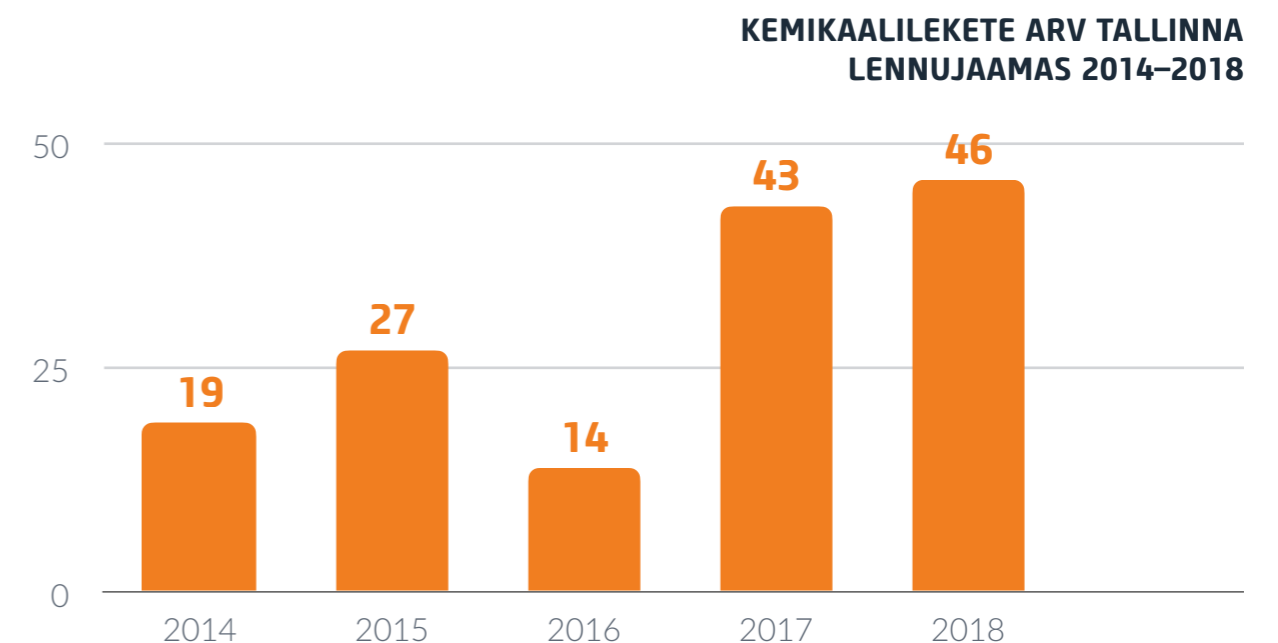
Tegeleme CO₂ emissiooni peamiste tekkekohtade tuvastamise ja nende mahu hindamisega. Seejärel loome meetmed emissiooni vähendamiseks.

2018. aastal tegime eeltööd, et ühineda taas lennujaamade CO₂-heite akrediteeringu (ingl *airport carbon accreditation*) programmi esimese tasemega. See aitab meil muude andmete seas selgitada välja CO₂-heidet ja lennujaama energiatarve, et teha kindlaks meie süsiniku jalajälg. Eesmärk on saavutada programmi kohaselt süsinikneutraalse lennujaama staatus.

Kemikaalilekked Tallinna lennujaamas

2018. aastal toimus Tallinna lennujaamas 46 kemikaalileket (2017. a 43). Nende sagenemine viimastel aastatel on tingitud arvestuse pidamise täpsemast nõudest (hakkasime sisestama andmeid ühtsesse juhtumite andmebaasi), samuti nõudest, et väikseimadki lekked on lisatud ühtsesse andmebaasi.

2018. aastast alates on kemikaalilekete arvestuse pidamisel määratud kategooria, mille alusel saab hinnata keskkonnariski ja reageerida selle likvideerimisel riski alusel. Oluline on, et kemikaalireostus ei põhjustaks keskkonnareostust. Aastal 2018 ei toimunud ühtegi kemikaalileket, mis oleks põhjustanud keskkonnareostuse.

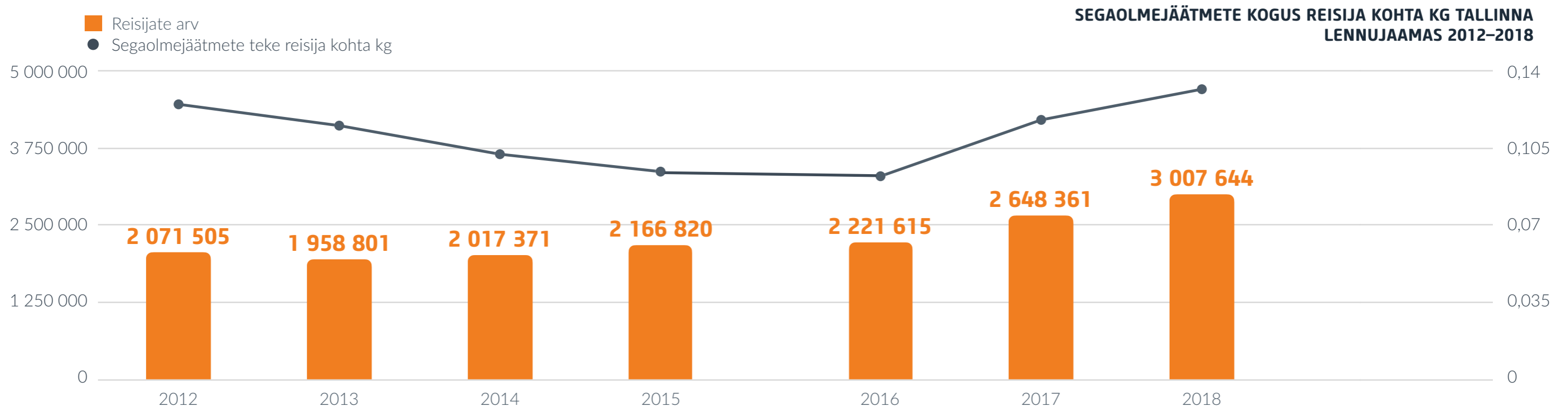
Jäätmed Tallinna lennujaamas

2018. aastal tekkis Tallinna lennujaamas 34 285 tonni jäätmeid (2017. a 382 850 t), sh 33 672 tonni (98%) ehitusjäätmeid ja 7,4 tonni ohtlike jäätmeid (2017. a 49 t).

Ohtlikud jäätmed tekivad peamiselt lennujaama käitamise tõttu ega ole seotud reisijate arvu muutusega. Ohtlike jäätmete kogumiseks oleme paigaldanud lennujaama eraldi konteineri, mida käitleb ohtlike jäätmete käitlemise litsentsiga ettevõtte.

Segaolmejäätmete kogus kasvas võrreldes 2017. aastaga. Ehkki lennujaama kogu jäätmetekkes on taaskasutatavate jäätmete osakaal suurenenud, on segaolmejäätmete osakaal ühe reisija kohta siiski kasvanud. Et jäätmekäitlussüsteem on olnud aastaid sama, võib eeldada, et segaolmejäätmete koguse kasvu on põhjustanud pigem inimeste vähene teadlikkus keskkonnasäästu põhimõtetest.

Taaskasutatavate jäätmete osakaal segaolmejäätmetest oli 34% ehk 204 tonni (2017. a 49 t). 2018. aastal alustasime jäätmekäitlussüsteemi strateegia loomist, et vähendada segaolmejäätmete hulka ka tulevikus ja suurendada taaskasutatavate jäätmete hulka.

Müra

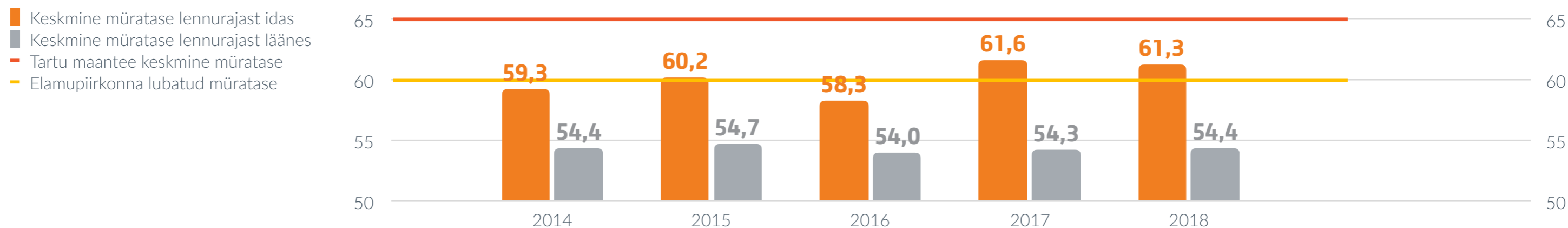
2017. aastal koostatud Tallinna linna strateegilise mürakaardi järgi mõjutab lennujaama tegevus umbes 21 900 inimest 5,3 km² suurusel alal. Kuigi lennujaam asub Tallinna linna territooriumil, ületavad lennukoridorid Rae valda ja lennujaama tegevus mõjutab ka sealseid elanikke.

Mürataseme jälgimiseks on pidevalt töös kaks statsionaarset müramonitooringuajaama. Lisaks mõõdame mobiilse seadmega mürataset lennujaamale lähedastes asumites juhul, kui esineb kaebusi või kahtlusi. Kaebusi müra kohta käsitleme koostöös Lennuametiga ja töötame välja müra vähendamise meetmeid.

Müratase Tallinna lennujaama ümbruses sõltub nii lennuoperatsioonide arvust kui ka lennukitüüpidest. 2018. aasta keskmine ööpäevaringne müratase tõusis lennurajast läänes 54,3 detsibellilt 54,3 detsibellile (võrdluseks: Tallinna-Tartu maantee pideva liikluse müra tase lennujaama juures on u 65–70 db). Lennurajast idasse jäävas punktis langes keskmine müratase 61,6 detsibellilt 61,3 detsibellile. Salvestatud mürataset mõjutab tugevalt raja kasutamise suund.

Keskkonnamõjude hinnangu alusel võidakse öist mürataset ületada väheste eluhoonete juures Ülemiste järve läänekaldal kesklinna alal. Mürarikaste militaar- või kaubalennukite maandumise ning õhukütõusmise ajal võib müra osutada märksa suuremaks, kuid seda juhtub nii harva, et hinnangu teostajate arvamusel ei mängi see üldises müraolukorras olulist rolli. 2018. aastal esitati lennujaama kohta kolm mürakaebust (2017. a viis).

TALLINNA LENNUJAAMA LENNUMÜRA KESKMINNE TASE MÜRAMONITOORINGUJAAMADES JA ELAMUPIIRKONNA LUBATUD PIIRVÄÄRTUS NING VÕRDLUSEKS TALLINNA-TARTU MAANTEE PIDEV MÜRATASE dB 2014–2018

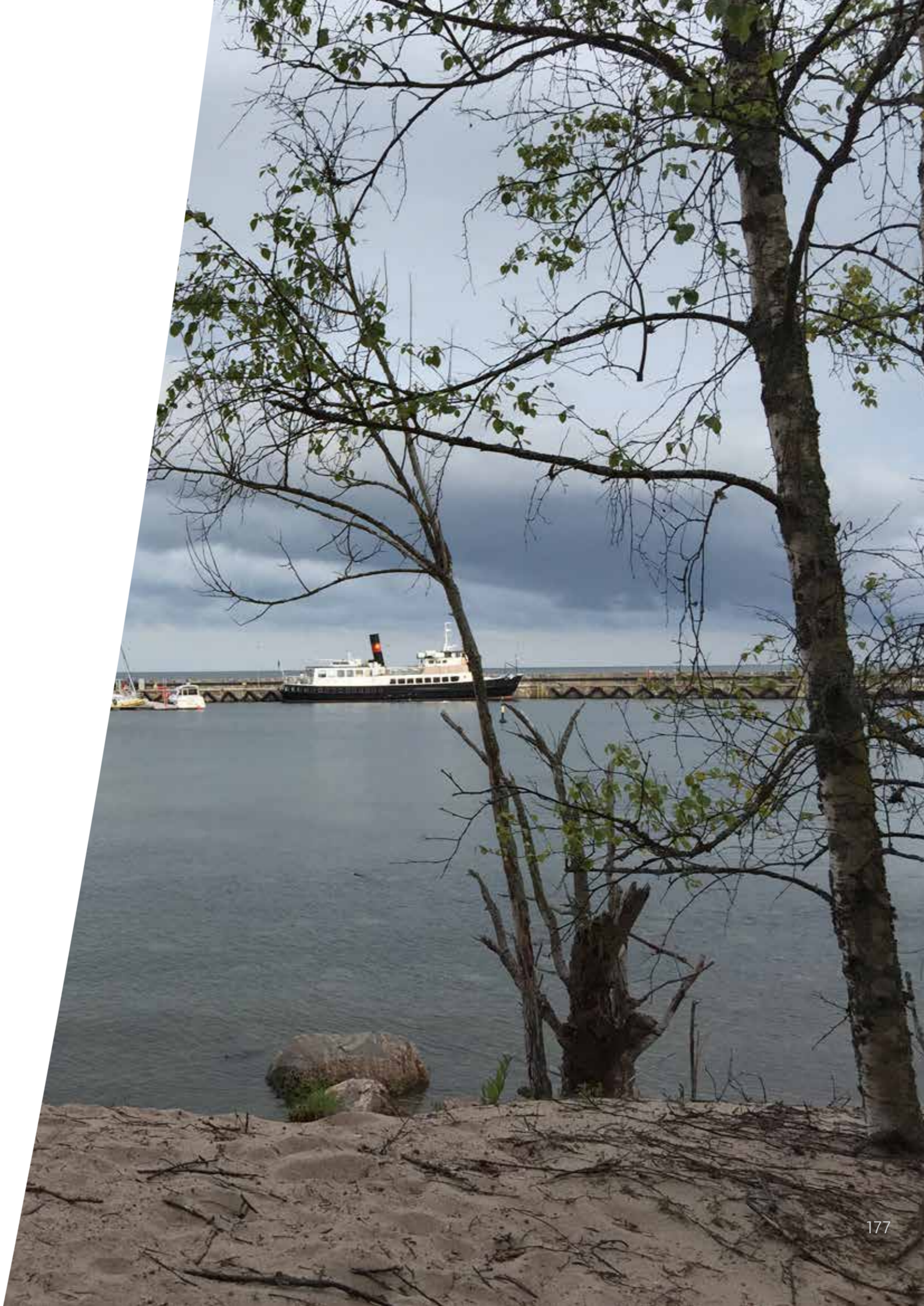

Bioloogiline mitmekesisus

Lähimad kaitsealad, mida silmas pidada, on seotud Pirita jõega: need on Pirita looduskaitseala, Pirita jõe hoiuala ja Pirita jõeoru maastikukaitseala. Kuna kõik need kaitsealad asuvad lennujaamast piisavalt kaugel (vähemalt 3,4 km), ei avalda lennujaam neile otsest olulist mõju, ent see võib avalduda veekeskonna mõjutamise kaudu.

Tagades suublasse juhitava vee nõuetele vastavuse, arvestades Soodevahe peakraavi isepuhastusvõimega ja vete suure lahjenduskoeffitsiendiga Pirita jõkke jõudmisel, suudame ära hoida kahju bioloogilisele mitmekesisusele. Olulise mõju avaldumine Pirita jõe kvaliteedile ja selle kaudu kaitsealade kaitse-eesmärkidele ei ole tõenäoline.

Keskkonnanäitajad regionaalsetes lennujaamades

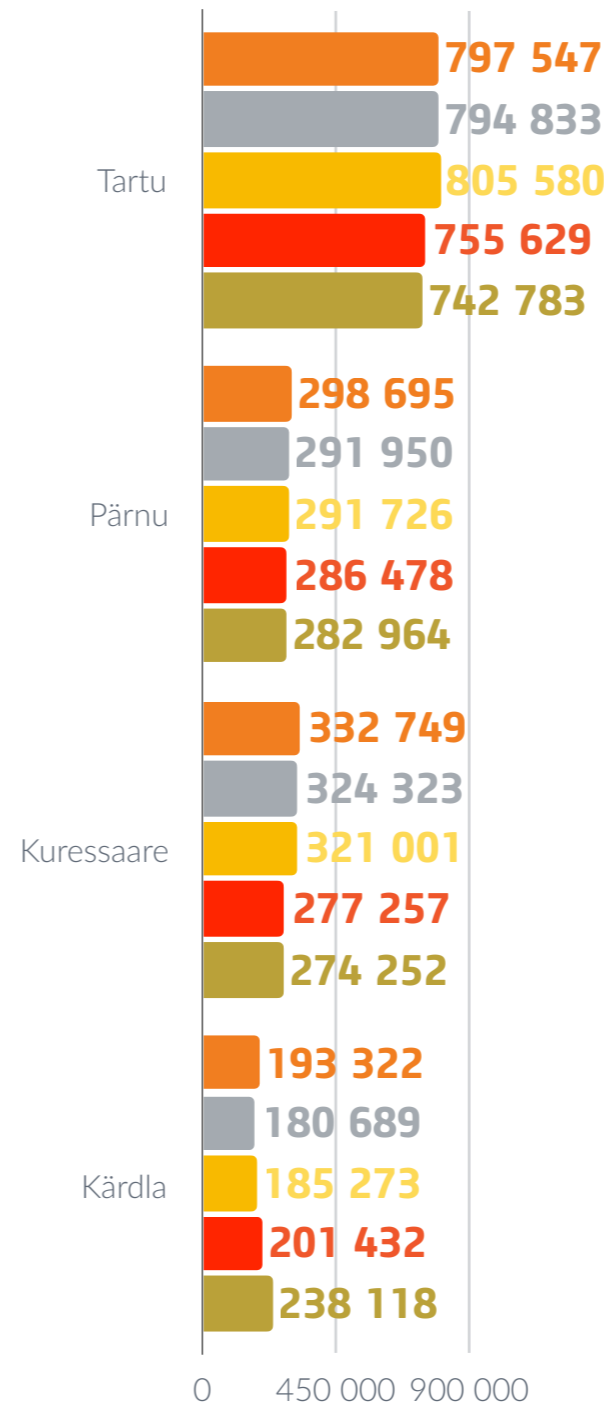
Keskkonnapoliitika põhimõtete ja keskkonnakava eesmärkidega arvestatakse ka regionaalsetes lennujaamades, sest keskkonnanjuhtimissüsteem ISO 14001 on juurutatud kogu ettevõttes.

Elektrienergiat tarbiti regionaalsetes lennujaamades suuresti sama palju kui 2017. aastal, kõikumised on peamiselt tingitud reisijate arvust ja lennujaamade tööajast. Kärdla lennujaamas tarbiti 2018. aastal võrreldes 2017. aastaga rohkem elektrienergiat seoses ehitustegevusega.

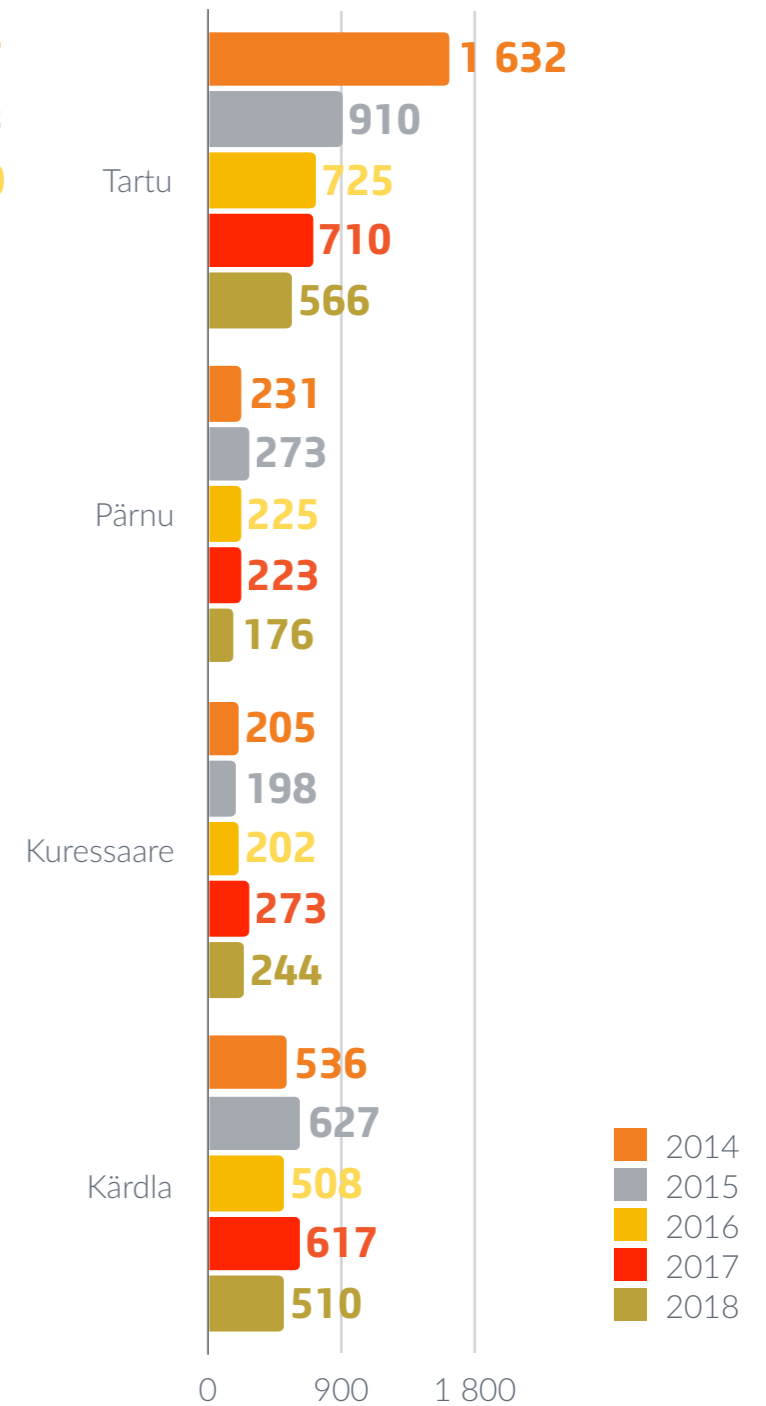
Näha on veekasutuse mõningast vähenemist, sest mindi üle veesäästlikumatele seadmetele. Tartu lennujaama veekasutus on viimastel aastatel pidevalt kahanenud. Kuni 2015. aasta suveni varustas lennujaam oma puurkaevust ka lähedal asuvat elamupiirkonda, ent seejärel läksid nii lennujaam kui ka elamupiirkond üle ühisveevärgile ja elamupiirkond eraldati lennujaamast.

Regionaalsetes lennujaamades toimus 2018. aastal üks kemiikaalileke.

**ELEKTRIENERGIA TARBIMINE kWh
KURESSAARE, PÄRNU, KÄRDLA JA
TARTU REGIONAALSES LENNUJAAMAS
2014–2018**

**VEE TARBIMINE m³ KURESSAARE,
PÄRNU, KÄRDLA JA TARTU
REGIONAALSES LENNUJAAMAS
2014–2018**

TULEVIK

PILK TULEVIKKU

2019. aastal ootame lennundustegevuse edasist kasvu. Prognoosi kohaselt suureneb reisijate arv Tallinna lennujaamas 3,052 miljonini, kuid lennufirmade profiili muutumise tõttu väheneb lennuoperatsioonide arv.

Tallinna lennujaama lennuoperatsioonide arvu prognoos 2019. aastaks on 46 132, mis on 5% vähem kui 2018. aastal (48 568). Tegevusmahu kasv toob kaasa käibe ja EBITDA suurenemise. Kuigi usume, et 2019. aasta on majanduskasvu aasta, peame olema valmis majanduskonjunktuuri muutudes oma tegevusmahtu kohe korrigeerima.

Lennuliiklus mõjutab majandust märkimisväärselt, tuues otsest lisatulu turismisektorile ja ettevõtjatele ning lisaväärtust kogu riigi majandusele. Et lennuaja pikkus Euroopa peamistest keskustest Eestisse on üle kahe tunni ja meie koduturg on väga väike, ei ole lennufirmad väga motiveeritud avama Tallinna või Tallinnast uusi liine.

Uue lennuliini sissetöötamiseks kulub üks-kaks aastat. Arvestades uue sihtkoha tutvustamiseks vajaliku investeeringu mahtu ja algusaastate võimalikku käitamiskahjumit, on lennufirmade

huvi Tallinna vastu pigem väike. Seetõttu on lennuliikluse arendamiseks ja selle abil riigi konkurentsivõime suurendamiseks vaja investeerida liiniarendusmeetmetesse, et innustada lennufirmasid oma tegevust Eestis laiendada.

Tallinna lennujaamas on 2019. aastal fookuses teenusteülese koordinatsioonikeskuse loomine, maapealsete teenuste turu avamise ettevalmistused ja tehnoloogilised arendustööd.

2019. aastal kavatakse kontsern investeerida 33,7 mln eurot. Põhilised projektid on

- Tallinna lennujaama lennuliiklusala arendusprojekti teine etapp, mille eeldatav maksumus on 35 mln eurot (sellest investeerime 2019. aastal 7,1 mln eurot);
- 2018. aastal alustatud Tallinna lennujaama reisiterminali ja perroonialade arendamine. Reisiterminali laienduse projekteerimiseks ja ehituseks oleme planeerinud 16,7 mln eurot (sellest investeerime 2019. aastal 0,3 mln eurot);
- Pärnu lennujaama rekonstrueerimine aastail 2018–2020. Projekti kogumaksumus on 20 mln eurot (sellest investeerime 2019. aastal 13,6 mln eurot).

**KONTSERNI 2019. AASTA TÄHTSAIMATE
MAJANDUS- JA FINANTSNÄITAJATE PROGNOOS**

Tuhandetes €	2019 eelarve	2018	Muutus
AS TALLINNA LENNUJAAM			
Reisijate arv	3 052 052	3 007 644	1%
Lennuoperatsioonide arv	46 132	48 568	-5%
Kaubamaht tonnides	11 518	11 518	0%
REGIONAALSED LENNUJAAMAD KOKKU			
Reisijate arv	65 725	61 894	6%
Lennuoperatsioonide arv	9 735	10 099	-4%
KONTSERN			
ÄRITULUD KOKKU	58 948	53 868	9%
Müügitulu	45 659	43 801	4%
sh lennundustulu	17 080	16 152	6%
sh mittelennundustulu	28 579	27 649	3%
Muud äritulud	13 289	10 067	32%
sh varade sihtfinantseerimine	3 829	3 946	-3%
sh julgestuse ja pääste sihtfinantseerimine	7 035	4 135	70%
sh regionaalsete lennujaamade sihtfinantseerimine	2 215	1 615	37%
sh muud äritulud	210	371	-43%

Tuhandetes €	2019 eelarve	2018	Muutus
Puhaskasum	7 852	7 482	5%
Rahavood põhitegevusest	15 815	15 450	2%
Investeeringud	33 673	22 695	48%
Müügitulu lahkuva reisija kohta	29,29	28,17	4%
Puhaskasum lahkuva reisija kohta	5,04	4,81	5%
Müügitulu töötaja kohta	71 754	71 372	1%
Puhaskasum töötaja kohta	12 340	12 195	1%
Bilansimaht	231 459	189 736	22%
Varad aasta lõpus sihtfinantseerimise kohustusega*	151 791	128 834	18%
Omakapital aasta lõpus	93 694	85 739	9%
Võlakohustused aasta lõpus	46 550	33 762	38%
Omakapital/varad aasta lõpus*	62%	67%	
Võlakohustused/EBITDA*	2,8	2,2	

Tuhandetes €	2019 eelarve	2018	Muutus
ÄRIKULUD KOKKU	50 637	46 216	10%
sh kaubad, materjalid, teenused	15 205	14 035	8%
sh mitmesugused tegevuskulud	2 134	1 580	35%
sh tööjõukulud	20 996	19 031	10%
sh muud ärikulud	87	209	-58%
sh põhivara kulum	12 215	11 361	8%
Ärikasum enne põhivara kulumit ja finantstulemit (EBITDA)*	16 697	15 067	11%
Ärikasum (EBIT)	8 311	7 652	9%
Puhaskasum	7 852	7 482	5%
Keskmine töötajate arv taandatuna täistööajale	636	614	4%

* Ei sisalda põhivarade sihtfinantseeringut.

Kontserni strateegia 2019–2025

Võrreldes 2018. aastaga prognoosime 2019. aastaks kontserni müügitulu suurenemist 43,8 mln eurolt 45,7 mln euroni (4%). Lennundustulude kasvuks arvestame 5,7%, sest reisijate arvu suurenemiseks prognoosime 1,5% (2019. a 3 052 052 ja 2018. a 3 007 644). Kontserni mittelennundustulude prognoositud tulude kasv on 3,4%.

Tallinna lennujaama 2019. aasta prognoositud lennuoperatsioonide arv on 46 132, st 5% vähem kui 2018. aastal (48 568).

Kontserni muude äritulude eelarve on 2018. aasta tegelikest tuludest 32% suurem, sest riigi sihtfinantseering julgestuse ja päästekulude katmiseks kasvab 2,9 mln euro võrra (2019. a 7 mln eurot ja 2018. a 4,1 mln eurot). Ka regionaalsete lennujaamade tegevuskulude katmise sihtfinantseering kasvab 0,6 mln euro võrra (2019. a 2,2 mln eurot ja 2018. a 1,6 mln eurot).

Prognoosi alusel on kontserni äritulud 2019. aastal 58,9 mln eurot, suurenedes võrreldes 2018. aastaga 9% võrra. Kulud kasvavad 46,2 mln eurolt 50,6 mln euroni (10%). Kontserni kasumiks on prognoositud 7,9 mln eurot.

Tallinna lennujaama reisiterminali läbilaskevõime on 2018. aastaks kriitilistes sõlmpunktides ületanud kavandatud läbilaskevõime. Oleme alustanud reisiterminali laiendamise projekti, mille eskiislahendus koos äriplaaniga valmib 2019. aasta kevadel.

2019. aasta konsolideeritud strateegilised eesmärgid

REISIJATEENUS

Eesmärk	Möödik 2019
Reisijate arv aastas kõigis lennujaamades kokku	3,118 mln reisijat
Reisijate rahulolu kasv Tallinna lennujaamas ASQ-indeksi järgi	4,45 (viiepunkti skaalal)
Aastaringsete otselendude kasv Tallinna lennujaamas	Vähemalt 27 sihtkohta
Pakume tiptundidel Tallinna lennujaama reisiterminali kriitilistes sõlmpunktides suurepärase reisijakogemust	Teenustaseme kokkulepped sõlmitud ja jälgimine korraldatud: <ul style="list-style-type: none"> • julgestuskontrolli järjekord ja läbimine kokku alla 30 min • 95% saabuvatest reisijatest läbib piirikontrolli vähem kui 30 min jooksul • saabuv pagas on kohal vähem kui 15 min jooksul • taksojärjekord on lühem kui 15 min

LENNUVÄLJATEENUS

Eesmärk	Möödik 2019
Meie tegevus või tegevusetus ei põhjusta lennutegevuse seiskumist	<ul style="list-style-type: none"> • Mitte rohkem kui 30 minutit lennutegevuse seiskumist absoluutarvuna aastas lennuvälja kohta • Kõik AS-ile Tallinna Lennujaam antud sertifikaadid kehtivad • Ei ole rikunud Euroopa Liidu lennundusjulgestuse ühtsete põhimõtete kontseptsiooni ning Euroopa Liit ei ole Tallinna lennujaama suhtes rakendanud sanktsioone lennundusjulgestuse nõuete rikkumise eest
Meie süül ei toimu ühtegi lennuõnnetust ega tõsist lennuintsidenti	0 lennuõnnetust ja 0 tõsist lennuintsidenti
Teenindame kõik Tallinna lennujaamas maanduda soovivad õhusõidukid	Teenindamata õhusõidukite arv 0 (regulaarlennud, regulaarsed tellimus- ja kaubalennud)
Regionaalsete lennujaamade jääktulu kasv	0 € (2018. a jääktulu -0,4 mln €)
Lennundustulude kasv (absoluutarvuna)	17,1 mln € (2018. a 16,2 mln €), kasv 5,7%
AS-i Tallinn Airport GH regulaar- ja tšarterlendude punktuaalsus on $\leq 2,5\%$	

* Aruandes on esitatud AS-i Tallinna Lennujaam ja AS-i Tallinn Airport GH olulisimad strateegilised eesmärgid.

PARTNERID JA MÜÜK

Eesmärk	Möödik 2019
Kontserni mittelennundustulu kasv	28,6 mln € (2018. a 27,6 mln €), kasv 3,4%
Reisija rahulolu kasv Tallinna lennujaamas kaubanduse ja toitlustusega ASQ-indeksi järgi	<ul style="list-style-type: none"> Toitlustus 4,3 viiepalliskaalal Kaubandus 4,2 viiepalliskaalal

ORGANISATSIOON

Eesmärk	Möödik 2019
EBITDA kasv kontsernis	16,7 mln € konsolideeritud (2018. a 15,1 mln €), kasv 10,8%
Suurendame kontserni töötajate pühendumust	TRI*M indeks 78 punkti
Säilitame ettevõtte avatud ja usaldusväärse maine	<ul style="list-style-type: none"> Eesti atraktiivseimate töötajate esikümnes (Instari uuring) 80% kontserni meedia kajastustest on objektiivsed ja positiivsed
Parendame kontserni toimepidevust	<ul style="list-style-type: none"> Missioonikriitiliste süsteemide ja teenuste käideldavus 100% Ärikriitiliste süsteemide ja teenuste käideldavus 92% Raskeid tööõnnetusi 0, kergeid 5
Juhime oma tegevuse mõjusid loodus- ning majanduskeskkonnale ja sidusrühmadele. Rakendame meetmeid negatiivsete mõjude vähendamiseks. Vähendame ökoloogilist jalajälge	<ul style="list-style-type: none"> Keskkonnakava tegevused on ellu viidud Süsinikneutraalse lennujaama I tase ehk lennujaam on liitunud CO₂-heite akrediteeringu (ingl <i>airport carbon accreditation</i>) programmi-ga 30.06.2019 Kuldtase vastutustundlike ettevõtete kategoorias Ärietika vahejuhtumeid 0 Isikukahjudega seotud vahejuhtumeid (töötajad, partnerite töötajad, kliendid) vähem kui 2018. aastal

Jätkusuutlikkuse aruandluse põhimõtted

Kontserni Tallinna Lennujaam 2018. majandusaasta aruanne on jätkusuutlikkuse ja sotsiaalse vastutuse, hea ühingujuhtimise tava ning raamatupidamise integreeritud aastaaruanne. Jätkusuutlikkuse ja sotsiaalse vastutustundlikkuse aruande osas on tuginetud globaalse aruandlusalgatuse (ingl global reporting initiative, GRI) aruandlusstandardile. Jätkusuutlikkuse aruande koostamise juhend koosneb aruandluspõhimõtetest, aruandlusjuhendist ja standardsetest avaldatavatest andmetest. Selles aastaaruandes kajastame kogu 2018. aasta tegevust. Aruanne koostatakse igal aastal ja see on jätk kontserni Tallinna Lennujaam 2017. majandusaasta aruandele.

Aruandluspõhimõtetes ja -juhistes on kirjeldatud aruandlusprotsessi põhielemente:

- olulisus;
- jätkusuutlikkuse kontekst;
- sidusrühmade kaasatus;
- täielikkuse aruandluspõhimõtted.

Standardsete avaldatavate andmete osa sisaldab andmeid ja teavet, mis on asjakohane ja oluline ettevõtte puhul ning määratletud juhendis kolme liiki standardandmetena:

- strateegia ja profiil – andmed, mis määravad ettevõtte tegevuse mõistmiseks vajaliku üldise konteksti (ettevõtte strateegia, profiil ja juhtimine);
- juhtimisviis – andmed, mis hõlmavad seda, kuidas ettevõtte asjakohaste teemadega tegeleb, ning annavad konkreetse valdkonna tegevuse mõistmiseks konteksti;
- tulemusnäitajad – näitajad, mis hõlmavad võrreldavaid andmeid ettevõtte tegevuse kohta majandus-, keskkonna- ja sotsiaalvaldkonnas.

Mõjukohtade määratlemise ja ulatuse piiritlemise aluseks on ettevõtte töötajate ja juhtkonnaga tehtud intervjuud, kirjandus-, andme- ja meediaanalüüs ning külastusvaatlus ja eksperdihinnangud. Olulisuse määramisel on kasutatud intervjuusid ettevõtte töötajate ja juhtkonnaga ning ettevõttevälist eksperdihinnangut sidusrühmade vaatenurgast. Täpsemalt on sidusrühmad kirjeldatud sellekohases peatükis. Olulisuse hindamisel mängivad veel rolli ühiskonna õigusaktid ja seasiduskuulekus, mis vähendavad hea toimimise puhul teema olulisust ettevõttele ja vastupidi.

Olulised teemad on järgmised:

- majandustulemused;
- keskkonnanõuetele vastavus;
- kaudne majandusmõju;
- tööhõive;
- korruptsiooni tõkestamine;
- töötervishoid ja -ohutus;
- energia;
- koolitus ja haridus;
- bioloogiline mitmekesisus;
- mittediskrimineerimine;
- heitkogused;
- sotsiaalmajanduslik nõuetelevastavus.
- heitvesi ja jäätmed;

Oma äritegevuses juhindume jätkusuutlikkuse põhimõtetest. Alates 2018. aastast oleme võtnud endale ülesande järgida ning siduda oma tegevused Ühinenud Rahvaste Organisatsiooni kestliku arengu eesmärkidega (ingl *sustainable development goals*, SDG), mille täitmist oleme selles aruandes ka esimest korda kajastanud. Illustreerimaks seda, kuidas meie tegevus aitab kaasa kestliku arengu eesmärkide saavutamisele, oleme sidunud need meie jaoks oluliste teemadega ning tähistanud aruandes SDG-märgisega.

KESTLIKU ARENGU EESMÄRK

Maailm:
TAGADA KÕIKIDELE VANUSERÜHMADELE HEA TERVIS JA HEAOLU

Tallinna Lennujaam:
Ettevõttes on toimiv töötervishoiu ja -ohutuse juhtimissüsteem

maailm:
TAGADA KÕIKIDELE KAASAV JA ÕIGLANE KVALITEETNE HARIDUS NING ELUKESTVA ÕPPE VÕIMALUSED

Tallinna Lennujaam:
Toetame töötajate arengut ning korraldame nende õppetegevust ja juhendamist tõhusa ressursikasutuse ja paindlike õpivõimalustega

Maailm:
SAAVUTADA SOOLINE VÕRDÕIGUSLIKKUS NING SUURENDA NAISTE JA TÜTARLASTE MÕJUVÕIMU

Tallinna Lennujaam:
Järgime soolise, vanuselise, haridusliku ja vaadete mitmekesisuse toetamise põhimõtteid

Maailm:
TAGADA KÕIKIDELE JOOGIVESI JA KANALISATSIOON NING VEEVARUDE SÄÄSTEV MAJANDAMINE

Tallinna Lennujaam:
Seirame pidevalt sademevett. Kasutame veeresursse säästvaid tehnilisi lahendusi. Keskkonnareostuste vältimine riskide maandamise kaudu. Puhta joogivee tagamine lennujaamades reisijale, töötajale, partnerile

Maailm:
TAGADA TASKUKOHANE, USALDUSVÄÄRNE, SÄÄSTEV JA KAASAEGNE ENERGIA KÕIKIDELE

Tallinna Lennujaam:
Vähendame elektrienergia tarbimist reisija kohta. Taastuvenergia tarbimise osakaalu suurendamine energia lõpptarbimises. Energiatõhusate hoonete planeerimine

Maailm:
TOETADA JÄTKUSUUTLIKKU, KAASAVAT JA SÄÄSTVAT MAJANDUSARENGUT NING TAGADA KÕIKIDELE INIMESTELE INIMVÄÄRNE TÖÖ

Tallinna Lennujaam:
Anname oma panuse riigi majanduskeskkonna arengusse. Väärtustame tulemuslikkust ja töötajate silmapaistvat panustamist ning vastastikku lugupidavaid suhteid töötajatega

Maailm:
EHITADA VASTUPIDAV TARISTU, TOETADA KAASAVAT JA SÄÄSTVAT INDUSTRIALISEERIMIST NING INNOVATSIOONI

Tallinna Lennujaam:
Arendame ja käitame taristut arvestades ühiskonna ja sidusrühmade ootusi ning jätkusuutlikkuse põhimõtteid

Maailm:
MUUTA LINNAD JA ASULAD KAASAVAKS, TURVALISEKS, VASTUPIDAVAKS JA SÄÄSTVAKS

Tallinna Lennujaam:
Jälgime välisõhku paisatavaid peenosakeste heitmeid. Tagame ühissõidukiga ja jalgrattaga tööle tulemise võimaluse

Maailm:
TAGADA SÄÄSTEV TARBIMINE JA TOOTMINE

Tallinna Lennujaam:
Omame keskkonnajuhtimissüsteemi ISO 14001:2015 sertifikaati. Tagame ohtlike jäätmete üleandmise ohtlike jäätmete käitlejale. Vähendame jäätmeteket reisija kohta. Suurendame taaskasutatavate jäätmete osakaalu. Tagame ettevõtte koosseisu kuuluvate lennujaamade säästliku ja vastutustundliku käitamise. Loomme ettevõtte jäätmekäitlussüsteemi strateegia

Maailm:
VÕTTA KIIRESTI MEETMEID KLIIMAMUUTUSTE JA NENDE MÕJUDEGA VÕITLEMISEKS

Tallinna Lennujaam:
Peame arvestust kasvuhoonegaaside heitkoguste üle. Uute masinate soetamisel jälgime CO₂-heitmeid. Vähendame fossiilsete kütuste tarbimist

Maailm:
KAITSTA JA KASUTADA SÄÄSTVALT OOKEANE, MERESID JA MERE ELUSRESSURSE, ET SAAVUTADA SÄÄSTEV ARENG

Tallinna Lennujaam:
Tagame keskkonnanäitajate vastavuse nõuetele pideva seirega. Seirame regulaarselt sademevett

Maailm:
KAITSTA JA TAASTADA MAISMAA ÖKOSÜSTEEME NING PROPAGEERIDA NENDE SÄÄSTVAT KASUTAMIST; MAJANDADA METSI SÄÄSTVALT NING PEATADA JA PÖÖRATA ÜMBER PINNASE HALVENEMINE JA BIOLOOGILISE MITMEKESISUSE HÄVIMINE

Tallinna Lennujaam:
Kasutame lennujaamades keskkonnasäästlikke jäätörjevahendeid, et vähendada negatiivset mõju bioloogilisele mitmekesisusele

Maailm:
TOETADA RAHUMEELSEID JA KAASAVAD ÜHISKONDI, ET SAAVUTADA SÄÄSTEV ARENG; TAGADA ÕIGUSKAITSE KÕIKIDELE NING LUUA KÕIKIDEL TASANDITEL TÕHUSAD, VASTUTUSTUNDLIKUD JA KAASAVAD INSTITUTSIOONID

Tallinna Lennujaam:
Väldime korrupsiooni seades hanketingimuste seadmise ja huvide konfliktide vältimise

Maailm:
TUGEVDADA TEGEVUSKAVA RAKENDAMISE MEETODEID JA TAASELUSTADA SÄÄSTVA ARENGU ALANE ÜLEMAAILMNE PARTNERLUS

Tallinna Lennujaam:
Tasume keskkonnamakse välisõhu saasteloa ja vee-erikasutusloa alusel

GRI sisuregister

Standard	Avalikustatav teave	Lehekülje numbrid
GRI 102: Üldine avalikustatav teave	Organisatsiooni profiil	
	102-1 Ettevõtte nimi	AS Tallinna Lennujaam
	102-2 Peamised tegevused, kaubamärgid, tooted ja/või teenused	<u>14</u> , <u>17</u>
	102-3 Peakontori asukoht	<u>14</u>
	102-4 Ettevõtte tegevuskohad	<u>14</u> , <u>85</u> , <u>138</u>
	Kestliku arengu eesmärk nr 9	<u>85</u> , <u>124</u> , <u>129</u>
	Ehitada vastupidav taristu, toetada kaasavat ja säästvat industrialiseerimist ning innovatsiooni	
	102-5 Omandisuhte iseloom ja õiguslik vorm	<u>42</u>
	102-6 Riigid, kus ettevõtte tegutseb	<u>14</u>
	102-7 Ettevõtte suurus	<u>18</u>
102-8 Tööjõu struktuur	<u>138-141</u>	
102-9 Tarneahela kirjeldus	<u>61</u>	
102-10 Olulised muudatused organisatsioonis ja selle tarneahelas	<u>22-25</u> , <u>61</u>	

Standard	Avalikustatav teave	Lehekülje numbrid
	102-11 Ettevaatusabinõude rakendamine	<u>47-48</u> , <u>52-61</u>
	102-12 Osalemine välistes algatustes (peamised toetusvaldkonnad ja -tegevused)	<u>49</u>
	102-13 Liikmesus ja kuuluvus organisatsioonidesse	<u>49</u>
	Strateegia	
	102-14 Juhatuse esimehe pöördumine	<u>6-10</u>
	102-15 Peamised mõjud, riskid ja võimalused	<u>28-32</u> , <u>36-39</u> , <u>55-61</u> , <u>155</u> , <u>188-191</u>
	Eetika	
	102-16 Väärtused, põhimõtted, standardid ja käitumistavad	<u>31-32</u> , <u>48</u>
	Ühingujuhtimine	
	102-18 Juhtimisstruktuur	<u>42-45</u>
	Huvigruppide kaasamine	
	102-40 Huvigruppide nimekiri	<u>124-126</u>
	102-42 Huvigruppide kaardistamine ja valik	<u>124-126</u>
	102-43 Huvigruppide kaasamise põhimõtted	<u>112-119</u> , <u>124-126</u> , <u>144-146</u>

Standard	Avalikustatav teave	Lehekülje numbrid
	102-44 Olulisemad tõstatatud teemad ja murekohad	<u>124</u>
	Aruandluspõhimõtted	
	102-45 Finantsaruandes hõlmatud üksused	<u>14</u>
	102-46 Aruande sisu ja teemade ulatuse määratlemine	<u>192-195</u>
	102-47 Oluliste teemade loetelu	<u>28-35</u>
	102-48 Avalikustatava teabe korrigeerimine	<u>192-195</u>
	102-49 Muutused aruandluses	Järgime ning seome oma tegevused ÜRO kestliku arengu eesmärkidega, mille täitmist oleme käesolevas aruandes ka esmakordselt kajastanud
	102-50 Aruandlusperiood	01.01.-31.12.2018
	102-51 Viimase aruande avaldamise kuupäev	29.03.2018
	102-52 Aruandlustsükkel	Aruanne koostatakse igal aastal. GRI juhiste vastavat aruannet on koostatud alates aastast 2014. Kõik varasemad aruanded on kättesaadavad AS-i Tallinna Lennujaam kodulehel

Standard	Avalikustatav teave	Lehekülje numbrid
	102-53 Aruannet puudutavate küsimuste kontakt	kvaliteet@tll.aero
	102-54 Aruande vastavus GRI standardile	Aruanne järgib rahvusvahelist Global Reporting Initiative (GRI) standardit ja on koostatud standardi põhinõuete järgi
	102-55 GRI sisuregister	<u>196-204</u>
	102-56 Väline kinnitus	Kontserni aastaaruande on kinnitanud audiitor AS PricewaterhouseCoopers
GRI 103: Juhtimisviisi kirjeldus	103-1 Aruande ulatus ja piirid	<u>28-39</u>
	103-2 Juhtimis põhimõtted ja selle komponendid	<u>28-39, 154</u>
	103-3 Juhtimis põhimõtete hindamine	<u>28-39</u>
	Kestliku arengu eesmärk nr 12 Tagada säästev tarbimine ja tootmine	<u>155, 172-173</u>
GRI 201: Majandustulemused	201-1 Ettevõtte loodav ja jaotatav väärtus	<u>67-74, 125</u>

Standard	Avalikustatav teave	Lehekülje numbrid
	Kestliku arengu eesmärk nr 8 Toetada jätkusuutlikku, kaasavat ja säästvat majandusarengut ning tagada kõikidele inimestele inimväärne töö	<u>128</u> , <u>138</u> , <u>149</u>
GRI 203: Kaudne majandusmõju	203-1 Infrastruktuuri investeringud ja toetatud teenused	<u>69-70</u> , <u>128-135</u>
GRI 205: Korruptsiooni tõkestamine	205-1 Korruptsiooniga seotud riskide hindamine	<u>47</u>
	205-2 Korruptsioonivastase poliitika ja protseduuride alane suhtlus ja koolitus	<u>47</u>
	205-3 Korruptsioonijuhtumid ja järgnenud tegevused	<u>47</u>
	Kestliku arengu eesmärk nr 16 Toetada rahumeelseid ja kaasavaid ühiskondi, et saavutada säästev areng; tagada õiguskaitse kõikidele ning luua kõikidel tasanditel tõhusad, vastutustundlikud ja kaasavad institutsioonid	<u>48</u>

Standard	Avalikustatav teave	Lehekülje numbrid
GRI 302: Energia	302-1 Energia tarbimine organisatsiooni sees	<u>161-163</u> , <u>178-179</u>
	302-3 Energiatõhusus	<u>156-157</u> , <u>161-163</u> , <u>176</u>
	302-4 Energiatarbimise vähendamine	<u>156-157</u>
	Kestliku arengu eesmärk nr 7 Tagada taskukohane, usaldusväärne, säästev ja kaasaegne energia kõikidele	<u>161</u>
GRI 304: Bioloogiline mitmekesisus	304-2 Tegevuste ja teenuste oluline mõju bioloogilisele mitmekesisusele	<u>155</u> , <u>165</u> , <u>171</u> , <u>176</u>
	Kestliku arengu eesmärk nr 15 Kaitsta ja taastada maismaa ökosüsteeme ning propageerida nende säästvat kasutamist; majandada metsi säästvalt ning peatada ja pöörata ümber pinnase halvenemine ja bioloogilise mitmekesisuse hävimine	<u>165-166</u> , <u>176</u>
GRI 305: Heitkogused	305-5 Kasvuhoonegaaside heitkoguste vähendamine	<u>168-170</u>
	305-7 Lämmastikoksiid ja vääveloksiid ning teised olulised õhuheitmed	<u>168-170</u>

Standard	Avalikustatav teave	Lehekülje numbrid
	Kestliku arengu eesmärk nr 17 Tugevdada tegevuskava rakendamise meetodeid ja taaselustada säästva arengu alane ülemaailmne partnerlus	<u>155</u>
	Kestliku arengu eesmärk nr 11 Muuta linnad ja asulad kaasavaks, turvaliseks, vastupidavaks ja säästvaks	<u>158-159</u>
	Kestliku arengu eesmärk nr 13 Võtta kiiresti meetmeid kliimamuutuste ja nende mõjudega võitlemiseks	<u>168-170</u>
GRI 306: Heitvesi ja jäätmed	306-1 Vee väljalase kvaliteedi ja sihtkoha järgi	<u>164, 168, 178-179</u>
	306-2 Jäätmed vastavalt tüübi ja käitluse meetodile	<u>172-173</u>
	306-3 Olulised lekked	<u>172</u>
	306-4 Ohtlike jäätmete vedu	<u>172-173</u>
	306-5 Veekogud, mida mõjutab vee väljavool ja/või äravool	<u>160, 167, 176</u>
	Kestliku arengu eesmärk nr 6 Tagada kõikidele joogivesi ja kanalisatsioon ning veevarude säästev majandamine	<u>167</u>

Standard	Avalikustatav teave	Lehekülje numbrid
	Kestliku arengu eesmärk nr 14 Kaitsta ja kasutada säästvalt ookeane, meresid ja mere elusressursse, et saavutada säästev areng	<u>167</u>
GRI 307: Keskkonnanõuetevastavus	307-1 Mittevastavused keskkonnanõuetele ja regulatsioonidele	<u>157</u>
GRI 401: Töehõive	401-1 Uute töötajate värbamine ja töötajate voolavus	<u>138-142</u>
GRI 403: Töötervishoid ja -ohutus	403-1 Töötervishoiu ja tööohutuse juhtimissüsteem	<u>51, 58-61</u>
	403-2 Ohu tuvastamine, riskihindamine ja vahejuhtumite uurimine	<u>58-61, 150</u>
	403-4 Töötajate osalemine, konsulteerimine ja suhtlemine töötervishoiu ja -ohutuse valdkonnas	<u>52, 150</u>
	Kestliku arengu eesmärk nr 3 Tagada kõikidele vanuserühmadele hea tervis ja heaolu	<u>52, 58</u>

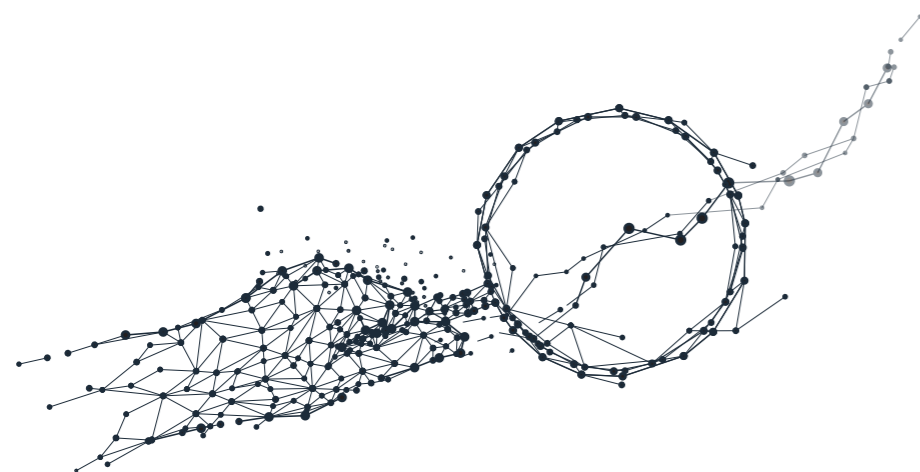
Standard	Avalikustatav teave	Lehekülje numbrid
GRI 404: Koolitus ja haridus	404-1 Keskmise koolitustundide arv töötaja kohta aastas	Kuna ettevõtte panustab praktilisse õppesse töökohal, siis ei ole see näitaja asjakohane
	404-2 Programmid töötajate oskuste arendamiseks ja ülemineku toetamiseks	<u>147-149</u>
	404-3 Töötajate osakaal, kellega viiakse regulaarselt läbi tulemus- ja arenguveestlusi	<u>147</u>
	Kestliku arengu eesmärk nr 4 Tagada kõikidele kaasav ja õiglane kvaliteetne haridus ning elukestva õppe võimalused	<u>149</u>
	Kestliku arengu eesmärk nr 5 Saavutada sooline võrdõiguslikkus ning suurendada naiste ja tütarlaste mõjuvõimu	<u>138, 149</u>
GRI 406: Mitte diskrimineerimine	406-1 Diskrimineerimise juhtumid ja parandusmeetmed	2018. aastal ei registreeritud ühtegi diskrimineerimise juhtumit
GRI 419: Sotsiaalmajanduslik nõuetlevastavus	419-1 Mittevastavus sotsiaalmajanduslikele nõuetele	2018. aastal ei tuvastatud ühtegi mittevastavust

A person wearing a red blazer and a blue patterned shirt is using a smartphone. To their left is a white shopping cart, and to their right is a silver laptop. The scene is set against a bright, warm background, possibly a window with sunlight. The text is overlaid on the left side of the image.

**2018.
KONSOLIDEERITUD
MAJANDUSAASTA
ARUANNE**

2018. MAJANDUSAASTA KONSOLIDEERITUD ARUANNE

Kontserni lühiiseloostus ja kontaktandmed	211
KONSOLIDEERITUD RAAMATUPIDAMISE AASTAARUANNE	212
Konsolideeritud raamatupidamise aastaaruande lisad	219
Lisa 1. Üldine informatsioon	219
Lisa 2. Kokkuvõtte olulisematest arvestus- ja aruandluspõhimõtetest	220
Lisa 3. Finantsriskide juhtimine	250
Lisa 4. Olulised raamatupidamishinnangud	258
Lisa 5. Materiaalne põhivara	260
Lisa 6. Kinnisvarainvesteeringud	266
Lisa 7. Kasutusrent	268
Lisa 8. Varud	270
Lisa 9. Nõuded ja ettemaksed	271
Lisa 10. Finantsinstrumendid	273
Lisa 11. Raha ja raha ekvivalendid	276
Lisa 12. Võlakohustused	278
Lisa 13. Laenu tagatis ja panditud vara	282
Lisa 14. Sihtfinantseerimine	283
Lisa 15. Võlad tarnijatele ja muud võlad	286
Lisa 16. Maksuvõlad	287
Lisa 17. Viitvõlad töötajatele	288
Lisa 18. Omakapital	289
Lisa 19. Müügitulu	290
Lisa 20. Muud äritulud	292
Lisa 21. Kaubad, materjal ja teenused	293
Lisa 22. Mitmesugused tegevuskulud	294
Lisa 23. Tööjõukulud	295
Lisa 24. Tingimuslikud ning siduvad tulevikukohustused	296
Lisa 25. Tehingud seotud osapooltega	297
Lisa 26. Finantsinformatsioon emaettevõtte kohta	298
SÕLTUMATU VANDEAUDIITORI ARUANNE	305
Kasumi jaotamise ettepanek	309
Majandusaasta aruande allkirjad	310
AS-i Tallinna Lennujaam müügitulu vastavalt EMTAK 2008-le	312

Äriniimi:	AS Tallinna Lennujaam
Äriregistri kood:	10349560
Juriidiline aadress:	Lennujaama tee 12 11101 Tallinn Eesti Vabariik
Telefon:	+372 6 058 701
Faks:	+372 6 058 333
E-post:	administration@tll.aero www.tallinn-airport.ee
Audiitor:	AS PricewaterhouseCoopers
Majandusaasta algus:	01.01.2018
Majandusaasta lõpp:	31.12.2018

Kontserni lühiiseloostus ja kontaktandmed

Kontsern tegutseb Eesti Vabariigis, käitab L. Meri Tallinna, Kärda, Kuressaare, Tartu, Pärnu lennujaamu ning Ruhnu ja Kihnu lennuvälju.

Kontserni põhitegevusvaldkondadeks on lennujaamade käitamine ja arendamine ning lennukite ja reisijate maapealne teenindamine. 2018. aastal andis kontsern tööd keskmiselt 667-le (2017: 634-le) töötajale.

AS-i Tallinna Lennujaam aktsiate omanik on Eesti Vabariik ning ettevõtte kuulub Eesti Vabariigi Majandus- ja Kommunikatsiooniministeeriumi haldusalasse.

Konsolideeritud raamatupidamise aastaaruanne

KONSOLIDEERITUD FINANTSSEISUNDI ARUANNE

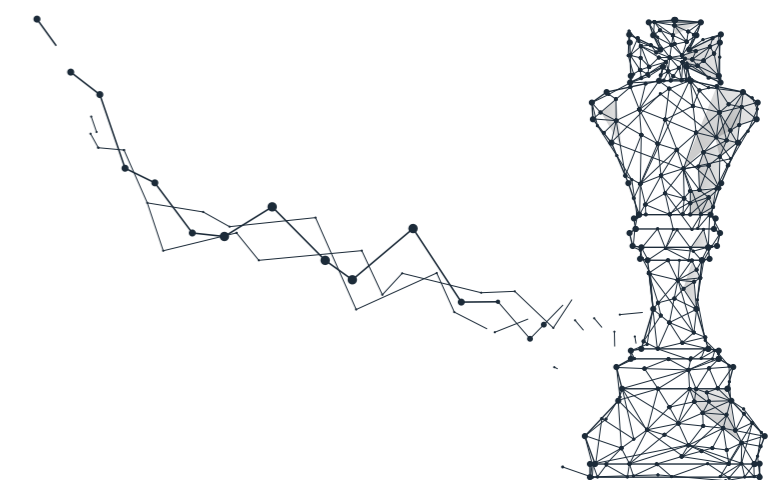
tuhandetes eurodes	Lisa nr	31.12.2018	31.12.2017
VARAD			
Põhivara			
Materiaalne põhivara	Lisa 5	152 446	140 348
Immateriaalne põhivara		391	100
Kinnisvarainvesteeringud	Lisa 6	17 986	19 060
PÕHIVARA KOKKU		170 823	159 508
Käibevara			
Varud	Lisa 8	290	230
Nõuded ja ettemaksed	Lisa 9	5 363	7 537
Raha	Lisa 11	13 260	14 137
KÄIBEVARA KOKKU		18 913	21 904
VARAD KOKKU		189 736	181 412

tuhandetes eurodes	Lisa nr	31.12.2018	31.12.2017
OMAKAPITAL			
Aktiikapital	Lisa 18	25 095	25 095
Kohustuslik reservkapital		2 510	2 510
Jaotamata kasum		58 134	50 652
OMAKAPITAL KOKKU		85 739	78 257
KOHUSTUSED			
Pikaajalised kohustused			
Võlakohustused	Lisa 12	32 274	23 750
Sihtfinantseerimine	Lisa 14	60 902	60 660
Muud võlad		41	41
PIKAAJALISED KOHUSTUSED KOKKU		93 217	84 450
Lühiajalised kohustused			
Võlakohustused	Lisa 12	1 488	8 509
Võlad ja ettemaksed	Lisa 15	8 836	9 696
Eraldis	Lisa 25	456	500
LÜHIAJALISED KOHUSTUSED KOKKU		10 780	18 705
KOHUSTUSED KOKKU		103 997	103 155
KOHUSTUSED JA OMAKAPITAL KOKKU		189 736	181 412

KONSOLIDEERITUD KOONDKASUMIARUANNE

tuhandetes eurodes

	Lisa nr	2018	2017
Müügitulu	Lisa 19	43 801	40 250
Muud äritulud	Lisa 20	10 067	9 684
Kaubad, materjal ja teenused	Lisa 21	-14 035	-12 614
Mitmesugused tegevuskulud	Lisa 22	-1 580	-1 283
Tööjõukulud	Lisa 23	-19 031	-17 747
Põhivara kulum ja väärtuse langus	Lisa 5, 6	-11 361	-11 038
Muud ärikulud		-209	-580
ÄRIKASUM		7 652	6 672
Finantstulud ja -kulud		-170	-207
ARUANDEAASTA KASUM		7 482	6 464
ARUANDEAASTA KOONDKASUM		7 482	6 464

KONSOLIDEERITUD RAHAVOOGUDE ARUANNE

tuhandetes eurodes	Lisa nr	2018	2017
PÕHITEGEVUSE RAHAVOOD			
Laekumised klientidelt		48 857	48 541
Tarnijatele ja töötajatele tasutud		-39 144	-38 912
Saadud intressitulu		2	1
Makstud intressid		-185	-310
Saadud tegevuskulude sihtfinantseerimine riigieelarvest	Lisa 14	5 750	5 750
Saadud muu tegevuskulude sihtfinantseerimine	Lisa 14	170	32
PÕHITEGEVUSE RAHAVOOD KOKKU		15 450	15 102
RAHAVOOD INVESTEERIMISEST			
Tasutud immateriaalse, materiaalse põhivara ja kinnisvarainvesteeringute soetamisel	Lisa 5,6	-24 439	-33 761
Laekunud materiaalse põhivara müügist	Lisa 5	42	162
Saadud põhivara sihtfinantseerimine riigieelarvest	Lisa 14	3 700	0
Saadud põhivara sihtfinantseerimine	Lisa 9 14	2 870	8 476
RAHAVOOD INVESTEERIMISEST KOKKU		-17 827	-25 123

tuhandetes eurodes	Lisa nr	2018	2017
RAHAVOOD FINANTSEERIMISEST			
Saadud laenu tagasimaksed	Lisa 12	-8 500	-4 556
Saadud laenud	Lisa 12	10 000	20 000
RAHAVOOD FINANTSEERIMISEST KOKKU		1 500	15 444
RAHAVOOD KOKKU		-877	5 424
Raha ja raha ekvivalendid aruandeperioodi algul	Lisa 11	14 137	8 713
Raha ja raha ekvivalendid aruandeperioodi lõpul	Lisa 11	13 260	14 137
RAHA JA RAHA EKVIVALENTIDE MUUTUS		-877	5 424

KONSOLIDEERITUD OMAKAPITALI MUUTUSTE ARUANNE

tuhandetes eurodes	Aktsiakapital	Kohustuslik reservkapital	Jaotamata kasum	Kokku
SALDO SEISUGA 31.12.2016	25 095	2 510	44 188	71 793
2017. aasta koondkasum	0	0	6 464	6 464
SALDO SEISUGA 31.12.2017	25 095	2 510	50 652	78 257
2018. aasta koondkasum	0	0	7 482	7 482
SALDO SEISUGA 31.12.2018	25 095	2 510	58 134	85 739

Täpsem informatsioon aktsiakapitali ja muude omakapitali kirjete kohta on toodud Lisas 18.

KONSOLIDEERITUD RAAMATUPIDAMISE AASTAARUANDE LISAD**Lisa 1. Üldine informatsioon**

Emaettevõtte AS Tallinna Lennujaam on Eesti Vabariigis 30.12.1997 registreeritud 100% riigile kuuluv äriühing.

Kontserni AS Tallinna Lennujaam konsolideeritud raamatupidamise aastaaruanne hõlmab AS-i Tallinna Lennujaam (emaettevõtte) ja tema 100%-list tütarettevõtet AS-i Tallinn Airport GH, mis tegeleb õhusõidukite ja reisijate maapealse teenindamisega ning kelle aktsiad on registreeritud Eestis.

Kontserni konsolideeritud raamatupidamise aastaaruande on juhatus kinnitanud 26. märtsil 2019.

Lisa 2. Kokkuvõtte olulisematest arvestus- ja aruandluspõhimõtetest

Alljärgnevalt on esitatud kokkuvõtte konsolideeritud raamatupidamise aastaaruande koostamisel rakendatud olulisematest arvestus- ja aruandluspõhimõtetest. Nimetatud arvestus- ja aruandluspõhimõtteid on kasutatud järjepidevalt kõikidel aruandeperioodidel, v.a. juhtudel, kui info on avaldatud eraldi.

(A) ARVESTUSE ALUSED

Kontserni konsolideeritud raamatupidamise aastaaruanne on koostatud kooskõlas rahvusvaheliste finantsaruandluse standarditega (IFRS) ja Rahvusvaheliste Finantsaruandlusstandardite Tõlgendamise Komitee (IFRIC) tõlgendustega, nagu Euroopa Liit on need vastu võtnud.

Konsolideeritud raamatupidamise aastaaruandes esitatud finantsnäitajad tuginevad põhiliselt ajaloolisele soetusmaksumusele, välja arvatud õiglasel väärtuses muutustega läbi koondkasumiaruande kajastatavad finantsvarad ja -kohustused.

Konsolideeritud finantsaruannete koostamisel on kasutatud teatud raamatupidamishinnanguid, samuti on kasutatud mitmete arvestus- ja aruandluspõhimõtete rakendamise osas juhatuse otsuseid. Konsolideeritud raamatupidamise aastaaruande lisa 4 on avalikustatud need valdkonnad, kus raamatupidamishinnangutel on oluline mõju kontserni aastaaruandes kajastatud informatsioonile. Kontserni konsolideeritud raamatupidamise aruanne on koostatud tuhandetes eurodes, kui ei ole kirjutatud teisiti.

(B) ARVESTUS- JA AVALIKUSTAMISPÕHIMÕTETE MUUTUSED

Muutused informatsiooni esitusviisis

Käesoleva aruande koostamisel rakendatud põhimõtted info esitusviisi osas on samad, mida kasutati kontserni 31. detsembril 2017 lõppenud majandusaasta konsolideeritud aruandes, välja arvatud juhtudel, mida on kirjeldatud alljärnevalt.

Kontsern on varasemalt kajastanud saadud põhivara sihtfinantseerimise finantseerimistegevuse rahavoogudes. Kuna juhtkonna hinnangul peegeldab saadud põhivara sihtfinantseerimise kajastamine investeerimistegevuse rahavoogudes õigemini saadud toetuste sisu, siis on käesolevas aruandes nii 2017. aasta kui ka 2018. aasta põhivara sihtfinantseerimine kajastatud investeerimistegevuse rahavoogudes. Eeltoodu tõttu vähenesid 2017. aasta finantseerimistegevuse rahavood ning suurenesid investeerimistegevuse rahavood 8 476 tuhande euro võrra.

Muutused olulistes arvestuspõhimõtetes alates 1.01.2018

Käesoleva aruande koostamisel rakendatud arvestuspõhimõtted on samad, mida kasutati kontserni 31. detsembril 2017 lõppenud majandusaasta konsolideeritud aruandes, välja arvatud juhtudel, mida on kirjeldatud alljärnevalt. Kontsern on alates 1. jaanuarist 2018 esmakordselt rakendanud IFRS 15 "Müügitulu lepingutelt klientidega" ja IFRS 9 "Finantsinstrumendid". Mitmed teised uued standardid on rakendunud 1. jaanuarist 2018, kuid neile ei ole olulist mõju kontserni finantsaruannetele. IFRS 15 ja IFRS 9 rakendamisel ei olnud olulist mõju kontserni finantsaruannetele seisuga 1. jaanuar 2018.

IFRS 9 Finantsinstrumendid

IFRS 9 asendab IAS 39 käsitlusi, mis puudutavad finantsvarade ja -kohustuste arvele võtmist, klassifitseerimist ja mõõtmist, finantsinstrumentide kajastamise lõpetamist, finantsvarade väärtuse langust ning *hedge accounting*'ut.

IFRS 9 Finantsinstrumendid rakendamine alates 1. jaanuarist 2018 tõi kaasa arvestuspõhimõtete muutusi, kuigi ei põhjastanud olulisi korrigeerimisi finantsaruandes. Uued arvestuspõhimõtted on toodud punktides J, K. Vastavalt IFRS 9 ülemineku reeglitele võrdlusandmeid ei muudetud.

Kontserni juhtkond hindas 1. jaanuaril 2018 (esmase rakendamise kuupäeval), millised ärimudelid on asjakohased kontserni finantsvaradele ning klassifitseeris finantsvarad vastavatesse IFRS 9 kategooriatesse. Esmase rakendamise kuupäeval, 1. jaanuaril 2018, kontserni finantsvarad, koos võimalike ümberklassifitseerimistega, olid alljärgnevad (ümberklassifitseerimine IFRS 9 rakendamise tulemusena ei põhjastanud muutuseid väärtustes):

	Mõõtmiskategooria		Bilansiline väärtus tuh EUR	
	Esialgne (IAS 39)	Uus (IFRS 9)	Esialgne	Uus
Finantsvarad				
Käibevara				
Raha ja raha ekvivalendid	Soetusmaksumus	Soetusmaksumus	14 137	14 137
Nõuded ostjate vastu ja muud nõuded	Soetusmaksumus	Soetusmaksumus	6 719	6 719

Kontsernil on järgnevad finantsvarade tüübid, mis kuuluvad IFRS 9 uue oodatava krediitkahjumi mudeli alla:

- nõuded kaupade müügist ja teenuste osutamisest,
- raha ja raha ekvivalendid.

Kontsern pidi üle vaatama väärtuse languse meetoodika iga vastava varaklassi jaoks. Väärtuse languse meetoodika muutuse mõju kontserni jaotamata kasumile ja omakapitalile on kajastatud lisas 3. Väärtuse languse meetoodika muutuse tulemusel ei tekkinud olulisi muutusi allahindluse reservis 1. jaanuari 2018 seisuga, seega korrigeerimisi jaotamata kasumis ja omakapitalis ei tehtud.

Kuigi raha ja raha ekvivalendid kuuluvad samuti IFRS 9 oodatava krediitkahjumi mudeli alla, siis tuvastatud väärtuse langus oli ebaoluline 1. jaanuari 2018 ja 31. detsembri 2018 seisuga.

IFRS 15 Müügitulu kliendilepingutelt. Kontsern rakendas 1. jaanuarist 2018 standardit IFRS 15 Müügitulu kliendilepingutelt, kasutades muudetud tagasiulatuvat rakendusviisi, mille tulemusena kajastati standardi rakendamise mõju esmarakendamise kuupäeva (st 1. jaanuari 2018) seisuga. Võrdlusandmeid 2017. aasta kohta ei ole muudetud ja need on esitatud varasemalt kehtinud standardite IAS 18 või IAS 11 ning vastavate tõlgenduste järgi. Uued arvestuspõhimõtted on toodud punktis V. Lisaks ei ole võrdlusandmetele rakendatud IFRS 15 avalikustamise nõudeid. Rakendamise tulemusena ei ole kajastatud korrigeerimisi finantsaruandes 1. jaanuari 2018 seisuga.

IFRS 15 „Müügitulu lepingutelt klientidega“ muudatused. Muudatused ei muuda standardi põhiprintsiipe, vaid selgitavad, kuidas neid printsiipe tuleks rakendada. Muudatused selgitavad, kuidas tuvastada teostamiskohustusi (lubadust kliendile üle anda kaupa või osutada teenust) lepingus; kuidas määrata, kas kontsern on müügitahu põhiosutaja (*principal*) (kauba või teenuse pakkuja) või agent (vastutav kauba või teenuse pakkumise korraldamise eest); ning kuidas määrata, kas müügitulu litsentsi andmise eest tuleb kajastada konkreetsel ajahetkel või perioodi jooksul. Neile selgitustele lisaks sisaldavad muudatused kaks täiendavat lihtsustust eesmärgiga vähendada ettevõtte kulusid ja keerukust standardi esmakordsel rakendamisel.

Uute või muudetud standardite ja tõlgenduste rakendamine alates 1.01.2019

Välja on antud uusi või muudetud standardeid või tõlgendusi, mis muutuvad kontsernile kohustuslikuks alates 1. jaanuarist 2019 või hilisematel perioodidel ja mida kontsern ei ole rakendanud ennetähtaegselt.

IFRS 16 „Rendilepingud“. Standard muutub kontsernile kohustuslikuks alates 1. jaanuarist 2019. Uus standard sätestab rendilepingute arvelevõtmise, mõõtmise, esituse ja avalikustamise põhimõtted. Kõikide rendilepingute tulemusena saab rendilevõtja õiguse kasutada vara alates rendilepingu algusest ning – juhul kui rendimakseid tehakse üle perioodi – ka finantseeringu. Sellest tulenevalt elimineerib IFRS 16 rendilepingute klassifitseerimise kasutus- ja kapitalirentideks nagu seda tegi IAS 17 ning selle asemel kehtestab ühe arvestusmudeli rendilevõtjate jaoks. Rendilevõtjad peavad:

- arvele võtma varad ja kohustused kõikide üle 12-kuuliste rendilepingute osas, v.a juhul kui renditav vara on väikese väärtusega;
- kajastama kasumiaruandes kulumit renditavadelt varadelt ja intressikulu rendikohustustelt.

IFRS 16 põhimõtted rendileandjate jaoks jäävad sisuliselt samaks IAS 17 põhimõtetega, ehk et rendileandja jagab jätkuvalt oma rendilepingud kasutus- ja kapitalirentideks ning kajastab neid rendiliike erinevalt. Standard avaldab mõju kasutusrendilepingutest tulenevate kulude, varade ja kohustuste kajastamisele finantsaruannetes.

Uue standardi rakendamisel alates 1.01.2019 puudub oluline mõju kontsernile.

Finantsaruandluse kontseptuaalse raamistiku muudatused (rakendub 1. jaanuaril 2020 või hiljem algavatele aruandeperioodidele; ei ole veel vastu võetud Euroopa Liidu poolt). Muudetud kontseptuaalne raamistik sisaldab uut peatükki mõõtmise kohta, juhiseid finantstulemuse raporteerimise kohta, täiendatud mõisteid ja juhiseid (nt kohustuse mõiste) ning selgitusi oluliste valdkondade rolli kohta finantsaruandluses, näiteks juhtkonna kätte usaldatud ressursside kasutamise hoolsus, konservatiivsus, mõõtmise ebakindlus.

Kontsern hindab muudatuste mõju finantsaruandele.

„Olulisuse mõiste“ – IAS 1 ja IAS 8 muudatused (rakendub 1. jaanuaril 2020 või hiljem algavatele aruandeperioodidele; ei ole veel vastu võetud Euroopa Liidu poolt). Muudatused selgitavad olulisuse mõistet ning seda, kuidas mõistet rakendada, kaasates mõistesse need juhised, mis seni olid kirjas muudes standardites. Samuti on täiendatud mõistega kaasnevaid selgitusi. Muudatuste tulemusena on olulisuse mõiste kõikides IFRS standardites järjepidev. Info on oluline, kui selle avaldamata jätmine, valesti avaldamine või varjamine võib mõistlikult eeldades mõjutada otsuseid, mida ettevõtte üldotstarbeliste finantsaruannete peamised kasutajad nende aruannete põhjal teevad.

Kontsern hindab muudatuste mõju finantsaruandele.

Muudel uutel või muudetud standarditel või tõlgendustel, mis veel ei kehti, ei ole eeldatavasti olulist mõju kontsernile.

(C) KONSOLIDEERITUD ARUANNETE KOOSTAMINE**Konsolideerimise põhimõtted**

Konsolideeritud raamatupidamise aastaaruanne sisaldab emaettevõtte AS-i Tallinna Lennujaam ning selle tütarettevõtte AS-i Tallinn Airport GH finantsnäitajaid konsolideerituna rida-realt. Ema- ja tütarettevõtte vaheliste tehingute tulemusena tekkinud nõuded, kohustused, tulud, kulud ning realiseerimata kasumid ja kahjumid on elimineeritud. Vajadusel on tütarettevõtte arvestuspõhimõtteid muudetud, et viia need kooskõlla kontserni arvestuspõhimõtetega.

Tütarettevõtte

Tütarettevõtte on kontserni poolt kontrollitav ettevõtte. Kontroll eksisteerib, kui emaettevõtte omab mõjuvõimu määrata investeeringuobjekti finants- ja tegevuspõhimõtteid, millega kaasneb reeglina enam kui pool hääleõigustest tütarettevõttes. Kontrolli olemasolu hindamisel võetakse arvesse hetkel kasutatavate või konverteeritavate potentsiaalsete hääleõiguste olemasolu ja võimalikku mõju. Tütarettevõtte konsolideeritakse raamatupidamise aastaaruandes alates kontrolli tekkimisest kuni selle lõppemiseni.

Emaettevõtte konsolideerimata aruanded

Konsolideeritud raamatupidamise aastaaruande lisades on avaldatud konsolideeritava üksuse (emaettevõtte) eraldiseisvad konsolideerimata põhjaruanded. Emaettevõtte põhjaruannete koostamisel on järgitud samu arvestuspõhimõtteid, mida on rakendatud ka konsolideeritud raamatupidamise aastaaruande koostamisel, v.a. tütarettevõtete kajastamist käsitlevad arvestuspõhimõtted, mis on emaettevõtte eraldiseisvates põhjaruannetes muudetud vastavalt IAS 27 „Konsolideeritud ja eraldiseisvad raamatupidamise aruanded” nõuetele ning investeeringud tütarettevõtete aktsiatesse on kajastatud soetusmaksimumes miinus vajadusel allahindlused vara väärtuse langusest (vt Lisa 26).

(D) TEHINGUD VÄLISVALUUTAS NING VÄLISVALUUTAS FIKSEERITUD FINANTSVARAD JA -KOHUSTUSED**Arvestus- ja esitusvaluuta**

Kontserni kuuluvate ettevõtete arvestusvaluutadeks on nende ettevõtete äritegevuse põhilise majanduskeskkonna valuuta. Ema- ja tütarettevõtte arvestusvaluuta on euro. Konsolideeritud aruanded on koostatud eurodes.

Tehingud välisvaluutas ning välisvaluutas fikseeritud varad ja kohustused

Välisvaluutas fikseeritud tehingute kajastamisel võetakse aluseks tehingu toimumise päeval ametlikult kehtinud Euroopa Keskpanga vastava valuuta ametlikud noteeringud. Raha ülekandmise ja tehingupäeva kursside erinevuse korral tekivad kursivahed kajastatakse koondkasumiaruandes. Välisvaluutas fikseeritud monetarsed varad ja kohustused on ümber hinnatud aruande kuupäeval kehtinud Euroopa Keskpanga ametliku noteeringu või, kui Euroopa Keskpank vastavat valuutat ei noteeri, valuutat emiteeriva riigi keskpanga ametliku noteeringu alusel euro suhtes. Võlakohustuste ning raha ja raha ekvivalentide ümberhindamisest tulenevad kasumid ja kahjumid on kajastatud koondkasumiaruandes finantstulude- ja kuludena; muud valuutakursside muutustest tulenevad kasumid ja kahjumid aga muude äritulude või tegevuskuludena.

(E) VARADE JA KOHUSTUSTE JAOTUS LÜHI- JA PIKAAJALISTEKS

Varad ja kohustused on finantsseisundi aruandes jaotatud lühi- ja pikaajalisteks. Lühiajalisteks loetakse varad, mis eeldatavasti realiseeritakse järgmisel majandusaastal või kontserni tavapärase äritsükli käigus.

Kohustusi liigitatakse lühiajalisteks kui nende tasumise tähtaeg on 12 kuu jooksul alates aruande kuupäevast või kontsernil pole tingimusteta õigust kohustuse tasumist edasi lükata rohkem kui 12 kuud pärast aruande kuupäeva.

Laenukohustusi, mille tagasimakse tähtaeg on 12 kuu jooksul aruande kuupäevast, kuid mis refinantseeritakse pikaajaliseks pärast aruande kuupäeva, kuid enne aastaaruande kinnitamist, kajastatakse lühiajalistena. Samuti kajastatakse lühiajalistena laenukohustusi, mida laenuandjal oli õigus aruande kuupäeval tagasi kutsuda laenulepingus sätestatud tingimuste rikkumise tõttu.

Kõik ülejäänud varad ja kohustused on näidatud pikaajalistena.

(F) MATERIAALNE PÕHIVARA

Materiaalse põhivarana käsitletakse materiaalsed vara, mida kasutatakse teenuste osutamiseks, rendile andmiseks või halduseesmärkidel ja mida eeldatavasti kasutatakse üle aasta. Materiaalsed põhivara kajastatakse finantsseisundi aruandes jääkväärtuses, mis on saadud vara soetusmaksumuse vähendamisel akumulieritud kulumi ja võimaliku väärtuse languse võrra.

Soetusmaksumus

Materiaalne põhivara võetakse algselt arvele tema soetusmaksumuses.

- Ostetud põhivara soetusmaksumus koosneb ostuhinnast ja soetamisega otseselt seotud kulutustest, mis on vajalikud vara viimiseks tema tööseisundisse ja -asukohta.
- Omavalmistatud põhivara soetusmaksumus koosneb asukoha ettevalmistamise kuludest, valmistamisel ja kasutuselevõtul tehtud kulutustest materjalidele ja teenustele ning hüvitistest tööjõule.

Kui materiaalse põhivara objekti valmistamine vältab pikema perioodi ning seda finantseeritakse laenu või mõne muu võlainstrumendiga, siis kapitaliseeritakse sellega seotud laenukasutuse kulutused (intressid) valmistatava objekti soetusmaksumusse. Laenukasutuse kulutuste kapitaliseerimist alustatakse hetkest, kui

on tekkinud laenukasutuse kulutusi ja varaga seotud kulutusi ning vara valmistamist on alustatud. Laenukasutuse kulutuste kapitaliseerimine lõpetatakse hetkel, mil vara on valmis või selle kasutamine on pikemaks ajaks peatatud.

Kulum

Materiaalse põhivara objekti iga osa, millel on oluliselt erinev kasulik eluiga ning mille soetusmaksumus on oluline võrreldes selle objekti kogumaksumusega, amortiseeritakse eraldi.

Põhivara kulumit arvestatakse soetusmaksumuselt lineaarsel meetodil vara hinnangulise kasuliku eluea jooksul. Erandiks on maa, mida ei amortiseerita.

Materiaalse põhivara amortisatsioonimeetodid, -normid ja lõppväärtused vaadatakse üle vähemalt iga majandusaasta lõpus ja kui uued hinnangud erinevad eelnevatest, kajastatakse muutused raamatupidamislike hinnangute muutustena, s.t edasiulatuvalt. Põhivara eeldatavat kasulikku eluiga inventeeritakse aastainventuuri käigus, hilisemate kulutuste arvelevõtmisel ja oluliste muutuste korral arenguplaanides. Kui vara hinnanguline kasulik eluiga erineb oluliselt eelnevalt kehtestatust, kajastatakse see raamatupidamisliku hinnangu muutusena, muutes vara järelejäänud kasulikku eluiga, mille tulemusena muutub järgmistel perioodidel varale arvestatav kulum.

Põhivara kasuliku eluea hindamine

Põhivara kasulik eluiga määratakse lähtudes juhtkonna hinnangust vara tegeliku kasutamise perioodi kohta. Senine kogemus on näidanud, et varade tegelik kasutusaeg on osutunud mõnevõrra pikemaks kui varade hinnanguline eluiga.

Kontsernis kasutatavate põhivarade eeldatavad kasulikud eluead on järgmised:

EHITISED, RAJATISED:

Perroonid, lennurajad	50 aastat
Hooned	5 – 50 aastat
Muud rajatised (kanalisatsioonid ja muud trassid)	10 – 25 aastat
Väikerajatised (angaarid)	2 – 7 aastat

MASINAD JA SEADMED:

Mitmesugused süsteemid	3 – 20 aastat
Rajahoodusmasinad ja seadmed	6 – 10 aastat
Muu seadmed	2 – 15 aastat

MUU INVENTAR, TÖÖRIISTAD, SISSESEADED:

Terminali mööbel ja sisustus	2 – 10 aastat
Arvutid ja võrguseadmed	3 – 5 aastat
Muu vara	3 – 10 aastat

Parendused

Materiaalse põhivara objektile tehtud hilisemad kulutused lisatakse vara soetusmaksumusele või võetakse arvele eraldi varana ainult juhul, kui on tõenäoline, et kontsern saab tulevikus varaobjektist majanduslikku kasu ja varaobjekti soetusmaksumust saab usaldusväärselt mõõta. Kui materiaalse põhivara objektile vahetatakse välja mõni komponent, lisatakse uue komponendi soetusmaksumus objekti soetusmaksumusele ning asendatud komponent või proportsionaalne osa asendatud põhivarast kantakse finantsseisundi aruandest maha. Jooksva hoolduse ja remondiga seotud kulud kajastatakse koondkasumiaruandes kuludena.

Kajastamise lõpetamine

Materiaalse põhivara kajastamine lõpetatakse vara võõrandamisel, kasutuselt eemaldamisel või kui kontsern ei eelda selle vara müügist majandusliku kasu saamist. Materiaalse põhivara kajastamise lõpetamisest tekkivad kasumid ja kahjumid kajastatakse selle perioodi, millal kajastamine lõpetati, koondkasumiaruandes real "muud äritulud" või "muud ärikulud".

Varade väärtuse langus

Varad hinnatakse alla nende kaetavale väärtusele juhul, kui varade kaetav väärtus on väiksem bilansilisest jääkväärtusest – vt lõiku „mittefinantsvarade väärtuse langus“.

(G) IMMATERIAALNE PÕHIVARA

Immateriaalne põhivara võetakse arvele soetusmaksumuses, mis koosneb ostuhinnast ja otseselt soetamisega seotud kuludest. Finantsseisundi aruandes kajastatakse immateriaalset põhivara soetusmaksumuses, millest on maha arvatud akumulieeritud kulum ja allahindlused. Immateriaalse põhivara all kajastatakse soetatud tarkvara, mis on piiratud kasuliku elueaga. Kontsernil ei olnud aruandeperioodil ega ka võrdlusperioodil määramata kasuliku elueaga immateriaalset põhivara.

Tarkvara

Arvutitarkvara jooksva hooldusega seotud kulud kajastatakse kuludena nende tekkimise hetkel. Immateriaalse varana kajastatakse soetatud tarkvara, mis ei ole seonduva riistvara lahutamatu osa. Kontserni poolt loodud ja kontrollitav tarkvara kajastatakse immateriaalse varana, kui on täidetud järgmised tingimused:

- tarkvara kasutuskõlblikuks muutmine on tehniliselt võimalik;
- juhatus kavatseb tarkvara valmis saada ja seda kasutada;
- tarkvara on võimalik kasutada;
- on võimalik näidata, kuidas tarkvara loob tõenäolist tulevast majanduslikku kasu;
- tarkvara arendamise lõpetamiseks ja kasutamiseks on olemas piisavad tehnilised, rahalised ja muud vahendid;
- tarkvara arendustegevusega seotud kulutusi saab usaldusväärselt mõõta.

Kapitaliseeritavad tarkvara arenduskulud hõlmavad tööjõukulusid ning muid arendamisega otseselt seotud kulutusi. Arenduskulud, mis ei vasta eeltoodud tingimustele, kajastatakse kuludena. Tarkvaraga seotud kulutusi, mis on algselt kajastatud kuludena, ei kajastata hilisemal perioodil immateriaalse varana. Tarkvara kulud amortiseeritakse kuludesse lineaarsel meetodil hinnangulise kasuliku eluea jooksul, mille pikkus on kuni 3 - 5 aastat.

(H) KINNISVARAINVESTEERINGUD

Kinnisvarainvesteeringuna kajastatakse kinnisvara objekti, mida kontsern hoiab renditulu teenimise või turuväärtuse kasvu eesmärgil ning mida ei kasutata kontserni enda majandustegevuses.

Kontsern kasutab soetusmaksumuse meetodit, mis tähendab, et kinnisvarainvesteeringute kajastamisel rakendatakse samu arvestuspõhimõtteid, mida kasutatakse materiaalse põhivara arvestuses.

Kontsernis kasutatavate kinnisvarainvesteeringute eeldatavad kasulikud eluead on järgmised:

ANGAARID:

Hooned	15 - 50 aastat
Muud rajatised (kanalisatsioonid ja muud trassid)	3 - 20 aastat

BÜROOKOMPLEKS:

Kontorihoone	30 aastat
Kõrvalhooned	15 - 20 aastat
Rajatised	5 aastat

Kui on märke sellest, et varaobjekti eluiga või lõppväärtus on oluliselt muutunud, tehakse muudatused vara amortiseerimises edasiulatuvalt. Kinnisvarainvesteeringute kaetava väärtuse määramisel lähtutakse lõigus (I) Mittefinantsvarade väärtuse langus kirjeldatud põhimõtetest.

(I) MITTEFINANTSVARADE VÄÄRTUSE LANGUS

Kontserni juhtkond hindab igal aruande kuupäeval soetusmaksumuse meetodil kajastatavate materiaalse ja immateriaalse põhivara, kinnisvarainvesteeringute puhul vara väärtuse võimalikule langusele viitavate asjaolude esinemist. Hindamisel arvestatakse järgmisi asjaolusid:

Välised tunnused võimalikust varade väärtuse langusest:

- sarnaste varade turuväärtus on langenud;
- üldine majanduskeskkond ja turusituatsioon on halvenenud, mistõttu on tõenäoline, et varadest genereeritav tulu väheneb;

- turu intressimäärad on tõusnud, mistõttu varade tulusus võib jääda alla intressimääradele;
- varade bilansiline maksumus on suurem ettevõtte turukapitalisatsioonist.

Sisesed tunnused võimalikust varade väärtuse langusest:

- varade füüsiline seisund on järsult halvenenud;
- varadest saadavad tulud on väiksemad planeeritust;
- mõningate tegevusvaldkondade tulemused on oodatust halvemad;
- teatava raha teeniva üksuse tegevus kavatakse lõpetada.

Selliste asjaolude esinemise korral hinnatakse vara kaetavat väärtust ning võrreldakse seda bilansilise maksumusega.

Väärtuse langusest tekkinud kahjum kajastatakse summas, mille võrra vara bilansiline maksumus ületab selle kaetava väärtuse. Vara kaetav väärtus on vara õiglane väärtus, millest on maha lahutatud müügikulutused, või vara kasutusväärtus, vastavalt sellele, kumb on kõrgem. Vara väärtuse languse hindamise eesmärgil hinnatakse kaetavat väärtust, kas üksiku varaobjekti või väikseima võimaliku varade grupi kohta, mille jaoks on võimalik rahavoogusid eristada. Varade allahindlusi kajastatakse aruandeperioodi kuluna.

Kord alla hinnatud varade puhul hinnatakse igal järgmisel aruande kuupäeval, kas võib olla tõenäoline, et vara kaetav väärtus on vahepeal tõusnud. Kui väärtuse testi tulemusena selgub, et vara või varade grupi kaetav väärtus on tõusnud üle bilansilise jääkmaksumuse, tühistatakse varasem allahindlus ja suurendatakse vara bilansilist jääkmaksumust kuni summani, mis oleks kujunenud, arvestades vahepealsetel aastatel normaalset amortisatsiooni. Allahindluse tühistamist kajastatakse aruandeaasta koondkasumiaruandes põhivara allahindluse kahjumi vähendamisenä.

(J) FINANTSVARAD

ARVESTUSPÕHIMÕTTED ALATES 1. JAANUARIST 2018

Klassifitseerimine

Kontsern klassifitseerib kõik finantsvarad korrigeeritud soetusmaksumuses mõõtmiskategoorias. Klassifitseerimine sõltub kontserni ärimudelitest finantsvarade haldamisel ning rahavoogude lepingulistest tingimustest.

Arvele võtmine ja kajastamise lõpetamine

Tavapärasel turutingimustel toimuvaid finantsvarade oste ja müüke kajastatakse tehingupäeval ehk kuupäeval, millal kontsern võtab endale vara ostmise või müümise kohustuse.

Finantsvarade kajastamine lõpetatakse kui õigused finantsvarast tulenevatele rahavoogudele lõppevad või antakse üle ja kontsern annab üle sisuliselt kõik riskid ja hüved.

Mõõtmine

Finantsvarad kajastatakse esmasel arvelevõtmisel õiglasel väärtuses, millele on lisatud tehingukulud, mis on otseselt seotud finantsvara omandamisega, välja arvatud finantsvarade puhul, mida kajastatakse õiglasel väärtuses muutustega läbi kasumiaruande. Õiglasel väärtuses muutustega läbi kasumiaruande kajastavate finantsvarade tehingutasud kajastatakse kuluna kasumiaruandes.

Võlainstrumentid

Võlainstrumentide edasine kajastamine sõltub Kontserni ärimudelitest finantsvarade haldamisel ning finantsvara lepingulistest rahavoogudest. Varad, mida hoitakse lepinguliste rahavoogude kogumiseks ning mille rahavood on ainult põhiosa ja tasumata põhiosalt arvestatud intress, kajastatakse korrigeeritud soetusmaksumuses. Nendest varadest saadav intressitulu kajastatakse finantstuludes sisemise

intressimäära meetodil. Kajastamise lõpetamisel kajastatakse saadud kasum või kahjum kasumiaruandes muudes tuludes/kuludes. Valuutakursi kasumid ja kahjumid ning krediidikahjumid kajastatakse kasumiaruandes eraldi ridadel.

Konterni kõik võlainstrumendid on klassifitseeritud korrigeeritud soetusmaksu-
muse mõõtmiskategooriasse.

Seisuga 1. jaanuar 2018 ja 31. detsember 2018 olid kontserni kõik finantsvarad klassifitseeritud selles kategoorias.

Omakapitaliinstrumendid

Ettevõttel ei ole investeringuid omakapitaliinstrumentidesse.

ARVESTUSPÕHIMÕTTED KUNI 31. DETSEMBER 2017

Klassifitseerimine

Finantsvarade klassifitseerimise aluseks on finantsvarade soetamise eesmärk. Finantsvara kategooria määrab juhatus finantsvara esmasel kajastamisel.

Kontsernile kuuluvad finantsvarad on klassifitseeritud järgmistesse kategooriatesse:

- **Õiglasest väärtusest muutustega läbi koondkasumiaruande kajastatavad finantsvarad.** 31.12.2017 ning 31.12.2018 seisuga selles kategoorias finantsvarad puudusid. Õiglasest väärtusest muutustega läbi koondkasumiaruande kajastatavad finantsvarad on kauplemise eesmärgil hoitavad finantsvarad, mis on soetatud edasimüügiks lähitulevikus. Õiglasest väärtusest muutustega läbi koondkasumiaruande kajastatakse ka tuletisinstrumente, v.a. juhul, kui need on määratletud ja efektiivsed riskimaandamisinstrumentid. Finantsseisundi aruandes kajastatakse kõiki sellesse kategooriasse kuuluvaid varasid käibevaradena;

- **Laenud ja nõuded.** Laenud ja nõuded on fikseeritud või kindlaksmääratavate maksetega tuletisinstrumentideks mitteolevad finantsvarad, mis ei ole noteeritud aktiivsel turul. Laenusid ja nõudeid kajastatakse käibevaradena, välja arvatud juhul, kui laenu või nõude tähtaeg on aruandeperioodi lõpu seisuga üle 12 kuu. Sellisel juhul kajastatakse neid põhivaradena. Laenude ja nõuete kategoorias on kajastatud järgmised finantsvarad: „Raha ja raha ekvivalendid”, „Nõuded ostjate vastu ja muud nõuded”.

Kajastamine ja mõõtmine

Laenusid ja nõudeid kajastatakse peale esmast arvelevõtmist korrigeeritud soetusmaksu-
muses, kasutades sisemise intressimäära meetodit.

(K) FINANTSVARADE VÄÄRTUSE LANGUS

ARVESTUSPÕHIMÕTTED ALATES 1.JAANUAR 2018

Kontsern hindab korrigeeritud soetusmaksu-
muses kajastavate võlainstrumentide oodatavat krediidikahjumit tuleviku informatsiooni baasil. Rakendatav väärtuse languse meetoodika sõltub sellest, kas krediidirisk on oluliselt suurenenud.

Eeldatava krediidikahju mõõtmine võtab arvesse: (i) erapooletut ja tõenäosusega kaalutud summat, mille määramisel hinnatakse mitmeid võimalikke erinevaid tulemusi, (ii) raha ajaväärtust ja (iii) aruande perioodi lõpus ilma liigsete kulude või pingutusteta kättesaadavat mõistlikku ja põhjendatud informatsiooni minevikus toimunud sündmuste, praeguste tingimuste ja tulevaste majandustingimuste prognooside kohta.

Nõuetele ostjate vastu rakendab kontsern IFRS 9 järgi lubatud lihtsustatud lähenemist ning arvestab nõuete allahindlust nõuete pikkuse oodatava krediidikahjuna nõuete esmasel kajastamisel. Kontsern kasutab allahindluste maatriksit, kus allahindlus arvutatakse nõuetele lähtudes erinevatest aegumiste perioodidest.

ARVESTUSPÕHIMÕTTED KUNI 31. DETSEMBER 2017

Korrigeeritud soetusmaksumuses kajastatavad finantsvarad. Iga aruandeperioodi lõpu seisuga hinnatakse, kas esineb finantsvara või finantsvarade grupi võimaliku väärtuse langusele viitavaid objektiivseid tõendeid. Finantsvara või finantsvarade rühma väärtus on langenud ja kahjumid väärtuse langusest tekivad siis ja ainult siis, kui väärtuse languse kohta esineb objektiivseid tõendeid, mis on tekkinud ühe või mitme sündmuse (kahjumit põhjustav sündmus) tagajärjel pärast vara esmast kajastamist ja see kahjumit põhjustav sündmus (või sündmused) mõjutab (mõjutavad) finantsvara või finantsvarade rühma hinnangulisi tulevasi rahavoogusid, mida saab usaldusväärselt prognoosida.

Asjaoludeks, mis viitavad võimalikule väärtuse langusele, võivad olla võlgniku või võlgnike grupi olulised finantsraskused, kohustuste mittetäitmine või maksejõuetus intressi või põhimaksete osas, pankrotistumise tõenäosus või finantsiline ümberorganiseerimine, ning kättesaadavatest andmetest järeldatav tulevaste rahavoogude oluline vähenemine, nagu muutused võlgnevustes või majanduslike tingimuste muutused, mis on seostatavad kohustuste rikkumisega.

Laenude ja nõuete kategooria puhul on väärtuse languse kahjumiks vahe varade bilansilise maksumuse ning hinnanguliste tulevaste rahavoogude (v.a. tulevased krediidikahjumid, mis ei ole veel tekkinud) nüüdisväärtuse vahel, mida on diskonteeritud finantsvara algse sisemise intressimääraga. Finantsvara bilansilist maksumust vähendatakse ning arvestatud kahjum kajastatakse koondkasumiaruandes. Kui laenul on muutuv intressimäär, kasutatakse väärtuse languse arvestamisel diskontomäärana lepinguga määratud sisemist intressimäära.

Praktilistel kaalutlustel võib kontsern kasutada väärtuse languse määramisel ka õiglast väärtust, mis on arvutatud turul jälgitavate hindade alusel. Kui järgneval perioodil väärtuse languse summa väheneb ja vähenemine on seostatav sünd-

musega, mis leidis aset peale väärtuse languse kajastamist (näiteks võlgniku krediidireitingu paranemine), kajastatakse väärtuse languse tühistamine koondkasumiaruandes.

(L) VARUD

Varud võetakse algselt arvele nende soetusmaksumuses, mis koosneb ostukulutustest, tootmiskulutustest ja muudest kulutustest, mis on vajalikud varude viimiseks nende olemasolevasse asukohta ja seisundisse.

Varude ostukulutused sisaldavad lisaks ostuhinnale varude ostuga kaasnevat tollimaksu, muid mittetagastatavaid makse ja varude soetamisega otseselt seotud transpordikulutusi, millest on maha arvatud hinnaalandid ja dotatsioonid.

Varude kuluks kandmisel kasutatakse FIFO (first-in, first-out) meetodit. FIFO meetodi rakendamisel kajastatakse varude lõppjääki finantsseisundi aruandes viimasena saabunud ja veel müümata (kasutamata) partiide soetusmaksumuses. Varud hinnatakse finantsseisundi aruandes lähtudes sellest, mis on madalam, kas soetusmaksumus või neto realiseerimisväärtus. Neto realiseerimisväärtus leitakse, arvates tavapärasel äritegevuses kasutatavast hinnangulisest müügihinnast maha hinnangulised kulutused, mis on vajalikud toote müügi valmidusse viimiseks ja müügi sooritamiseks.

(M) RAHA JA RAHA EKVIVALENDID

Raha ja selle ekvivalentidena kajastatakse rahavoogude aruandes kassas olevat sularaha, arvelduskontode jääke ja kuni 3-kuulisi tähtaajalisi deposiite.

(N) AKTSIAKAPITAL JA KOHUSTUSLIK RESERVKAPITAL

Lihtaktsiad kajastatakse omakapitali koosseisus. Eelisaktsiaid ei ole emiteeritud. Uute aktsiate emiteerimisega seotud omakapitali tehingute tehingukulud kajastatakse omakapitalist mahaarvamisenä eeldusel, et need on käsitatavad omakapitali tehinguga otseselt kaasnevate vältimatute lisakuludena.

Äriseadustiku nõuete kohaselt peab emaettevõtte moodustama puhaskasumist kohustusliku reservkapitali, mille miinimumsuuruseks on 1/10 aktsiakapitalist. Iga-aastase kohustusliku eraldise suurus on 1/20 aruandeaasta puhaskasumist kuni reservkapitali määra täitumiseni.

Reservkapitali võib üldkoosoleku otsusel kasutada kahjumi katmiseks, kui seda ei ole võimalik katta aktsiaseltsi vabast omakapitalist, samuti aktsiakapitali suurendamiseks. Reservkapitalist ei või teha aktsionäridele väljamakseid.

(O) VÕLAD HANKIJATELE

Võlad hankijatele on tavapärase äritegevuse käigus tekkinud kohustused tasuda hankijatele ostetud kaupade või teenuste eest. Hankijate võlgade jaotust lühi- ja pikaajalisteks vt lõigus (E). Võlad hankijatele võetakse algselt arvele õiglasest väärtuses ning kajastatakse peale esmast arvelevõtmist korrigeeritud soetusmaksumus, kasutades sisemise intressimäära meetodit.

(P) VÕLAKOHUSTUSED

Võlakohustused võetakse algselt arvele õiglasest väärtuses vähendatuna tehingukulude võrra ning kajastatakse pärast esmast arvelevõtmist korrigeeritud soetusmaksumus. Soetusmaksumuse ja lunastusmaksumuse vahe kajastatakse koondkasumiaruandes kuluna võlakohustuse kehtivuse perioodi jooksul, kasutades sisemise intressimäära meetodit. Laenulepingute sõlmimisel makstavaid teenustasusid kajastatakse laenukasutuse kuludena selles ulatuses, mille osas on

tõenäoline, et kontsern laenu välja võtab. Sellised teenustasud kajastatakse finantsseisundi aruandes tulevaste perioodide kuludena ja kajastatakse laenukasutuse kuluna, kui laenu väljavõtmine aset leiab. Võlakohustuste jaotust lühi- ja pikaajalisteks vt lõigus (E).

(Q) LAENUKASUTUSE KULUTUSED

Üldotstarbelised ja kindla otstarbega laenukasutuse kulutused, mis on otseselt seotud tingimustele vastavate varade soetamise või ehitamisega, milleks on vara, mille otstarbekohasesse kasutus- või müügivalmidusse viimine võtab olulisel määral aega, lisatakse varaobjektide soetusmaksumusse kuni hetkeni, mil varad on valmis nende ettenähtud kasutuseks või müügiks.

Kõik muud laenukasutuse kulutused kajastatakse koondkasumiaruandes kuludena nende tekkimise perioodil.

(R) FINANTSKOHUSTUSED

Kõik finantskohustused, mida kajastatakse korrigeeritud soetusmaksumuse meetodil (võlad tarnijatele, võetud laenud, viitvõlad), võetakse algselt arvele nende soetusmaksumuses, mis sisaldab ka kõiki soetamisega otseselt kaasnevaid kulusi.

Lühiajaliste finantskohustuste korrigeeritud soetusmaksumus on üldjuhul võrdne nende nominaalväärtusega, mistõttu lühiajalisi finantskohustusi kajastatakse finantsseisundi aruandes maksamisele kuuluvas summas. Pikaajaliste finantskohustuste korrigeeritud soetusmaksumuse arvestamiseks võetakse nad algselt arvele saadud tasu õiglasest väärtuses (millest on maha arvatud tehingukulutused), arvestades järgnevatel perioodidel kohustustelt intressikulu kasutades sisemise intressimäära meetodit.

(S) MAKSUSTAMINE**Dividendi tulumaks Eestis**

Tulumaksuseaduse kohaselt ei maksustata Eestis mitte ettevõtete kasumit, vaid väljamakstavaid dividende ja teatud liiki väljamakseid ning kulusid, mis on ära toodud tulumaksuseaduses. Jaotatud kasumi maksumäär on 20/80 väljamakstavalt netosummalt.

Teatud tingimustel on võimalik saadud dividende jaotada edasi ilma täiendava tulumaksukuluta. Dividendide väljamaksmisega kaasnevat ettevõtte tulumaksu kajastatakse kohustusena ja koondkasumiaruandes tulumaksukuluna samal perioodil, kui dividendid välja kuulutatakse, sõltumata sellest, millise perioodi eest need on välja kuulutatud või millal need tegelikult välja makstakse. Tulumaksu tasumise kohustus tekib dividendide väljamaksele järgneva kuu 10. kuupäeval.

Kuna tulumaksu objektiks on ettevõtte kasumi asemel väljamakstavad dividendid, siis ei eksisteeri erinevusi varade ja kohustuste maksuarvestuslike ja bilansiliste jääkväärtuste vahel, millelt tekiks edasilükkunud tulumaksu nõue või kohustus.

Finantsseisundi aruandes ei kajastata potentsiaalset tulumaksukohustust kontserni vaba omakapitali suhtes, mis kaasneks vaba omakapitali väljamaksmisel dividendidena. Maksimaalne tulumaksukohustus, mis kaasneks jaotamata kasumi dividendidena väljamaksmisel, on esitatud aastaaruande lisas 18.

Sotsiaalmaksu maksed sisaldavad ka makseid riiklikusse pensionifondi. Kontsernil ei ole juriidilist ega faktilist kohustust maksta lisaks sotsiaalmaksule muid pensioni- või sarnaseid makseid.

Alates 2019. aastast on võimalik dividendide väljamaksetele rakendada maksu-määr 14/86. Seda soodsamat maksumäära saab kasutada dividendimaksele, mis ulatub kuni kolme eelneva majandusaasta keskmise dividendide väljamakseni, mis on maksustatud 20/80 maksumääraga. Kolme eelneva majandusaasta keskmise dividendimakse arvestamisel on aasta 2018 esimene arvesse võetav aasta.

Muud maksuliigid Eestis

Sotsiaalmaks	33% töötajatele tehtud väljamaksetelt ja erisoodustustelt
Töötuskindlustusmaks	0,8 % töötajatele tehtud väljamaksetelt
Erisoodustuste tulumaks	20/80 töötajatele väljamakstud erisoodustustelt
Maamaks	0,1%–2,5% maa maksustamishinnast aastas
Raskeveokimaks	3,5–232,6 eurot/kvartalis veoauto kohta
Ettevõtja tulumaks ettevõtlusega mitteseotud kuludelt	20/80 ettevõtlusega mitteseotuks loetavatelt kuludelt
Elektrienergia aktsiis	4,47 eurot/MWh elektrienergia kohta
Keskkonnatasud (saastetasud)	Saastetasu rakendatakse, kui saasteaineid heidetakse välisõhku, veekogusse, põhjavette või pinna-sesse või kõrvaldatakse jäätmeid ning maksumäärad kehtestatakse keskkonnatasude seaduses.

(T) HÜVITISED TÖÖTAJATELE

Töötajate lühiajalised hüvitised hõlmavad palka ja sotsiaalmakse, töölepingu ajutise peatumisega seotud hüvitisi (puhkusetasud või muud seesugused tasud), kui eeldatakse, et töölepingu ajutine peatumine leiab aset 12 kuu jooksul pärast selle perioodi lõppu, mil töötaja tööd tegi, ning muid hüvitisi, mis tuleb välja maksta 12 kuu jooksul pärast selle perioodi lõppu, mil töötaja tööd tegi. Kui aruandeperioodi jooksul on töötaja osutanud teenuseid, mille vastutasuks on põhjust eeldada hüvitise maksmist, moodustab kontsern prognoositava hüvitise summa ulatuses diskonteerimata kohustuse (viitvõla), millest arvatakse maha kõik juba tasutud summad.

(U) ERALDISED JA TINGIMUSLIKUD KOHUSTUSED

Eraldisi kajastatakse juhul, kui kontsernil on minevikus aset leidnud sündmustest tulenev seaduslik või faktiline kohustus, mis nõuab ressursidest loobumist ja kohustuse suurust saab usaldusväärselt mõõta. Eraldisi kajastatakse kohustuse täitmiseks vajalike kulutuste nüüdisväärtuses, kasutades intressimäära, mis kajastab turu hinnanguid raha ajaväärtusele ja kohustusele iseloomulikele riskidele. Eraldiste suurenemist seoses realiseerumistähtaja lähenemisega kajastatakse koondkasumiaruandes intressikuluna. Eraldiste hindamisel on lähtutud juhatuse hinnangutest, kogemustest ja vajadusel ka sõltumatute ekspertide hinnangutest.

Eraldisi ei moodustata tulevikus aset leidvate tegevuskahjumite katteks.

Mitmete sarnaste kohustuste olemasolu korral määratakse kohustuste täitmiseks vajalike ressursside vähenemise tõenäosus kindlaks, vaadeldes kohustuste klassi kui üht tervikut. Kuigi iga üksiku objekti puhul võib ressursside vähenemise tõenäosus olla väike, võib kohustuste klassi osas tervikuna ressursside teatav vähenemine osutada tõenäoliseks. Sellisel juhul eraldis kajastatakse (kui teised kajastamiskriteeriumid on täidetud).

Eraldised vaadatakse üle iga aruandeperioodi lõpul ja korrigeeritakse lähtudes selle hetke parimast hinnangust. Eraldiste moodustamisega seotud kulu kajastatakse koondkasumiaruandes ärikuuludes.

Eraldisi kasutatakse ainult nende kulutuste katmiseks, mille jaoks need olid moodustatud.

Muud võimalikud või olemasolevad kohustused, mille realiseerumine on vähetõenäoline või millega kaasnevate kulutuste suurust ei ole võimalik piisava usaldusväärsusega hinnata, kuid mis teatud tingimustel võivad tulevikus muutuda kohustusteks, on avalikustatud raamatupidamise aastaaruande lisades tingimuslike kohustustena.

(V) TULUDE ARVESTUS**ARVESTUSPÕHIMÕTTED ALATES 1. JAANUARIST 2018**

Müügitulu on tulu, mis tekib kontserni tavapärase äritegevuse käigus. Müügitulu kajastatakse tehinguhinnas. Tehinguhind on kogutasu, mida kontsernil on õigus saada lubatud kaupade või teenuste kliendile üleandmise eest ja millest on maha arvatud kolmandate isikute nimel kogutavad summad. Kontsern kajastab müügitulu siis, kui kontroll kauba või teenuse üle antakse üle kliendile.

Lennundustulud

Reisija-, maandumis-, lennukite parkimis-, navigatsiooni- ja starditasud kajastatakse lennundustuludena. Kontsern osutab lepingute alusel lennutranspordi ja reisijate teenidamise teenuseid muutuva hinnaga. Müügitulu teenuste osutamisest kajastatakse perioodil kui teenuseid osutatakse. Juhul kui lepingus on muutuv tasu, siis kajastatakse see müügituluna ainult juhul, kui on väga tõenäoline, et seda hiljem ei tühistata.

Mittelenundustulud

Tulu vabade pindade rentimisest, rentnikele kommunaalteenuste osutamisest ja vahendamisest, autode parkimisest ning reisijate- ja lennukite maapealse teenindamisega seotud teenustest kajastatakse mittelenundustuluna. Müügitulu teenuste osutamisest kajastatakse perioodil kui teenuseid osutatakse. Juhul kui lepingus on muutuv tasu, siis kajastatakse see müügituluna ainult juhul, kui on väga tõenäoline, et seda hiljem ei tühistata.

Finantseerimise komponent

Kontsernil puuduvad lepingud, kus periood kliendile lubatud kaupade või teenuste üleandmise ja kliendilt makse saamise vahel oleks pikem kui üks aasta. Sellest tulenevalt ei korrigeeri kontsern tehinguhinda raha ajaväärtuse mõju osas.

ARVESTUSPÕHIMÕTTED KUNI 31. DETSEMBER 2017

Tuluna kajastatakse tavapärase äritegevuse käigus kaupade müügi ja teenuste osutamise eest saadud või saadava tasu õiglast väärtust. Tulu arvestatakse ilma käibemaksuta ning vähendatuna allahindluste võrra peale kontsernisisesete tehingute elimineerimist. Tulu kajastatakse ainult siis, kui tulu suurust on võimalik usaldusväärselt mõõta, on tõenäoline, et kontsern saab tehingust tulenevat majanduslikku kasu, olulised omandiga seotud riskid ja hüved on läinud üle müüjalt ostjale ning on täidetud alltoodud täiendavad kriteeriumid. Tulu suurust loetakse usaldusväärselt mõõdetavaks ainult siis, kui kõik tehinguga seotud asjaolud on selged.

Kontserni põhitegevusteks on lennutranspordi ja reisijate teenindamine, nende teenuste eest saadavad tulud nagu reisija-, maandumis-, lennukite parkimis-, navigatsiooni- ja starditasud kajastatakse lennundustuludena. Lisaks saadakse tulu vabade pindade rentimisest, rentnikele kommunaalteenuste osutamisest ja va-

hendamisest, autode parkimisest ning reisijate- ja lennukite maapealse teenindamisega seotud teenustest. Neid tulusid kajastatakse mittelenundustuludena.

Müügitulu

Lennundus ja mittelenundusteenuste osutamisest saadud tulu kajastatakse teenuse osutamise kuul ning lähtudes tulude ja kulude vastavuse printsiibist. Tulu viivistelt kajastatakse nende laekumise momendil ning laekunud summa ulatuses.

Intressitulu

Intressitulu kajastatakse siis, kui tulu laekumine on tõenäoline ja tulu suurust on võimalik usaldusväärselt hinnata. Intressitulu kajastatakse, kasutades vara sisemisest intressimäära.

(W) SIHTFINANTSEERIMINE

Tulu sihtfinantseerimisest kajastatakse selle õiglasest väärtusest, kui eksisteerib piisav kindlus, et kontsern vastab sihtfinantseerimisega seotud tingimustele ning sihtfinantseerimine leiab aset.

Varade sihtfinantseerimine

Varade sihtfinantseerimist kajastatakse brutomeetodil. Sihtfinantseerimise abil soetatud vara võetakse finantsseisundi aruandes arvele tema soetusmaksumises, varade soetamise toetuseks saadud sihtfinantseerimise summa kajastatakse finantsseisundi aruandes pikaajalise kohustusena kui tulevaste perioodide tulu sihtfinantseerimisest. Soetatud vara amortiseeritakse kulusse ja sihtfinantseerimise kohustus tulusse soetatud vara kasuliku eluea jooksul.

Tegevuskulude sihtfinantseerimine

Kulude kompenseerimiseks ette nähtud sihtfinantseerimise tulu kajastatakse vastavate kulude kajastamise perioodil. Sihtfinantseerimisena ei kajastata valitsuse-

poolset abi, mille väärtust ei ole võimalik usaldusväärselt hinnata (näiteks tasuta konsultatsioonid). Info sellise abi kohta avaldatakse aastaaruande lisades.

Sihtfinantseerimisega seotud tulud kajastatakse konsolideeritud koondkasumiaruandes real "muud äritulud".

(X) RENDID

Rendi all mõistetakse kokkulepet, mille kohaselt rendileandja annab rentnikule makse või rea maksete eest kokkulepitud ajavahemikuks üle varaobjekti kasutusõiguse. Kapitalirendina klassifitseeritakse rent, mille puhul kõik olulised vara omandiõigusega seotud riskid ja hüved on läinud üle rentnikule. Muud rendid kajastatakse kasutusrendina.

Kontserni ettevõtja kui rentnik

Kasutusrendimaksud kajastatakse rendiperioodi jooksul lineaarselt koondkasumiaruandes kuluna.

Kontserni ettevõtja kui rendileandja

Kasutusrendi tingimustel väljarenditud vara kajastatakse finantsseisundi aruandes tavakorras, analoogselt muule kontserni finantsseisundi aruandes kajastatavale varale. Kasutusrendimaksud kajastatakse rendiperioodi jooksul lineaarselt tuluna.

Kontsern rendib äriühingutele äripindu. Kontsessioonilepinguid, millega antakse kontsessioonäärile õigus tegutseda Tallinna lennujaama territooriumil, loetakse tingimuslikeks rendilepinguteks. Kontsessioonitasusid on kahte tüüpi:

- baassumma korrigeeritud iga-aastaselt reisijate arvu kasvuga;
- määratud osa müügituludest, mis on kontsessioonäär saanud tegutsedes Tallinna lennujaama territooriumil.

(Y) DIVIDENDID

Dividende kajastatakse nende väljakuulutamisel jaotamata kasumi vähendamisenä ning kohustusena aktsionäri ees.

(Z) RAHAVOOGUDE ARUANNE

Rahavood klassifitseeritakse rahavoogudeks äritegevusest, investeerimisest ja finantseerimisest. Rahavoogude aruande koostamisel on rahavood äritegevusest, investeerimistegevusest ja finantseerimistegevusest kajastatud otsemeetodil.

(AA) ARUANDEPERIOODI LÕPU JÄRGSED SÜNDMUSED

Korrigeerivad sündmused – need, mis kinnitavad asjaolusid, mis eksisteerisid juba aruande kuupäeval, kajastatakse lõppenud aasta konsolideeritud majandusseisundi- ja koondkasumiaruandes.

Mittekorrigeerivad sündmused – need, millel ei ole seost aruande kuupäeval eksisteerinud asjaoludega, avaldatakse aastaaruande lisades.

(AB) TEHINGUD SEOTUD OSAPOOLTEGA

Konsolideeritud raamatupidamise aastaaruande koostamisel on loetud seotud osapoolteks AS-i Tallinna Lennujaam nõukogu ja juhatuse liikmed ning teised isikud ja ettevõtjad, kes saavad kontrollida või oluliselt mõjutada kontserni finants- ja äriotsuseid. Lisaks loetakse seotud osapoolteks eespool loetletud isikute lähikondlased ja nendega seotud ettevõtted. Kuna AS-i Tallinna Lennujaam aktsiad kuuluvad 100% Eesti Vabariigile on konsolideeritud raamatupidamise aastaaruande koostamisel loetud seotud osapoolteks ka Eesti Vabariigi kontrolli või valitseva mõju all olevad lennundusettevõtted, vt lisa 25.

Lisa 3. Finantsriskide juhtimine

(A) FINANTSRISKID

Kontserni tegevusega kaasnevad mitmed finantsriskid: tururisk (mis hõlmab valuutariski, rahavoogude ja õiglase väärtuse intressimäära riski ja hinnariski), krediidirisk ja likviidsusrisk. Kontserni üldine riskijuhtimise programm keskendub finantsturu prognoosimatusele ja üritab minimeerida võimalikke ebasoodsaid mõjusid kontserni finantstegevusele.

Finantsriskide juhtimise eesmärk on finantsriskide maandamine ja finantstulemuste volatiilsuse vähendamine. Kontserni finantsriske juhitakse vastavalt juhatuse poolt heaks kiidetud põhimõtetele kontserni tasandil.

(B) TURURISKID

Valuutarisk on risk, et finantsinstrumentide õiglane väärtus või rahavood kõiguvad tulevikus vahetuskursi muutuste tõttu. Varasid ja kohustusi, mis on nomineeritud eurodes, loetakse valuutariski suhtes neutraalseteks varadeks ja kohustus-teks. Valuutariski vältimiseks toimuvad arveldused valdavalt enamuses eurodes. 2018. ja 2017. aastal on need nõuded ja kohustused, mis on avatud valuutariskile, ebaolulised.

Intressimäära risk on risk, et finantsinstrumentide õiglane väärtus või rahavood kõiguvad tulevikus turu intressimäära muutuste tõttu.

Rahavoogude intressimäära risk tekib kontserni ujuva intressimääraga võlakohustustest ning seisneb ohus, et finantskulud suurenevad, kui intressimäärad tõusevad.

Kontserni laenukohustused on ujuva intressimääraga ning sõltuvad Euribori kõikumistest. Võrreldes aastaga 2017, aastal 2018 keskmised intressimäärad oluliselt ei muutunud (Lisa 12).

(C) KREDIIDIRISK

Krediidirisk seisneb kontserni võimalikus kahjus, mis on põhjustatud finantsinstrumendi teise osapoole võimetusest oma kohustusi täita. Krediidiriskile on avatud raha pangadeposiitidel, nõuded ostjate vastu ja muud nõuded.

Aruande kuupäeva seisuga on ostjatelt laekumata nõuded, mille laekumise tõenäosus väike, alla hinnatud oodatava krediidikahjumi võrra. Oodatava krediidikahjumi mõõtmiseks rühmitatakse nõuded ostjatele ja lepingulised varad lähtudes krediidiriski ühistest tunnustest ning aegumise perioodist. Oodatavad krediidikahjumi määrad põhinevad viimase 36 kuu kuni 31. detsember 2018 või vastavalt kuni 1. jaanuar 2018 maksedistsipliinil ning vastavatel perioodidel esinenud ajaloolistel krediidikahjumitel. Ajaloolised kahjumid on korrigeeritud eesmärgiga kajastada jooksvat ning tuleviku informatsiooni, mis puudutab makromajanduslikke faktoreid ning ostjate võimet nõuete maksmiseks. Ettevõtte on hinnanud, et SKP ja töötuse määr riikides, kus toimub selle kaupade ja teenuste müük, on kõige relevantsemad näitajad ning korrigeerib vastavalt ajaloolisi kahjumäärasid, lähtudes nende näitajate oodatavast muutusest.

Ülevalpool kirjeldatud põhimõtete alusel nõuete allahindlus 31. detsembri 2018 ja 1. jaanuari 2018 (IFRS 9 rakendamise kuupäeval) seisuga oli alljärgnev:

MUUTUSED NÕUETE ALLAHINDLUSE SALDOS

tuhandetes eurodes

31.12.2018 31.12.2017

Allahindluse saldo aruande perioodi alguses	585	1 035
IFRS 9 rakendamisel 01.01.2018 mõju	0	0
Aruandeperioodi allahindlused	15	13
Aruandeperioodil maha kantud nõuded	8	463
ALLAHINDLUSE SALDO ARUANDEPERIOODI LÕPUS	592	585

Kuigi raha ja raha ekvivalendid kuuluvad samuti IFRS 9 oodatava krediidikahjumi mudeli alla, siis tuvastatud väärtuse langus oli ebaoluline 1. jaanuari 2018 ja 31. detsembri 2018 seisuga.

Krediidiriski vähendamiseks on rakendatud järgmiseid meetmeid:

- uutele sõlmitavatele rendilepingutele rakendatakse ettemaksu ühe kuu ulatuses;
- lennufirmadele, kellel puudub AS-ga Tallinna Lennujaam lennundusleping (sinna kuuluvad tšarterreise korraldavad lennundusettevõtted) rakendatakse ettemaksu prognoositava ühe lennu kulude ulatuses;
- lennunduslepingute sõlmimisel uute Euroopa Liidus lennundusturul vähetuntud firmadega nõutakse lennufirmalt pangagarantiid.

Klientide tähtjaks tasumata võlgadega tegeleb igapäevaselt raamatupidamise- ja turunduse osakond. Ostjatele esitatud arvete laekumise tähtaja ületamise korral kasutatakse kordusarvete, meeldetuletuste ja hoiatuste saatmist. Võla mittelaekumisel lõpetatakse lepingus ettenähtud tingimustel teenuse pakkumine. On kehtestatud tingimused, mille korral alustatakse võla sissenõudmist kohtu kaudu või antakse võla sissenõudmine üle inkassofirmale.

Kontserni riskijuhtimise põhimõtete kohaselt on kontserni lühiajaliselt vabu rahalisi vahendeid lubatud paigutada krediidiasutuste üleöö- ja tähtajalistesse deposiitidesse ning intressi- ja rahaturufondidesse.

Lühiajaliselt vabade rahaliste vahendite paigutamisel juhindutakse järgmistest printsiipidest:

- likviidsuse tagamine;
- kapitali säilimine.

Täiendav info krediidiriski kohta on avalikustatud Lisas 10.

(D) LIKVIIDSUSRISK

Likviidsusrisk on risk, et kontsern ei suuda oma finantskohustusi täita rahavoo puudujäägi tõttu. Likviidsusriski maandatakse erinevate finantsinstrumentidega, näiteks laenudega.

Majandusaasta lõpu seisuga oli kontsernil vabu rahalisi vahendeid 13 260 tuhat eurot (31.12.2017: 14 137 tuhat eurot) (Lisa 11).

KOHUSTUSTE JAOTUS MAKSETÄHTAEGADE JÄRGI

tuhandetes eurodes seisuga 31.12.2018	kuni 1 kuu	1 – 3 kuud	3 kuud – 1 aasta	1 – 5 aastat	üle 5 aasta	Diskonteerimata rahavood kokku	Bilansiline väärtus
Võlakohustused (Lisa 12) ¹	97	196	1 357	11 002	22 097	34 750	33 762
Võlad tarnijatele ja muud võlad (Lisa 15)	3 556	798	0	0	41	4 395	4 395
KOKKU	4 442	209	881	7 208	26 488	39 227	38 157
seisuga 31.12.2017							
Võlakohustused (Lisa 12) ²	100	191	8 350	4 489	19 954	33 084	32 259
Võlad tarnijatele ja muud võlad (Lisa 15)	4 107	1 884	0	0	41	6 032	6 032
KOKKU	4 207	2 075	8 350	4 489	19 995	39 116	38 291

Likviidsusriski maandamiseks kasutab kontsern erinevaid finantseerimise allikaid, milleks on pangalaenud, arvelduslaenu võimalus ning ostjate nõuete pidev monitoring. Aruande kuupäeva seisuga ületas kontserni käibevara lühiajalisi kohustusi 8 133 tuhande euro võrra (31.12.2017: 3 200 tuhat eurot).

Üleval toodud likviidsusanalüüsis on esitatud kontserni lühi- ja pikaajaliste kohustuste jaotus kohustuste realiseerumistähtaegade lõikes. Kõik tabelis esitatud summad on lepingute alusel tasumisele kuuluvad diskonteerimata rahavood.

(E) KAPITALIRISKI JUHTIMINE

AS-i Tallinna Lennujaam kõik aktsiad kuuluvad riigile. Otsused dividendide jaotamise, aktsiakapitali suurendamise või vähendamise osas teeb Eesti Vabariik, Majandus- ja Kommunikatsiooniministeeriumi kaudu.

Kontsern on viimastel aastatel kasutanud võõrkapitali põhivarasse tehtavate investeringute finantseerimiseks.

Ettevõtte omakapital oli seisuga 31.12.2018 nagu ka 31.12.2017 kooskõlas äri-seadustiku nõuetega.

¹ Diskonteerimata rahavoo leidmisel on kasutatud 2018. aasta lõpus kasutatud intressimäära

² Diskonteerimata rahavoo leidmisel on kasutatud 2017. aasta lõpus kasutatud intressimäära

AS-i Tallinna Lennujaam omakapital koosneb aktsiakapitalist summas 25 095 tuhat eurot (31.12.2017: 25 095 tuhat eurot), kohustuslikust reservkapitalist 2 510 tuhat eurot (31.12.2017: 2 510 tuhat eurot) ja jaotamata kasumist summas 58 134 tuhat eurot (31.12.2017: 50 652 tuhat eurot). Kohustuslik reservkapital on 10% aktsiakapitalist. 2018. aasta jooksul AS-i Tallinna Lennujaam võlakohustused suurenesid laenukohustuste kasvu tõttu ning raha ja raha ekvivalendid vähenesid seoses tehtud suuremahuliste investeeringutega, 2017. aasta jooksul AS-i Tallinna Lennujaam võlakohustused ning raha ja raha ekvivalendid suurenesid ning seda eelkõige laenukohustuste kasvu tõttu. Võlakohustuste suhe kogukapitali kahanes võrreldes 2017. aastaga 1% võrra (2017 vs 2016: suurenes 12% võrra). Arvestades AS-i Tallinna Lennujaam käivet, omakapitali ja võlakohustusi, on optimaalne suhe 40%. Võlakohustuste suhe kogukapitali kasvab kontserni prognoosi kohaselt 2019. aastal seoses investeeringute ning selleks kaasatava finantseeringu tõttu (vt ka Lisa 12).

VÕLAKOHUSTUSTE SUHE OMAKAPITALI NING NETOVÕLA SUHE KOGUKAPITALI

tuhandetes eurodes	31.12.2018	31.12.2017
Võlakohustused (Lisa 12)	33 762	32 259
Raha ja raha ekvivalendid (Lisa 11)	13 260	14 137
Netovõlg (võlakohustused-raha ja raha ekvivalendid)	20 502	18 122
Omakapital	85 739	78 257
Kogukapital (netovõlg + omakapital)	106 241	96 379
Võlakohustuste suhe kogukapitali	32%	33%
Netovõla suhe kogukapitali	19%	19%

(F) ÕIGLASE VÄÄRTUSE HINNANGUD

Kontserni hinnangul ei erine finantsseisundi aruandes korrigeeritud soetusmaksumuses kajastatavate finantsvarade ja kohustuste õiglased väärtused oluliselt kontserni konsolideeritud finantsseisundi aruandes, seisuga 31.12.2018 ja 31.12.2017, kajastatavatest jääkväärtustest. Kuna valdav osa kontserni pikaajalistest laenukohustustest on ujuva intressimääraga, mis muutub vastavalt muutustele rahaturu intressimäärades, siis nende õiglase väärtus ei erine oluliselt bilansilisest väärtusest.

Ostjate vastu suunatud lühiajaliste nõuete ja tasumata arvete jääkväärtus, millest on maha arvatud allahindlused, võrdub hinnanguliselt nende õiglase väärtusega.

Kontsern on pikaajalised laenukohustused liigitanud õiglase väärtuse hierarhia tasemele 3. Aktiivsel turul mittekaubeldavate finantsinstrumentide õiglase väärtus (näiteks avalikud tuletisinstrumentid) määratakse hindamismeetodeid kasutades. Hindamismeetodid maksimeerivad jälgitava turu andmete kasutamist, seal kus see on kättesaadav, ja toetuvad nii vähe kui võimalik üksuse spetsiifilistele hinnangutele. Kui kõik olulised instrumendi õiglase väärtuse määramiseks nõutud sisendid on jälgitavad, kajastuvad instrumendid tasemel 2 ning kui informatsioon sisendite kohta ei ole jälgitav, kajastuvad instrumendid tasemel 3.

Finantsvarade ja kohustuste väärtuse hindamiseks kasutatavad spetsiifilised hindamismeetodid hõlmavad:

- noteeritud turuhind või kaupleja pakkumishind sarnastele instrumentidele;
- intressimäärade muutuste õiglase väärtus arvutatakse eeldatavate tuleviku rahavoogude, mis põhinevad jälgitavatel intressimäärade kõveratel, nüüdisväärtusena.

Lisa 4. Olulised raamatupidamishinnangud

Konsolideeritud aastaruande koostamisel on kasutatud mitmeid raamatupidamishinnanguid ja eeldusi, mis mõjutavad aruandes kajastatud varasid ja kohustusi. Kuigi nimetatud hinnangud on tehtud juhtkonna parima teadmise kohaselt, ei pruugi need kokku langeda hilisema tegeliku tulemusega. Muudatusi juhtkonna hinnangutes kajastatakse muudatuse toimumise perioodi koondkasumiaruandes. Alljärgnevad hinnangud omavad suurimat mõju käesolevas raamatupidamise aastaaruandes kajastatud finantsinformatsioonile.

Materiaalse põhivara ja kinnisvarainvesteeringute kasuliku eluea hindamine

Materiaalse põhivara ja kinnisvarainvesteeringute kasuliku eluea määramisel lähtutakse juhtkonna hinnangust vara tegeliku kasutamise perioodi kohta. Senine kogemus on näidanud, et varade tegelik kasutusaeg on mõnikord osutunud mõnevõrra pikemaks kui varade hinnanguline eluiga (vt Lisa 5 „Jääkväärtusega null kasutuses olevate põhivarade soetusmaksumus”).

Seisuga 31. detsember 2018 oli kontserni materiaalse põhivara jääkmaksumus 152 446 tuhat eurot (31.12.2017: 140 348 tuhat eurot), aruandeperioodi amortisatsioonikulu oli 10 037 tuhat eurot (2017: 9 393 tuhat eurot) (vt Lisa 5). Põhivarade amortisatsioonimäära muutmine ühe aasta võrra mõjutaks kasumit 977 tuhande euro võrra (2017: 962 tuhande euro võrra).

Seisuga 31. detsember 2018 oli kontsernil kinnisvarainvesteeringuid jääkmaksumuses 17 986 tuhat eurot (31.12.2017: 19 060 tuhat eurot), aruandeperioodi amortisatsioonikulu oli 1 251 tuhat eurot (2017: 1 126 tuhat eurot) (vt Lisa 6). Kinnivarainvesteeringute amortisatsioonimäära muutmine ühe aasta võrra mõjutaks kasumit 107 tuhande euro võrra (2017: 121 tuhande euro võrra).

Oodatava krediidikahjumi mõõtmine

Oodatava krediidikahjumi mõõtmiseks rühmitatakse nõuded ostjatele ja lepingulised varad lähtudes krediidiriski ühistest tunnustest ning aegumise perioodist. Oodatava krediidikahjumi mõõtmise põhimõtted ning nõuete allahindlus 31. detsembri 2018 ja 1. jaanuari 2018 (IFRS 9 rakendamise kuupäeval) seisuga on esitatud lisas 3.

Materiaalse põhivara ja kinnisvarainvesteeringute kaetava väärtuse hindamine

IAS 36 fikseerib indikatsioonid vara väärtuse languse määramiseks.

Regionaalsete lennujaamade tegevus on sõltuvuses riiklikust poliitikast. Regionaalpoliitika on lennujaamade osas seisukohal, et riigitoetus AS-le Tallinna Lennujaam peab katma ära infrastruktuuri igapäevaseks kasutamiseks vajalikud kulud. Riik loob võimaluse õhusõidukite maandumiseks ning lisaks toetab kohalikke lennuliine, et tagada lennuühendus saarte ja mandri vahel. Vara väärtust tuleb hinnata regionaalpoliitika aspektist. Vara hinnatakse läbi regioonile tekkiva kasu ning eeldatakse, et ettevõtte äri kasu on ebaoluline.

Kontserni juhtkond hindas võimalike vara väärtuse langusele viitavate asjaolude esinemist kontsernis ning leidis, et 2018. aasta jooksul indikatsioone, mis viitaksid sellele, et varad on kaotanud olulise osa raha genereerimise võimest ei esinenud ning seega vara kaetavat väärtust ei hinnatud (samadel põhjustel ei hinnatud vara kaetavat väärtust ka 2017. aastal).

Lisa 5. Materiaalne põhivara

tuhandetes eurodes

Lõpetama ehitised Maa Ehitised ja rajatised Masinad ja seadmed Muu inventar Kokku

Saldo seisuga 31.12.2016

Soetusmaksumus	19 554	8 288	123 766	72 145	1 917	225 670
Akumuleeritud kulum	0	0	-54 195	-50 046	-1 204	-105 446
JÄÄKMAKSUMUS 31.12.2016	19 554	8 288	69 571	22 099	713	120 225

2017. aastal toimunud muutused

Ostud ja parendused	22 575	3 004	0	4 499	57	30 135
Ümberklassifitseerimised	-40 727	0	29 882	10 845	0	0
Ümberklassifitseerimised kuludesse	-133	0	0	0	0	-133
Ümberklassifitseerimised põhivaragruppide vahel	0	0	3 030	-2 938	-92	0
Amortisatsioonikulu	0	0	-4 332	-4 864	-197	-9 393
Müüdud varad jääkväärtuses	0	0	0	-8	0	-8
Mahakantud varad jääkväärtuses	0	0	-398	-67	-12	-477

Saldo seisuga 31.12.2017

Soetusmaksumus	1 269	11 292	156 529	78 862	1 605	249 557
Akumuleeritud kulum	0	0	-58 775	-49 298	-1 137	-109 210
JÄÄKMAKSUMUS 31.12.2017	1 269	11 292	97 754	29 564	469	140 348

tuhandetes eurodes

Lõpetama ehitised Maa Ehitised ja rajatised Masinad ja seadmed Muu inventar Kokku

2018. aastal toimunud muutused

Ostud ja parendused	19 886	0	489	2 077	200	22 652
Ümberklassifitseerimised (Lisa 6)	-18 862	0	16 500	2 134	0	-228
Ümberklassifitseerimised kuludesse	-239	0	0	0	0	-239
Amortisatsioonikulu	0	0	-4 999	-4 888	-150	-10 037
Müüdud varad jääkväärtuses	0	-18	0	0	0	-18
Mahakantud varad jääkväärtuses	0	0	-4	-16	-10	-30

Saldo seisuga 31.12.2018

Soetusmaksumus	2 054	11 274	171 807	80 997	1 709	267 840
Akumuleeritud kulum	0	0	-62 067	-52 126	-1 201	-115 394
JÄÄKMAKSUMUS 31.12.2018	2 054	11 274	109 740	28 871	508	152 446

Suurimad 2018. aastal arvele võetud põhivarad on Tallinna lennujaama uus parkimismaja soetusmaksumusega 13 794 tuhat eurot, Kärdla lennujaama lennuraja ja perrooni rekonstrueerimine soetusmaksumusega 1 534 tuhat eurot ning lennuliiklusala laiendus soetusmaksumusega 1 112 tuhat eurot. Lisaks on Tallinna lennujaama lennuliiklusala laiendusega seoses ettemakseid 31.12.2018 seisuga 1 201 tuhat eurot. Lennuliiklusala arendusega alustati 2016. aastal. Kogu projekti maksumus on 70 miljonit eurot. Ühtekuuluvusfond panustab antud projekti 35 miljonit eurot (vt Lisa 14), ülejäänud investeeringuid rahastatakse omavahendite ja laenude abil (vt Lisa 12).

Seoses Tallinna lennujaama lennuraja pikendamise ja reisiterminali ümberehitusega ning samuti tavapärase äriprotsessi käigus kanti maha kontserni varasid jääkmaksumuses 30 tuhat eurot (2017: 477 tuhat eurot). Kõik mahakandmised kajastati koondkasumiaruandes põhivara kulumi ja väärtuse languse real.

Mahakantud varadega seotud sihtfinantseeringuid 2018. aastal tulusse ei kantud (2017 kanti tulusse 8 tuhat eurot) (Lisa 14).

2018. aastal müüdi maad, masinaid ja seadmeid jääkväärtusega 18 tuhat eurot (2017: müüdi maad ja masinaid jääkväärtusega 8 tuhat eurot). Kasum varade müügist, mis on kajastatud koondkasumiaruandes muude tulude all, on kokku 117 tuhat eurot (2017: 74 tuhat eurot) (Lisa 20).

Seisuga 31.12.2018 ja 31.12.2017 ei ole kontsernil kapitalirendi tingimustel soetatud vara.

Rendile antud põhivarad kuuluvad kõik kinnisvarainvesteeringute gruppi ja põhivaragruppi „Ehitised ja rajatised“ ning neid kasutatakse osaliselt oma äritegevuses ning osaliselt renditulu saamise eesmärgil (Lisa 7).

KASUTUSRENDILE ANTUD EHITISED JA RAJATISED

tuhandetes eurodes	2018	2017
Soetusmaksumus seisuga 31.12.	32 203	28 756
Akumuleeritud kulum seisuga 31.12.	-10 793	-9 345
Sh arvestusperioodi amortisatsioonikulu	-1 439	-1 201
KASUTUSRENDILE ANTUD EHITISTE JA RAJATISTE JÄÄKVÄÄRTUS SEISUGA 31.12.	21 410	19 411

JÄÄKVÄÄRTUSEGA NULL KASUTUSES OLEVATE MATERIAALSETE PÕHIVARADE SOETUSMAKSUMUS

tuhandetes eurodes	31.12.2018	31.12.2017
Tallinna Lennujaam	31 570	22 132
Pärnu Lennujaam	2 215	2 110
Tartu Lennujaam	3 202	2 623
Kuressaare Lennujaam	3 437	3 178
Kärdla Lennujaam	2 967	1 759
Tallinn Airport GH	1 408	1 791
JÄÄKVÄÄRTUSEGA NULL KASUTUSES OLEVAD PÕHIVARAD KOKKU	44 799	33 593

Lisa 6. Kinnisvarainvesteeringud

Suurem osa kinnisvarainvesteeringute rendilepinguid on lühike ülesütlemissel tähtajaga lennukite hooldusangarid, mis on renditud 15-ks kuni 30-ks aastaks. Kõik lepingupõhised kohustused seoses kinnisvarainvesteeringute arendusega, remondiga ja hooldusega lasuvad kontsernil kui rendileandjal. Kinnisvarainvesteeringutest saadud renditulu oli 2 179 tuhat eurot (2017: 1 921 tuhat eurot) (Lisa 7) ja otsesed tegevuskulud 529 tuhat eurot (2017: 434 tuhat eurot) (Lisa 21). Otsesed tegevuskulud ei sisalda kinnisvara investeeringutega seotud amortisatsioonikulu, finantskulu, üldkulu, tööjõukulu ega maa kulu.

Lennukite hooldusangaride õiglase väärtus ei erine juhtkonna hinnangul oluliselt bilansilisest maksumusest. Samuti ei erine juhtkonna hinnangul kinnisvarainvesteeringuna soetatud büroohoone, angaari ning garaaži õiglase väärtus selle bilansilisest maksumusest, kuna varad on soetatud avalikul pakkumisel turutingimustel ning vahepealsel perioodil ei ole juhtkonna hinnangul toimunud olulisi muudatusi. Kontsern on liigitanud kinnisvarainvesteeringud õiglase väärtuse hierarhia tasemele 3.

tuhandetes eurodes	2018	2017
Soetusmaksumus seisuga 01.01.	24 624	21 949
Akumuleeritud kulum seisuga 01.01.	-5 564	-4 438
KOKKU KINNISVARAINVESTEERINGUTE JÄÄKVÄÄRTUS SEISUGA 01.01.	19 060	17 511
Kinnisvarainvesteeringute muutused perioodil		
Ostud ja parendused	0	2 675
Ümberklassifitseerimised (Lisa 5)	177	0
Amortisatsioonikulu	-1 251	-1 126
KOKKU KINNISVARAINVESTEERINGUTE MUUTUSED PERIOODIL	-1 074	1 549
Soetusmaksumus seisuga 31.12.	24 801	24 624
Akumuleeritud kulum seisuga 31.12.	-6 815	-5 564
KOKKU KINNISVARAINVESTEERINGUTE JÄÄKVÄÄRTUS SEISUGA 31.12.	17 986	19 060

Lisa 7. Kasutusrent

Renditulud on saadud ruumide, angaaride ja maa rendist (Lisa 5, 6, 19).

Tingimusliku rendina kajastatakse kontsessioone. Teenuste kontsessioonikokkuleppe puhul annab Tallinna Lennujaam lepingu kehtivuse ajaks kliendile õiguse osutada teenust oma territooriumil. Tingimuslik rendimakse sõltub lennujaama territooriumil osutatud teenuste käibest ning aasta jooksul lennujaama läbinud reisijate arvust.

Renditulu 12 kuu jooksul mittekatkestatavatest rendilepingutest³ seisuga 31.12.2018 on 1 314 tuhat eurot (2017: 4 010 tuhat eurot). Andmed kasutusrenditulude kohta sisaldavad nii kinnisvarainvesteeringute kui ka materiaalse põhivara renditulu.

Rendikulu

2018. aastal olid sõiduautode rendikulud 66 tuhat eurot (2017: 66 tuhat eurot). Tulevaste perioodide rendikulud mittekatkestatavatest rendilepingutest kokku on 137 tuhat eurot (2017: 57 tuhat eurot).

Kõikide mootorsõidukite kasutusrendilepingute alusvaluutaks on euro. Lepingud ei sea piiranguid kontserni dividendi- ega finantseerimispoliitikale. Rendile võetud vara ei ole edasi antud allrendile.

Renditulu

tuhandetes eurodes	2018	2017
Kontsessioonid rentnike tegevusest reisiterminalis	3 780	3 362
Kinnisvarainvesteeringute üür (Lisa 6)	2 179	1 921
Reisiterminalide üür (Lisa 5)	731	759
Kaubaterminali ruumide üür (Lisa 5)	741	645
Kontsessioonid muudest tegevustest	696	620
Infrastruktuuritasud	549	522
Muu üür	345	322
KOKKU RENDITULU (LISA 19)	9 021	8 151

³ Siin ei näidata tingimuslikku renti (kontsessiooni), kuna rendimäär ei ole fikseeritud vaid sõltub kliendi käibest, reisijate arvust ning tarbijahinnaindeksist.

Lisa 8. Varud

tuhandetes eurodes	31.12.2018	31.12.2017
Lennukite jäätõrje materjalid	180	151
Rajahoodus- ja päästematerjalid	73	32
Kütus	27	30
Muud varud	10	17
VARUD KOKKU	290	230

Aruandeperioodi jooksul ei ole tehtud varude allahindlusi, samuti ei ole tehtud allahindlusi ka aastal 2017.

Lisa 9. Nõuded ja ettemaksed

9.1 Nõuded ostjate vastu

tuhandetes eurodes	31.12.2018	31.12.2017
Ostjatelt laekumata arved	4 973	4 921
Ebatõenäoliselt laekuvad arved	-592	-585
NÕUDED OSTJATE VASTU KOKKU	4 381	4 336

Nõuded ostjate vastu sisaldavad seotud osapoolte nõudeid (vt Lisa 25).

9.2 Muud nõuded

tuhandetes eurodes	31.12.2018	31.12.2017
Nõue sihtfinantseerimise eest (Lisa 14)	0	2 383
Muud nõuded	4	0
MUUD NÕUDED KOKKU	4	2 383

9.3 Ettemaksed

tuhandetes eurodes	31.12.2018	31.12.2017
Maksude ettemaksed	661	672
Ettemaksed	314	143
Viitlaekumised	3	3
MUUD NÕUDED JA ETTEMAKSED KOKKU	978	818
NÕUDED JA ETTEMAKSED KOKKU	5 363	7 537

Initsialiseeritud ainult identifitseerimiseks Initialled for the purpose of identification only Initsiaalid/initials <u>H. A.</u> Kuupäev/date <u>26.03.2019</u> PricewaterhouseCoopers, Tallinn
--

Nõuete ja ettemaksete õiglasel väärtused ei erine oluliselt nende bilansilisest maksumusest. Nõuete laekumine ja ettemaksete eest saadavate teenuste ja kaupade laekumine ei ole tagatistega kaetud. Kõik kontserni nõuded ja ettemaksed on eurodes, vt ka Lisa 3 ja Lisa 10.

9.4 Muutused ebatõenäoliselt laekuvates nõuetes

tuhandetes eurodes	2018	2017
Ebatõenäoliselt laekuvad nõuded perioodi alguses	-585	-1 035
Aruandeperioodil ebatõenäoliselt laekuvateks hinnatud nõuded (Lisa 22)	-15	-16
Lootusetuks hinnatud nõuded	8	463
Aruandeperioodil laekunud ebatõenäoliseks hinnatud nõuded (Lisa 22)	0	3
EBATÕENÄOLISELT LAEKUVAD NÕUDED PERIOODI LÕPUL	-592	-585

Lisa 10. Finantsinstrumendid

(A) FINANTSINSTRUMENDID KATEGOORiate JÄRGI

FINANTSVARADE KIRJED FINANTSSEISUNDI ARUANDES

tuhandetes eurodes	31.12.2018	31.12.2017
Nõuded ostjate vastu, saamata põhivara sihtfinantseering ja muud nõuded (Lisa 9.1 ja 9.2)	4 385	6 719
Raha ja raha ekvivalendid (Lisa 11)	13 260	14 137
KOKKU FINANTSVARADE KIRJED FINANTSSEISUNDI ARUANDES	17 645	20 856

FINANTSKOHUSTUSTE KIRJED FINANTSSEISUNDI ARUANDES

tuhandetes eurodes	31.12.2018	31.12.2017
Seisuga 31.12.2018		
Võlakohustused (Lisa 12)	33 762	32 259
Võlad tarnijatele ja muud võlad (Lisa 15 ja 3)	4 395	6 032
KOKKU FINANTSKOHUSTUSTE KIRJED FINANTSSEISUNDI ARUANDES	38 157	38 291

FINANTSINSTRUMENDID KREDIIDIKVALITEEDI JÄRGI

Kontserni 2018. aasta konsolideeritud aastaaruandes on võrreldes 2017.aasta konsolideeritud aastaaruandega muutunud finantsvarade arvestus vastavalt 01.01.2018 jõustunud IFRS 9 muudatustele, vt täpsemalt lisa 2, 3 ja 4.

Uue standardi rakendamise tulemusel nõuete allahindlus seisuga 1.01.2018 ei muutunud. 2018.aasta jooksul nõuete allahindlus suurenes 7 tuhande euro võrra.

OSTJATELT LAEKUMATA ARVETE ANALÜÜS

tuhandetes eurodes

31.12.2018

31.12.2017

Ostjatelt laekumata arvete analüüs

4 973

4 921

sh maksetähtaeg pole saabunud

3 376

3 501

sh maksetähtajast möödunud 1–30 päeva

932

601

sh maksetähtajast möödunud 31–60 päeva

7

223

sh maksetähtajast möödunud 61–90 päeva

64

11

sh maksetähtajast möödunud üle 91 päeva

10

1

sh Estonian Air AS maksetähtaja ületanud arved

584

584

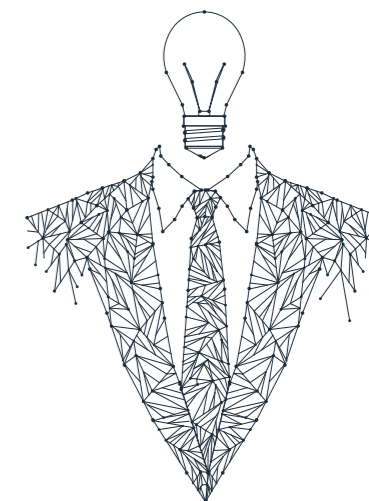
OSTJATELT LAEKUMATA ARVETE ALLAHINDLUS

592

585

Lisa 11. Raha ja raha ekvivalendid

tuhandetes eurodes	31.12.2018	31.12.2017
Kassad	82	120
Arvelduskontod (Lisa 10)	13 169	13 973
Raha teel (Lisa 10)	9	44
RAHA JA RAHA EKVIVALENDID KOKKU	13 260	14 137

ARVELDUSKONTODE JA DEPOSIITIDE JAOTUS ERINEVATE KREDIIDIREITINGUTEGA PANKADE VAHEL

tuhandetes eurodes	31.12.2018	31.12.2017
Pankades, mis omavad Moody's krediireitingut Aa2/Aa3	13 176	13 991
Pankades, mis omavad Moody's krediireitingut Baa2	2	2
Pankades, mis omavad Moody's krediireitingut A2	0	24
KREDIIDIRISKILE AVATUD SUMMA ARVELDUSKONTODEST JA DEPOSIITIDEST KOKKU	13 178	14 017

Lisa 12. Võlakohustused

Kõik võetud laenud on nomineeritud eurodes (vt ka Lisa 3 ja Lisa 10).

Juhtkonna hinnangul ei erine laenude õiglane väärtus aruande kuupäeval oluliselt nende bilansilisest väärtusest.

2018. aastal saadi Euroopa Investeeringupangalt (European Investment Bank) 10 mln eurot. 2017. aastal saadi Euroopa Investeeringupangalt (European Investment Bank) 10 mln eurot ja Põhjamaade Investeeringupangalt (Nordic Investment Bank) 10 mln eurot. 2017. ja 2018. aastal võetud laenudega rahastati Tallinna lennujaama parkimismaja ehitust ning Tallinna lennujaama lennuliiklusala laiendus- ja uuendustöid. Nordic Investment Bank laenu tagasimaksed algavad 2019. aastal ja European Investment Bank tagasimaksed 2022. aastal.

tuhandetes eurodes

31.12.2018

31.12.2017

Pikaajalised võlakohustused

Pikaajalised pangalaenud	32 274	23 750
--------------------------	--------	--------

KOKKU PIKAAJALISED

VÕLAKOHUSTUSED

32 274

23 750

Lühiajalised võlakohustused

Pikaajaliste pangalaenude tagasimaksed järgmisel perioodil	1 476	1 000
--	-------	-------

Pikaajaliste pangalaenude intressikohustus	12	9
--	----	---

Võlakirjade lühiajaline osa nominaalväärtuses	0	7 500
---	---	-------

KOKKU LÜHIAJALISED

VÕLAKOHUSTUSED

1 488

8 509

KOKKU VÕLAKOHUSTUSED

33 762

32 259

PIKAAJALISTE PANGALAENUDE PÕHIOOSA, VÕLAKIRJAD (NOMINAALVÄÄRTUSES) JA TINGIMUSED

	Lepingu sõlmimine	Tagasimakse-tähtaeg	Tagatis	Laenusumma	Intressimäär
Pohjola pank	28.11.2011	30.09.2022	Vt Lisa 13	10 000 000	3k Euribor +1,0%
Pohjola pank võlakirjad	28.03.2013	2.04.2018	Puudub	7 500 000	3k Euribor +1,1%
Nordic Investment Bank	16.12.2016	1.12.2029	Vt Lisa 13	24 000 000	6k Euribor +0,74%
European Investment Bank	7.12.2016	1.03.2030	Vt Lisa 13	30 000 000	6k Euribor +0,6%

Initsialiseeritud ainult identifitseerimiseks
 Initialled for the purpose of identification only
 Initsiaalid/initials H. A.
 Kuupäev/date 26.03.2019
 PricewaterhouseCoopers, Tallinn

**LAENUKOHUSTUSTE MUUTUSED
2018.AASTA JOOKSUL**

tuhandetes eurodes Seisuga 31.12.2018	NIB	Pohjola	Pohjola võlakirjad	EIB	KOKKU
Laenu jääk perioodi alguses	10 000	4 750	7 500	10 000	32 250
Tasutud laenud perioodil	0	-1 000	-7 500	0	-8 500
Võetud laenud perioodil	0	0	0	10 000	10 000
Laenu jääk perioodi lõpus	10 000	3 750	0	20 000	33 750
Laenude intressi kohustus	0	2	0	10	12

**LAENUKOHUSTUSTE MUUTUSED
2017.AASTA JOOKSUL**

tuhandetes eurodes Seisuga 31.12.2017	NIB	Pohjola	Pohjola võlakirjad	EIB	KOKKU
Laenu jääk perioodi alguses	3 556	5 750	7 500	0	16 806
Tasutud laenud perioodil	-3 556	-1 000	0	0	-4 556
Võetud laenud perioodil	10 000	0	0	10 000	20 000
Laenu jääk perioodi lõpus	10 000	4 750	7 500	10 000	32 250
Laenude intressi kohustus	0	0	15	0	15

NETOVÕLAKOHUSTUSED

tuhandetes eurodes	31.12.2018	31.12.2017
Raha ja raha ekvivalendid (Lisa 11)	13 260	14 137
Lühiajalised võlakohustused	-1 476	-8 500
Pikaajalised võlakohustused	-32 274	-23 750
Netovõlg	-20 490	-18 113
Raha ja raha ekvivalendid	13 260	14 137
Fikseeritud intressiga kohustused	-33 750	-32 250
Netovõlg	-20 490	-18 113

tuhandetes eurodes	Raha ja raha ekvivalendid	Võlakohustused <1a	Võlakohustused >1a	KOKKU
Netovõlg 31.12.2017	14 137	8 500	-23 750	- 18 113
Rahavoog	-877	7 024	-8 524	-2 377
Netovõlg 31.12.2018	13 260	-1 476	-32 274	- 20 490

Lisa 13. Laenu tagatis ja panditud vara

Nordic Investment Bank, European Investment Bank ja Pohjola panga laenu tagatiseks varasid panditud ei ole, laenuleping näeb ette, et AS Tallinna Lennujaam ei tohi ilma panga eelneva kirjaliku nõusolekuta:

- võõrandada, anda üürile, rendile või muul lepingulisel alusel kolmanda isiku kasutusse anda oma vara, kui see väljub igapäevase majandustegevuse raamest;
- pantida oma vara või koormata seda mistahes muu piiratud asjaõigusega.

Laenulepingutele on seatud mitmed piirangud või eritingimused, mille mittetäitmisel või laenuandja nõuda laenu ennetähtaegset tagasimaksmist, sealhulgas:

- Omakapitali osakaal varadest kokku peab olema vähemalt 30%;
- Võlakohustused kokku ja EBITDA jagatis ei tohi olla suurem kui 4;
- Puhas võlakohustus kokku ja EBITDA jagatis ei tohi olla suurem kui 3;
- Võlakohustuse teenindamise kattekordaja (põhitegevuse rahavoog jagatud puhas võlakohustus kokku) peab olema vähemalt 40% või rohkem.

31.12.2018 ja 31.12.2017 seisuga oli Tallinna Lennujaam vastavuses laenulepingute tingimustega.

Lisa 14. Sihtfinantseerimine

14.1 Sihtfinantseerimise nõue

tuhandetes eurodes	2018	2017
Saamata põhivara sihtfinantseerimine (Lisa 9.2)	0	2 383

14.2 Tegevuskulude sihtfinantseerimine

tuhandetes eurodes	2018	2017
Riigieelarvest määratud sihtotstarbeline toetus	5 750	5 750
sh julgestus- ja päästekulude toetus	4 135	4 135
sh regionaalsete lennujaamade toetus	1 615	1 615
Muu kodumaine tegevuskulude sihtfinantseerimine	170	32
TEGEVUSKULUDE SIHTFINANTSEERIMINE KAJASTATUD TULUNA (LISA 20)	5 920	5 782

14.3 Varade sihtfinantseerimine

2018. aasta põhivarade kodumaine sihtfinantseerimine seondub Kärkla lennujaama lennuraja ja perrooni rekonstrueerimisega ning Pärnu lennujaama rekonstrueerimisega (vt Lisa 5) vastavalt 2018. aastal sõlmitud sihtotstarbelise toetuse andmise lepingutele.

2018. ja 2017. aasta põhivarade sihtfinantseerimine Ühtekuuluvusfondist seondub Tallinna lennujaama lennuliiklusala arendusprojektiga (vt Lisa 5), mis on tunnistatud abikõlblikuks Euroopa Liidu Ühtekuuluvusfondi poolt. Ühtekuuluvusfond panustab projekti maksumusest 50% ehk 35 miljonit eurot. Lennuliiklusala arendusprojekti sihtfinantseerimiseks Ühtekuuluvusfondi vahenditest on Euroopa Komisjoni poolt väljastatud riigiabi luba.

tuhandetes eurodes	2018	2017
Pikaajalised varade sihtfinantseerimisega seotud kohustused perioodi alguse seisuga	60 660	56 395
SIHTFINANTSEERINGUTE LIKUMISED ARVESTUSPERIOODIL		
Sihtfinantseerimisega soetatud kohustuste lisandumine	4 188	8 054
sh riigieelarvest määratud sihtotstarbeline toetus	3 700	0
sh Ühtekuuluvusfondist (ISPA)	488	8 054
Sihtfinantseerimisega soetatud kohustuste arvestamine tulusse	-3 946	-3 781
sh kodumaine sihtfinantseerimine	-327	-343
sh Ühtekuuluvusfondist (ISPA)	-2 466	-2 191
sh Euroopa Regionaalarengu Fond (ERF)	-1 153	-1 247
Sihtfinantseerimisega soetatud vara ja -kohustuse mahakandmine (jääkmaksumuses)	0	-8
sh Euroopa Regionaalarengu Fond (ERF)	0	-8
Pikaajalised varade sihtfinantseerimised kajastatud tuluna arvestusperioodis kokku (Lisa 20)	-3 946	-3 789
PIKAAJALISED VARADE SIHTFINANTSEERIMISE KOHUSTUSED PERIOODI LÖPU SEISUGA	60 902	60 660
sh kodumaine sihtfinantseerimine	5 385	2 011
sh Ühtekuuluvusfond (ISPA)	48 418	50 397
sh Euroopa Regionaalarengu Fond (ERF)	7 099	8 252

Lisa 15. Võlad tarnijatele ja muud võlad

15.1 Võlad tarnijatele ja muud võlad

tuhandetes eurodes	31.12.2018	31.12.2017
Võlad kaupade ja teenuste eest	1 642	2 146
Võlad põhivara eest	2 694	3 836
Muud võlad	18	10
VÕLAD TARNIJATELE KOKKU	4 354	5 992

15.2 Viitvõlad töötajatele, maksuvõlad ja ettemaksed

tuhandetes eurodes	31.12.2018	31.12.2017
Viitvõlad töötajatele (Lisa 17)	2 902	1 891
Maksuvõlad (Lisa 16)	1 402	1 697
Ettemaksed	178	116
MUUD VÕLAD JA ETTEMAKSED KOKKU	4 482	3 704
VÕLAD HANKIJATELE JA MUUD VÕLAD KOKKU	8 836	9 696

Lisa 16. Maksuvõlad

tuhandetes eurodes	31.12.2018	31.12.2017
Sotsiaalmaks töötasudelt ja erisoodustustelt	833	1 010
Tulumaks töötasudelt ja erisoodustustelt	457	559
Töötuskindlustusmakse	55	68
Pensionikindlustus	41	53
Aktsiis	7	6
Ettevõtte tulumaks	6	1
Muud maksud	3	0
MAKSUVÕLAD KOKKU (LISA 15)	1 402	1 697

Potentsiaalseid maksurevisjonist tulenevaid kohustusi vt Lisa 24.

Lisa 17. Viitvõlad töötajatele

tuhandetes eurodes	31.12.2018	31.12.2017
Preemiarreservi kohustus	1 488	613
Arvestatud, kuid väljamaksmata palk	943	761
Puhkusetasu kohustus	468	515
Muud võlad töötajatele	3	2
VIITVÕLAD TÖÖTAJATELE KOKKU (LISA 15)	2 902	1 891

Lisa 18. Omakapital

Kõik AS-i Tallinna Lennujaam aktsiad kuuluvad Eesti Vabariigile. Nende valitsejaks ja aktsionäriõiguse teostajaks on Majandus- ja Kommunikatsiooniministeerium, mida esindab aktsionäride üldkoosolekul majandus- ja taristuminister.

	31.12.2018	31.12.2017
Aktsiakapital	25 095 400 eurot	25 095 400 eurot
Aktsiate arv	2 509 540 tk	2 509 540 tk
Aktsiate nimiväärtus	10 eurot	10 eurot

Kontserni jaotamata kasum seisuga 31. detsember 2018 oli 58 134 tuhat eurot (31. detsember 2017: 50 652 tuhat eurot). Dividendide väljamaksmisel omanikele kaasneb tulumaksukulu 20/80 netodividendina väljamakstavalt summalt. Seega on aruande kuupäeva seisuga eksisteerinud jaotamata kasumist omanikele võimalik dividendidena välja maksta 46 507 tuhat eurot (31. detsembril 2017: 40 522 tuhat eurot) ning dividendide väljamaksmisega kaasneks dividendide tulumaks summas 11 627 tuhat eurot (31. detsembril 2017: 10 130 tuhat eurot).

Riigi kui omaniku ootuseks on, et kõik vabal turul opereerivad riigi äriühingud maksavad stabiilset omanikutulu (dividende). AS Tallinna Lennujaam dividendipoliitika on fikseeritud kontserni strateegias ning see lähtub eespool kirjeldatud optimaalse kapitalstruktuuri säilitamise eesmärgist. Omaniku ootus on, et kontserni tegevus oleks kasumlik, kuid arvestades kontserni poolt tehtavate lennuliikluse korraldamiseks vajalike infrastruktuuri investeeringutega, ei ole omanik lähiaastatel dividendide maksmist kavandanud.

Lisa 19. Müügitulu

tuhandetes eurodes	LENNUNDUSTULU	
	2018	2017
Reisijatasud	8 652	7 619
Maandumistasud	7 001	6 623
Parkimistasud	473	393
Navigatsioonitasud	21	20
Starditasud	5	5
LENNUNDUSTULU KOKKU	16 152	14 660

MITTELENNUNDUSTULU

tuhandetes eurodes	2018	2017
Reisijate ja lennukite teenindamine	13 149	11 843
Renditulud		
Kontsessioonid	4 477	3 982
Ruumide ja angaaride üür	3 996	3 647
Infrastruktuuritasud	548	522
RENDITULUD KOKKU (LISA 7)	9 021	8 151
Muud müüdnud teenused		
Autode parkimisteenus	1 913	1 938
Üürnikele osutatud teenused	1 223	1 115
Reklaamiteenus	565	590
Lennundusega seotud teenused	1 625	1 728
Muud osutatud ja vahendatud teenused	153	225
MUUD MÜÜDNUD TEENUSED KOKKU	5 479	5 596
MITTELENNUNDUSTULU KOKKU	27 649	25 590
MÜÜGITULU KOKKU	43 801	40 250

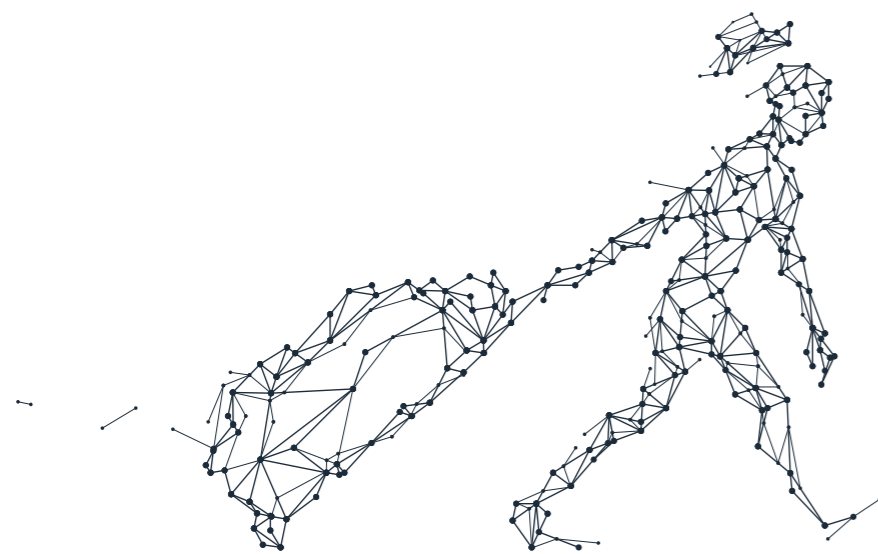
Lisa 20. Muud äritulud

tuhandetes eurodes	2018	2017
Tegevuskulude sihtfinantseerimine (Lisa 14)	5 920	5 782
Tuludesse arvestatud varade sihtfinantseerimine (Lisa 14)	3 946	3 789
Kasum masinate, seadmete ja maa müügist (Lisa 5)	117	74
Muud tulud	84	39
MUUD ÄRITULUD KOKKU	10 067	9 684

Lisa 21. Kaubad, materjal ja teenused

tuhandetes eurodes	2018	2017
Julgestus, ohutus ja pääste*	4 336	4 156
Kommunaalkulud	2 840	2 483
Lennuradade hooldus	1 257	1 211
Sõidukite majandamise kulud	1 399	1 225
Reisijate ja õhusõidukite teenindamise kulud	1 484	1 259
Hoonete ja rajatiste hooldus	1 419	1 405
Info ja kommunikatsioonitehnoloogia kulud	1 300	875
KAUBAD, MATERJAL JA TEENUSED KOKKU	14 035	12 614

* sisaldab ainult sisseostetud julgestusteenust, muud julgestus- ja pääste kulud on teistel kuluridadel. 2018. aastal olid kõik julgestus- ja päästekulud kokku 6,5 mln (2017. aastal 6,1 mln eurot).

Lisa 22. Mitmesugused tegevuskulud

tuhandetes eurodes	2018	2017
Administreerimiskulud	538	359
Turundus ja avalikud suhted	367	349
Personaliteenused	37	14
Koolituskulud	280	292
Eri- ja vormiriietused	256	160
Töölähetused	87	96
Kulu ebatõenäoliselt laekuvatest nõuetest (Lisa 9)	15	13
TEGEVUSKULUD KOKKU	1 580	1 283

Lisa 23. Tööjõukulud

tuhandetes eurodes	2018	2017
Töötasud, tulemustasud, puhkusetasud ja preemiad	14 075	13 035
keskmine töötasu kuus eurodes	1 910	1 876
Tööjõukuludelt arvestatud maksud	4 841	4 557
Tööjõukulu klassifitseeritud erisoodustusena	115	155
TÖÖJÕUKULUD KOKKU	19 031	17 747

TÖÖTAJATE ARV

Töötajate arv perioodi algul	632	607
Töötajate arv perioodi lõpul	680	632
Keskmine töötajate arv taandatud täistööajale	614	579

Lisa 24. Tingimuslikud ning siduvad tulevikukohustused

Potentsiaalsed maksurevisjonist tulenevad kohustused

Maksuhaldur ei ole algatanud ega läbi viinud kontserni ettevõtete maksurevisjoni ega üksikjuhtumi kontrolli üheski kontserniettevõttes. Maksuhalduril on õigus kontrollida kontserni ettevõtete maksuarvestust kuni 5 aasta jooksul maksudeklaratsiooni esitamise tähtajast ning vigade tuvastamisel määrata täiendav maksusumma, intressid ning trahv. Juhtkonna hinnangul ei esine asjaolusid, mille tulemusena võiks maksuhaldur määrata kontsernile olulise täiendava maksusumma.

Ehituslepingutest tulenevad siduvad tulevikukohustused

Seisuga 31.12.2018 oli kontsernil põhivara ehitamiseks sõlmitud lepingutest tulenevaid kohustusi 1,7 mln eurot (2017: 17 mln eurot) (vt Lisa 5, Lisa 12, Lisa 14).

Sihtfinantseerimisest tulenevad siduvad kohustused

Euroopa Liidu Ühtekuuluvusfondil on õigus sihtfinantseerimise lepingu rikkumisel õigus vahendid tagasi küsida. 31.12.2018 seisuga oli saadud sellist sihtfinantseeringut 18 mln eurot (31.12.2017: 15 mln eurot).

Lisa 25. Tehingud seotud osapooltega

Tuhandetes eurodes	2018	2017
Nõuded	80	76
Kohustused	888	876
Sh kohustus seoses liinitoetusprogrammiga	423	372
Müüdüd teenused	673	532
Liinitoetusprogrammi soodustus	-544	-532
Ostetud teenused	120	126

Kontserni juhatus avalikustab tehingud Eesti Vabariigi kontrolli või valitseva mõju all olevate lennundusettevõtetega.

Emaettevõtte nõukogu ja juhatuse töötasu sotsiaalmaksudeta oli 2018. aastal 372 tuhat eurot (2017: 357 tuhat eurot), tütarettevõtte nõukogu ja juhatuse töötasu sotsiaalmaksudeta oli 2018. aastal 127 tuhat eurot (2017: 145 tuhat eurot). Kontsern on andnud juhatuse liikmete käsutusse ametiautod, teenistusleping ei näe ette lahkumishüvitiste maksmist.

Seoses kindlustusjuhtumiga on kohustuste hulgas kajastatud eraldi 456 tuhat eurot (31.12.2017: 500 tuhat eurot).

Tehingud seotud osapooltega on teostatud turuhindades ning nõuetes seotud osapooltega ei ole tehtud allahindlusi aruande- ega võrdlusperioodil.

Lisa 26. Finantsinformatsioon emaettevõtte kohta

KONSOLIDEERIMATA FINANTSSEISUNDI ARUANNE

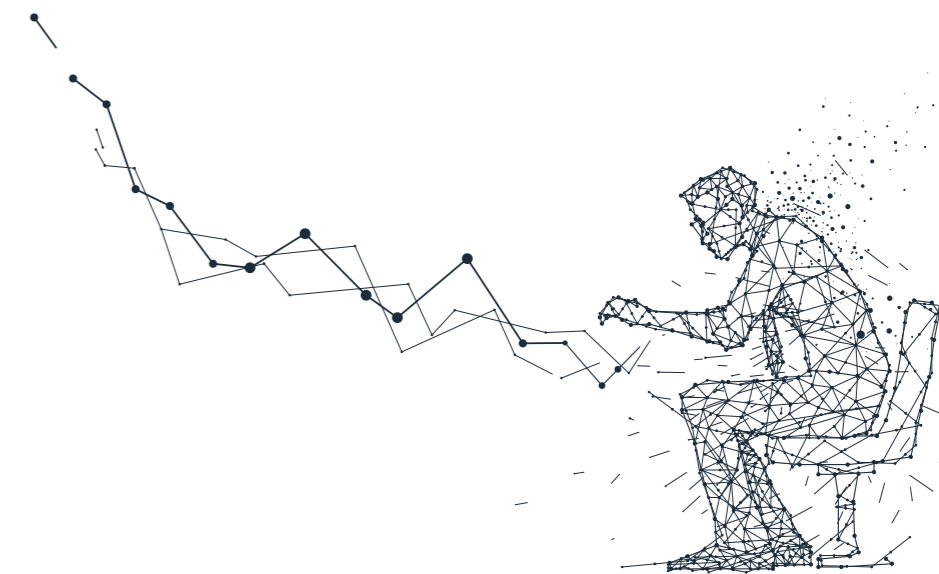
tuhandetes eurodes	31.12.2018	31.12.2017
VARAD		
Põhivara		
Pikaajalised finantsinvesteeringud	1 028	1 028
Materiaalne põhivara	148 933	137 542
Immateriaalne põhivara	391	101
Kinnisvarainvesteeringud	17 986	19 060
PÕHIVARA KOKKU	168 338	157 731
Käibevara		
Varud	109	78
Nõuded ja ettemaksed	3 448	5 360
Raha	6 146	8 211
KÄIBEVARA KOKKU	9 703	13 649
VARAD KOKKU	178 041	171 380
OMAKAPITAL		
Aktsiakapital	25 095	25 095
Kohustuslik reservkapital	2 510	2 510
Jaotamata kasum	48 808	42 540
OMAKAPITAL KOKKU	76 413	70 145

tuhandetes eurodes	31.12.2018	31.12.2017
KOHUSTUSED		
Pikaajalised kohustused		
Võlakohustused	32 274	23 750
Sihtfinantseerimine	60 902	60 660
KOKKU PIKAAJALISED KOHUSTUSED	93 176	84 410
Lühiajalised kohustused		
Võlakohustused	1 488	8 509
Võlad ja ettemaksed	6 964	8 317
KOKKU LÜHIAJALISED KOHUSTUSED	8 452	16 826
KOHUSTUSED KOKKU	101 628	101 236
KOHUSTUSED JA OMAKAPITAL KOKKU	178 041	171 381

KONSOLIDEERIMATA KOONDKASUMIARUANNE

tuhandetes eurodes

	2018	2017
Müügitulu	32 393	29 981
Muud äritulud	10 058	9 670
Kaubad, toore, materjal ja teenused	-11 837	-10 865
Mitmesugused tegevuskulud	-1 218	-1 037
Tööjõukulud	-11 802	-11 308
Põhivara kulum ja väärtuse langus	-10 951	-10 594
Muud ärikulud	-205	-75
ÄRIKASUM	6 438	5 772
Finantstulud ja -kulud	-170	-207
Aruandeaasta puhaskasum	6 268	5 564
MAJANDUSAASTA KOONDKASUM	6 268	5 564

Initsialiseeritud ainult identifitseerimiseks
 Initialled for the purpose of identification only
 Initsiaalid/initials H. A.
 Kuupäev/date 26.03.2019
 PricewaterhouseCoopers, Tallinn

KONSOLIDEERIMATA RAHAVOOGUDE ARUANNE

tuhandetes eurodes

2018

2017

PÕHITEGEVUSE RAHAVOOD

Laekumised klientidelt	37 801	38 564
Tarnijatele ja töötajatele tasutud	-30 447	-30 202
Saadud intressitulu	2	1
Makstud intressid	-184	-310
Saadud sihtfinantseerimine riigi eelarvest	5 750	5 750
Saadud muu tegevuskulude sihtfinantseerimine	170	32
PÕHITEGEVUSE RAHAVOOD KOKKU	13 092	13 835

RAHAVOOD INVESTEERIMISEST

Tasutud materiaalse ja immateriaalse põhivara soetamisel	-23 260	-32 623
Laekunud materiaalse põhivara müügist	33	77
Saadud põhivara sihtfinantseerimine riigieelarvest	3 700	0
Saadud põhivara sihtfinantseerimine	2 870	8 476
RAHAVOOD INVESTEERIMISEST KOKKU	-16 657	-24 070

tuhandetes eurodes

2018

2017

RAHAVOOD FINANTSEERIMISEST

Saadud laenu tagasimaksed	-8 500	-4 556
Saadud laenud	10 000	20 000
RAHAVOOD FINANTSEERIMISEST KOKKU	1 500	15 444
RAHAVOOD KOKKU	-2 065	5 209
Raha ja raha ekvivalendid perioodi algul	8 211	3 002
Raha ja raha ekvivalendid perioodi lõpul	6 146	8 211
RAHA JA RAHA EKVIVALENTIDE MUUTUS	-2 065	5 209

KONSOLIDEERIMATA OMAKAPITALI MUUTUSTE ARUANNE

tuhandetes eurodes	Aktiaka- pital	Kohustuslik reservka- pital	Jaotamata kasum	Kokku
SALDO SEISUGA 31.12.2016	25 095	2 510	36 976	64 581
2017. aasta koondkasum	0	0	5 564	5 564
SALDO SEISUGA 31.12.2017	25 095	2 510	42 540	70 145
2018. aasta koondkasum	0	0	6 268	6 268
SALDO SEISUGA 31.12.2018	25 095	2 510	48 808	76 413

Sõltumatu vandeaudiitori aruanne**AS TALLINNA LENNUJAAM (EMAETTEVÕTE) KORRIGEERITUD OMAKAPITALI ARUANNE**

tuhandetes eurodes	2018	2017
Emaettevõtte konsolideerimata omakapital	76 413	70 145
Tütarettevõtte bilansiline väärtus emaettevõtte konsolideerimata finantsseisundi aruandes (miinus)	-1 028	-1 028
Tütarettevõtte väärtus arvestatuna kapitaliosaluse meetodil (pluss)	10 354	9 140
KOKKU	85 739	78 257

SÕLTUMATU VANDEAUDIITORI ARUANNE

AS-i Tallinna Lennujaam aktsionärile

Meie arvamus

Meie arvates kajastab konsolideeritud raamatupidamise aastaaruanne kõigis olulistes osades õiglaselt AS-i Tallinna Lennujaam ja selle tütarettevõtte (koos Kontsern) konsolideeritud finantsseisundit seisuga 31. detsember 2018 ning sellel kuupäeval lõppenud majandusaasta konsolideeritud finantstulemust ja konsolideeritud rahavoogusid kooskõlas rahvusvaheliste finantsaruandluse standarditega, nagu need on vastu võetud Euroopa Liidu poolt.

Meie poolt auditeeritud Kontserni konsolideeritud raamatupidamise aastaaruanne sisaldab:

- konsolideeritud finantsseisundi aruannet seisuga 31. detsember 2018;
- konsolideeritud koondkasumiaruannet eeltoodud kuupäeval lõppenud majandusaasta kohta;
- konsolideeritud rahavoogude aruannet eeltoodud kuupäeval lõppenud majandusaasta kohta;
- konsolideeritud omakapitali muutuste aruannet eeltoodud kuupäeval lõppenud majandusaasta kohta; ja
- konsolideeritud raamatupidamise aastaaruande lisasid, mis sisaldavad oluliste arvestuspõhimõtete kokkuvõtet ja muud selgitavat infot.

Arvamuse alus

Viisime auditi läbi kooskõlas rahvusvaheliste auditeerimisstandarditega (ISA-d). Meie kohustused vastavalt nendele standarditele on täiendavalt kirjeldatud meie aruande osas „Audiitori kohustused seoses konsolideeritud raamatupidamise aastaaruande auditiga“.

Usume, et kogutud auditi tõendusmaterjal on piisav ja asjakohane meie arvamuse avaldamiseks.

Oleme Kontsernist sõltumatud kooskõlas Rahvusvaheliste Arvestusekspertide Eetikakoodeksite Nõukogu (IESBA) poolt välja antud kutseliste arvestusekspertide eetikakoodeksiga (IESBA koodeks) ja Eesti Vabariigi audiitortegevuse seaduses sätestatud eetikanõuetega. Oleme täitnud oma muud eetikaalased kohustused vastavalt IESBA koodeksile ja Eesti Vabariigi audiitortegevuse seaduse eetikanõuetele.

Muu informatsioon

Juhatus vastutab muu informatsiooni eest, mis sisaldub aastaaruandes lisaks konsolideeritud raamatupidamise aastaaruandele ja meie audiitori aruandele.

Meie arvamus konsolideeritud raamatupidamise aastaaruande kohta ei hõlma muud informatsiooni ja me ei avalda muu informatsiooni kohta kindlustandvat arvamust.

Konsolideeritud raamatupidamise aastaaruande auditeerimise käigus on meie kohustus lugeda muud informatsiooni ja kaaluda seda tehes, kas muu informatsioon sisaldab olulisi vasturääkivusi konsolideeritud raamatupidamise aruandega või meie poolt auditi käigus saadud teadmistega või tundub muul viisil olevat oluliselt väärkajastatud. Kui me teeme tehtud töö põhjal järelduse, et muu informatsioon on oluliselt väärkajastatud, oleme kohustatud selle info oma aruandes välja tooma. Meil ei ole sellega seoses midagi välja tuua.

Juhatus ja nende, kelle ülesandeks on Kontserni valitsemine, kohustused seoses konsolideeritud raamatupidamise aastaaruandega

Juhatus vastutab konsolideeritud raamatupidamise aastaaruande koostamise ja õiglase esitamise eest kooskõlas rahvusvaheliste finantsaruandluse standarditega, nagu need on vastu võetud Euroopa Liidu poolt, ja sellise sisekontrollisüsteemi rakendamise eest, nagu juhatus peab vajalikuks, võimaldamaks pettusest või veast tulenevate oluliste väärkajastamisteta konsolideeritud raamatupidamise aastaaruande koostamist.

Konsolideeritud raamatupidamise aastaaruande koostamisel on juhatus kohustatud hindama Kontserni jätkusuutlikkust, avalikustama vajadusel infot tegevuse jätkuvusega seotud asjaolude kohta ja kasutama tegevuse jätkuvuse printsiipi, välja arvatud juhul, kui juhatus kavatab Kontserni likvideerida või tegevuse lõpetada või tal puudub realistlik alternatiiv eelnimetatud tegevustele.

Need, kelle ülesandeks on valitsemine, vastutavad Kontserni finantsaruandlusprotsessi üle järelevalve teostamise eest.

Audiitori kohustused seoses konsolideeritud raamatupidamise aastaaruande auditiga

Meie eesmärk on saada põhjendatud kindlus selle kohta, kas konsolideeritud raamatupidamise aastaaruanne tervikuna on pettusest või veast tulenevate oluliste väärkajastamisteta, ja anda välja audiitori aruanne, mis sisaldab meie arvamust. Kuigi põhjendatud kindlus on kõrgetasemeline kindlus, ei anna ISA-dega kooskõlas läbiviidud audit garantiid, et oluline väärkajastamine alati avastatakse.

Väärkajastamised võivad tuleneda pettusest või veast ja neid peetakse oluliseks siis, kui võib põhjendatult eeldada, et need võivad kas üksikult või koos mõjutada kasutajate poolt konsolideeritud raamatupidamise aastaaruande alusel tehtavaid majanduslikke otsuseid.

Kooskõlas ISA-dega läbiviidud auditi käigus kasutame me kutsealast otsustust ja säilitame kutsealase skeptitsismi. Samuti me:

- tuvastame ja hindame riske, et konsolideeritud raamatupidamise aastaaruandes võib olla olulisi väärkajastamisi tulenevalt pettusest või veast, kavandame ja teostame auditiprotseduurid vastavalt tuvastatud riskidele ning kogume piisava ja asjakohase auditi tõendusmaterjali meie arvamuse avaldamiseks. Pettusest tuleneva olulise väärkajastamise mitteavastamise risk on suurem kui veast tuleneva väärkajastamise puhul, sest pettus võib tähendada varjatud kokkuleppeid, võltsimist, tahtlikku tegevusetust, vääresitiste tegemist või sisekontrollisüsteemi eiramist;
- omandame arusaama auditi kontekstis asjakohasest sisekontrollisüsteemist, selleks, et kujundada auditiprotseduure sobivalt antud olukorrale, kuid mitte selleks, et avaldada arvamust Kontserni sisekontrollisüsteemi tõhususe kohta;
- hindame kasutatud arvestuspõhimõtete asjakohasust ning juhatuse poolt tehtud raamatupidamislike hinnangute ja nende kohta avalikustatud info põhjendatust;
- otsustame, kas juhatuse poolt kasutatud tegevuse jätkuvuse printsiip on asjakohane ning kas kogutud auditi tõendusmaterjali põhjal on olulist ebakindlust põhjustavaid sündmusi või tingimusi, mis võivad tekitada märkimisväärset kahtlust Kontserni jätkusuutlikkuses. Kui me järeldame, et eksisteerib oluline ebakindlus, oleme kohustatud oma audiitori aruandes juhtima tähelepanu infole, mis on selle kohta avalikustatud konsolideeritud raamatupidamise aastaaruandes, või kui avalikustatud info on ebapiisav, siis modifitseerima oma arvamust. Meie järeldused tuginevad audiitori aruande kuupäevani kogutud auditi tõendusmaterjalil. Tulevased sündmused või tingimused võivad siiski põhjustada Kontserni tegevuse jätkumise lõppemist;
- hindame konsolideeritud raamatupidamise aastaaruande üldist esitusviisi, struktuuri ja sisu, sealhulgas avalikustatud informatsiooni, ning seda, kas konsolideeritud raamatupidamise aastaaruanne esitab toimunud tehinguid ja sündmusi viisil, millega saavutatakse õiglane esitusviis;
- hangime piisava asjakohase tõendusmaterjali Kontserni kuuluvate majandusüksuste või äritegevuste finantsinformatsiooni kohta, avaldamaks arvamust konsolideeritud raamatupidamise aastaaruande kui terviku kohta. Me vastutame Kontserni auditi juhtimise, järelevalve ja läbiviimise eest ja oleme ainuvastutavad oma auditiarvamuse eest.

Me vahetame infot nendega, kelle ülesandeks on Kontserni valitsemine, muu hulgas auditi planeeritud ulatuse ja ajastuse ning oluliste auditi tähelepanekute kohta, sealhulgas auditi käigus tuvastatud oluliste sisekontrollisüsteemi puuduste kohta.

AS PricewaterhouseCoopers

/allkirjastatud digitaalselt/

Tiit Raimla
Vandeaudiitor, litsents nr 287

26. märts 2019

/allkirjastatud digitaalselt/

Diana Brodskaja
Vandeaudiitor, litsents nr 685

Kasumi jaotamise ettepanek

Eelmiste perioodide jaotamata kasum 31.12.2017 50 652 tuhat eurot

2018. aasta puhaskasum 7 482 tuhat eurot

Kokku jaotuskõlbulik kasum seisuga 31.12.2018 58 134 tuhat eurot

Juhatus teeb ettepaneku jätta 2018. aasta puhaskasum summas 7 482 tuhat eurot jaotamata ning kanda jaotamata kasumisse.

Jaotamata kasumi jääk peale kasumi jaotamist 58 134 tuhat eurot

Piret Mürk-Dubout
juhatuse esimees
26.03.2019

Einari Bambus
juhatuse liige
26.03.2019

Anneli Turkin
juhatuse liige
26.03.2019

Majandusaasta aruande allkirjad

Juhatus on koostanud 2018. aasta tegevusaruande ja raamatupidamise aastaaruande. Juhatus kinnitab majandusaasta aruandes esitatud andmete õigsust.

Juhatus:

Piret Mürk-Dubout
juhatuse esimees
26.03.2019

Einari Bambus
juhatuse liige
26.03.2019

Anneli Turkin
juhatuse liige
26.03.2019

Nõukogu on juhatuse poolt koostatud majandusaasta aruande, mis koosneb tegevusaruandest ja raamatupidamise aastaaruandest, millele on lisatud sõltumatu vandeaudiitori aruanne ja kasumi jaotamise ettepanek, läbi vaadanud ja heaks kiitnud. Nõukogu kinnitab majandusaasta aruandes esitatud andmete õigsust.

Nõukogu:

Märten Vaikmaa
nõukogu esimees
28.03.2019

Kadri Land
nõukogu liige
28.03.2019

Toivo Jürgenson
nõukogu liige
28.03.2019

Piret Aava
nõukogu liige
28.03.2019

Indrek Gailan
nõukogu liige
28.03.2019

AS-i Tallinna Lennujaam müügitulu vastavalt EMTAK 2008-le

tuhandetes eurodes

	2018	2017
EMTAK kood		
35131 Elektrienergia jaotus	715	665
52231 Lennuväljade ja lennujaama reisiterminalide töö	29 898	27 704
52239 Muud õhustranspordi teenindavad tegevused	13 149	11 843
85599 Muud mujal liigitamata koolitus	39	38

